

N:o 25.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om inteckning i fartyg, lag om ändring i 10 och 17 kapitlen handelsbalken, lag om ändring i vissa delar af utsökningslagen, lag om ändrad lydelse af 51, 90 och 117 §§ konkurslagen, lag om ändrad lydelse af 2, 3 och 52 §§ sjölagen, lag om ändrad lydelse af 14 § i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämmning, lag om ändrad lydelse af 1 § i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden samt lag om antecknande i fartygsregistret af tvist om fartyg eller fartygslott; gifven Stockholms slott den 19 januari 1901.

Under aberopande af bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kongl. Maj:t härmed, jemligt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1:o lag om inteckning i fartyg;
- 2:o lag om ändring i 10 och 17 kapitlen handelsbalken;
- 3:o lag om ändring i vissa delar af utsökningslagen;
- 4:o lag om ändrad lydelse af 51, 90 och 117 §§ konkurslagen;

Bih. till Riksd. Prot. 1901. 1 Saml. 1 Afd. 21 Häft. (N:o 25).

- 5:o) lag om ändrad lydelse af 2, 3 och 52 §§ sjölagen;
6:o) lag om ändrad lydelse af 14 § i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming;
7:o) lag om ändrad lydelse af 1 § i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden; samt
8:o) lag om antecknande i fartygsregistret af tvist om fartyg eller fartygslott.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

G U S T A F.

L. Annerstedt.

Förslag
till
Lag
om inteckning i fartyg.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Fartyg, som har en dräktighet af tjugu registerton eller derutöfver och är i fartygsregistret infördt, må, der egaren det medgifver, intecknas för fordran, efter ty här nedan sägs; och njute, der det skett, fordringsegaren panträtt i fartyget. Tillhör fartyget flere gemensamt, må ej inteckning meddelas, med mindre samtliga delegare dertill lemnat medgifvande.

Ej må inteckning meddelas utan för visst belopp i penningar, ej heller i fartygslott eller i flera fartyg för samma fordran.

2 §.

Medgifvande af inteckning i fartyg skall tecknas å handling, hvarå fordran grundas, samt innefatta uppgift om det nummer, hvarunder fartyget är i fartygsregistret infördt; och varde medgifvandet af vittnen styrkt.

3 §.

Inteckning i fartyg sökes hos Stockholms rådstufvurätt.

4 §.

Då inteckning sökes, skall fordringshandlingen i hufvudskrift till rätten ingifvas; och låte rätten handlingen offentligen uppläsas samt införas i protokollet öfver inteckningar i fartyg.

5 §.

Finnes ej å handlingen bevittnadt medgifvande, som i 2 § sägs, varde ansökningen afslagen.

6 §.

Ej må inteckning beviljas, der ej den, som inteckningen medgifvit, blifvit i fartygsregistret inskrifven såsom egare af fartyget. Har före honom annan varit inskrifven såsom egare, må ej inteckning beviljas, med mindre vid rätten styrkes, att den först inskrifne egarens rätt öfvergått å den, som inteckningen medgifvit, eller ock, der fartyget i fem år näst före ansökningen varit i registret infördt, den, som inteckningen medgifvit, finnes hafva under hela den tid varit i registret inskrifven såsom egare eller bevisligen härleder sin rätt från den, som vid början af samma tid var i nämnda egenskap inskrifven.

Ej må i inteckningsärende andra än skriftliga bevis gälla i fråga om åtkomst till fartyg.

7 §.

Öfverlåter någon till annan fartyg eller fartygslott, och har, innan ny egares fång anmäles till fartygsregistret, inteckning blifvit sökt på grund af tidigare egares medgifvande, utgöre öfverlåtelsen ej hinder för inteckningens beviljande.

Sökes inteckning samma dag ny egares fång anmäles till fartygsregistret eller derefter, skall ansökningen afslås, utan så är att nye egaren iklädt sig förbindelse att låta fartyget inteckas på grund af tidigare egares medgifvande eller eljest är med honom lika förbunden.

8 §.

Varder hos rätten upplyst, att klander å den af sökanden uppgifne fartygsegarens åtkomst blifvit vid domstol anhängiggjordt, och visas ej

att det klander är genom laga kraft egande beslut ogilladt, varde ansökningen afslagen.

9 §.

Upplyses, att före den dag inteckningen söktes eller ock samma dag ansökningen gjordes fartyget eller lott deri tagits i mät, och visas ej att utmätningen upphört att gälla, skall ansökningen afslås.

10 §.

Afträdes fartyg eller fartygslott till konkurs, medan ansökan om inteckning i fartyget är på pröfning beroende, må ansökningen af rätten pröfvas utan hinder af konkursen, men verkan af inteckningen, der den beviljad varder, bestämmes på sätt särskildt är stadgad.

11 §.

Finnes ej ansökan om inteckning böra genast afslås, anskaffe rätten, innan yttrande öfver ansökningen meddelas, från den myndighet, som förer fartygsregistret, afskrift af hvad deri finnes infördt om det fartyg ansökningen afser.

12 §.

Då inteckning blifvit beviljad, teckne rätten bevis derom å fordrings-handlingen.

13 §.

Panträtt, som genom inteckning i fartyg vinnes, omfattar jemväl fartygets tillbehör. Under tillbehören innefattas icke proviant eller bränsle, ej heller å ångfartyg kol eller andra för maskinens drift afsedda ämnen.

14 §.

Är egare af fartyg på grund af tagen försäkring eller eljest berättigad till ersättning för skada å fartyget; den ersättning hafte icke i fartygets ställe för fordran, som är i fartyget intecknad.

15 §.

Ej må panträtt, som in-teckning medför, särskildt göras gällande i viss lott af det in-tecknade fartyget.

16 §.

In-teckning i fartyg skall förnyas i den ordning, som i 17 § bestämmes, första gången inom tio år sedan den beviljades, och sedermera inom tio år från hvarje förnyelse. Sker det ej, vare in-teckningen förfallen, ändå att inom nämnda tid vidtagits sådan åtgärd, som i sista stycket af 18 § sägs.

17 §.

Vill någon låta förnya in-teckning i fartyg, uppvisse hos in-teckningsdomstolen fordringshandlingen i hufvudskrift; och varde bevis om förnyelsen der tecknad t å handlingen. Sökanden stände ock fritt att inför annan underrätt förete in-teckningshandlingen: den rätt låte, då sådant sker, i sin dombok korteligen intagas hvad handlingen innehåller med dag och årtal, då den utgafs, när och under hvilken paragraf i protokollet in-teckningen är beviljad och när in-teckningen förnyades, ned-sattes eller annorledes förändrades, om det skett; teckne ock bevis å handlingen, att den varit företedd till vinnande af in-teckningsförnyelse: sedan ingifve sökanden protokollet deröfver till in-teckningsdomstolen inom tid, som i 16 § sägs; och vara detta så giltt, som om handlingen der blifvit företedd.

18 §.

Vill någon låta in-teckning helt och hållet eller för visst belopp dödas, uppvisse fordringshandlingen i hufvudskrift för in-teckningsdomstolen; och varde bevis om dödandet der tecknad t å handlingen.

Vill någon låta in-teckning under annan nedsättas, förfares i enlighet med hvad angående in-tecknings dödande nu är sagdt.

19 §.

Är helt fartyg såldt efter utmätning eller eljest i den ordning, som om utnätt fartyg finnes stadgad, vare, sedan köpeskillingen blifvit emellan borgenärerna fördelad, inteckning för fordran, som antingen alldeles icke eller endast till någon del kunnat af köpeskillingen gäldas, utan verkan. Sådan inteckning varde, ändå att inteckningshandlingen ej i hufvudskrift företes, dödad, der ny egare af fartyget eller lott deri, sedan försäljningen vunnit laga kraft, det äskar och till inteckningsdomstolen ingifver bevis om de inteckningar, som vid fartygets försäljning deri funnos, så ock handling, som visar köpeskillingens fördelning, samt intyg att fördelningen blifvit godkänd eller vunnit laga kraft.

20 §.

Varder intecknad fartyg, som efter timad skada förklarats icke vara istandsättligt, derefter försåldt, upphöre panträtten i fartyget; och må, på ansökan utaf ny egare af fartyget eller lott deri, inteckningen dödas, ändå att fordringshandlingen icke i hufvudskrift företes.

Har inteckning; på grund deraf att konkurs inträffat, blifvit genom laga kraft egande beslut förklarad vara utan verkan, då må ock, på ansökan af egare, inteckningen dödas utan hinder deraf, att fordringshandlingen icke i hufvudskrift företes.

21 §.

Har intecknad fordringshandling kommit i gäldenärens eller, der det intecknade fartyget tillhör annan, i dennes hand, och är ej sådant fall för handen, att inteckningen kan dödas utan att handlingen i hufvudskrift företes, må den ånyo utgifvas med fortfarande inteckningsrätt.

22 §.

Borgenär, som för sin fordran har inteckning till högre belopp än fordringen, njute, i den mån sådant för fulla gäldandet af hans fordran nödigt är, säkerhet i det intecknade fartyget till hela det belopp, hvarå inteckningen lyder.

23 §.

Är intecknad t fartyg i annans ego än gäldenärens, och räcker ej fartyget till intecknade gäldens betalning, vare egaren ej till ansvar för bristen bunden, der han ej gälden å sig tagit eller eljest därför i gäldenärens ställe svara bör.

24 §.

Låter innehafvare af intecknad fordran ny egare till fartyget å in-teckningshandlingen teckna förbindelse, hvarigenom han öfvertager skulden, vare förre gäldenären fri från sin förbindelse, der ej annorlunda är aftaladt.

25 §.

Har innehafvare af skuldförbindelse, till säkerhet hvarför in-teckning blifvit faststæld i fartyg, som sedermera kommit i annan egares hand, låtit in-teckningen utan samtycke af förbindelsens utgifvare helt och hållet eller för visst belopp dödas eller ock förfalla eller nedsättas, och kan fordran till följd deraf icke ur fartyget uttagas, vare utgifva-ren från ansvar för fordringen fri. Hvad nu är sagdt om förbindel-sens utgifvare, gälle ock om annan egare af fartyget, som skulden å sig tagit eller eljest därför i utgifvarens ställe svara bör.

26 §.

Varder intecknad t fartyg utmättningsvis såldt, njute alla borge-närer, som hafva in-teckning i fartyget, genast derur betalning hvar efter sin rätt, ändå att deras fordringar eljest ej äro till betalning för-fallna; och vare förre egaren fri från ansvar för hvad af köpeskillin-gen kunnat gäldas.

27 §.

Är fartyg in-tecknad t för fordran, och öfvergar i annat fall än i förra stycket af 20 § sägs eganderätten till fartyget genom frivillig öfverlåtelse till

utländsk man, eller öfverlåtes å utländsk man så stor lott i fartyget, att detta jemlikt 1 § sjölagen ej må såsom svenskt anses, vare, der ej inteckningshafvaren till öfverlåtelsen samtyckt, öfverlåtaren med allt sitt gods ansvarig för fordringen, ändå att sådan ansvarighet ej förut honom ålåg; och må, ehvad aftal om förfallotiden gjordt är, beloppet genast hos öfverlåtaren utsökas. Äro flere delegare i fartyget, vare de, som i öfverlåtelsen tagit del eller dertill samtyckt, en för alla och alla för en ansvarige för den intecknade fordringen, der de ej redan förut voro till sådant ansvarighet förbundne; och vare fordringen genast emot enhvar af dem förfallen till betalning.

28 §.

Varder intecknad fartyg af egaren vanvårdadt eller förderfvadt, så att inteckningshafvarens säkerhet märkligen minskas, eller har fartyget i den ordning sjölagen stadgar förklarats icke vara istandsättligt, eller inträffar sådan förändring i afseende å de omständigheter, som i 1 § sjölagen omförmålas, att fartyget upphör att vara svenskt, ege inteckningshafvaren att ur fartyget njuta betalning för sin fordran, ändå att den ej är förfallen.

29 §.

Då utmätning skett af fartyg, som blifvit i fartygsregistret infördt, eller jemlikt 51 § konkurslagen äskats, att intecknad fartyg må utmättningsvis säljas, skall, sedan i enlighet med 85 § utsökningslagen bevis härom inkommit till inteckningsdomstolen, beviset å nästa rättegångsdag för inteckningsärenden uppläsas och införas i protokollet öfver inteckningar i fartyg. Visas, att utmätningen upphäfts, eller att frågan om fartygets försäljning eljest förfallit, varde ock sådant i protokollet antecknad.

Har vid försäljning af fartyg i den ordning, utsökningslagen bestämmer, fordran, som är i fartyget intecknad, kunnat till fullo gäldas af köpeskillingen, skall anmärkning derom göras i det protokoll, som nyss är sagdt, der ny egare, sedan försäljningen vunnit laga kraft, det äskar och till rätten ingifver bevis om de inteckningar, som vid fartygets försäljning deri funnos, så ock handling, som visar köpeskillingens fördelning, samt intyg att fördelningen blifvit godkänd eller vunnit laga kraft.

30 §.

Inkommer till inteckningsdomstolen handling, som utvisar, att fartyg i den ordning sjölagen stadgar förklarats icke vara istandsättligt, och är fartyget för gäld intecknad, vare lag som i 29 § sägs om bevis rörande utmätning af fartyg.

31 §.

I öfverensstämmelse med protokollet öfver inteckningar i fartyg skall vid inteckningsdomstolen föras bok, så inrättad, att deraf lätteligen kan ses hvarje fartyg, deri inteckning blifvit sökt, tiden då det skett, sökandens namn, beloppet af fordran, hvarför inteckning är sökt, så ock, der inteckning blifvit beviljad eller afslagen, förnyad, nedsatt eller dödad, tiden då sådant skedde. Då enligt 29 eller 30 § anteckning skett i protokollet, varde ock det i boken anmärkt.

De närmare föreskrifterna om bokens förande meddelas af Konungen.

32 §.

Å protokollsutdrag, som utfärdas i ärende angående inteckning i fartyg, skall tecknas afskrift af hvad om ärendet blifvit infördt uti den i 31 § nämnda bok.

33 §.

Ärende angående inteckning i fartyg må upptagas endast å måndag eller, om helgedag då inträffar, nästa söknedag derefter; dock att fråga om inteckningsförnyelse må handläggas jemväl å annan rättegångsdag.

34 §.

Den, som ej nöjes åt domstols beslut i ärende angående inteckning i fartyg, ege deröfver föra klagan i enahanda ordning som gäller för fullföljd af talan mot beslut i ärende angående inteckning i fast egendom.

35 §.

Har beslut, hvarigenom ansökan om intecknings beviljande helt och hållet eller till någon del afslagits, blifvit till följd af besvär ändradt af högre rätt, vare sökanden pliktig att inom tre månader från det utslaget om ändringen vunnit laga kraft, det hos inteckningsdomstolen förete, vid äfventyr att i annat fall den inteckning, som på grund af utslaget beviljas, gäller såsom vore den sökt först å den dag, utslaget vid inteckningsdomstolen företes.

36 §.

Utan hinder af inteckning må tvist om intecknad fordrans giltighet lagligen pröfvas.

37 §.

Varder inteckning i fartyg beviljad på grund af medgifvande af annan än rätt egare, vare inteckningen ogill. Huru i visst fall rätt egaren ej må å inteckningen tala, derom är särskildt stadgadt.

38 §.

Vill inteckningshafvare vid domstol utsöka sin fordran ur det intecknade fartyget, eller yppas tvist om giltigheten af meddelad inteckning, gånge saken till den rätt, der den, som käres till, skall svara i tvistemål, som angå gäld i allmänhet.

Tillhör intecknad fartyg flere redare, ege i sak, som nu är sagd, inteckningshafvaren söka hufvudredaren eller, der hufvudredare ej är vald, någon af redarne, hvilken han helst vill.

39 §.

Öfvergår utländskt fartyg i svensk ego, eller inträffar eljest i afseende å fartyget sådan förändring, att det jemlikt 1 § sjölagen skall

såsom svenskt anses, och är fartyget för fordran intecknadt, ege inteckningshafvaren att ur fartyget genast njuta betalning, ändå att fordringen ej är förfallen.

Har ej inteckningshafvaren inom ett år från det fartyget blifvit i fartygsregistret här i riket infördt, genom stämning eller lagsökning kräft betalning, vare inteckningen derefter utan verkan.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 1902.

Förslag

till

Lag

om ändring i 10 och 17 kapitlen handelsbalken.

Häri genom förordnas, att 10 kap. 7 § samt 17 kap. 5 § handelsbalken skola erhålla följande lydelse:

10 kap.

7 §.

Fartyg, som är för fordran intecknad eller eger den dräktighet, att, enligt hvad särskildt är stadgad, inteckning deri kan meddelas, må ej med laga verkan sättas i pant efter ty nu är sagdt.

17 kap.

5 §.

Dernäst ege husvärd rätt till huslega för sista året, och för sista tre månaders kost, af det gods, som i huset är. Hafver husvärd ej något af det gods inne; njute ej bättre rätt, än andre borgenärer, derom i 16 § sägs.

Har den, för hvars räkning fartyg bygges, gifvit varfsegaren eller byggmästaren förskott i penningar eller byggnadsämnen; är afhandling

derom upprättad och med afhandlingen så förfaret, som i 3 § sjölagen sägs, njute förskottsgifvaren sedan förmånsrätt i de lemnade byggnads-
ämnena och det, som med förskottet är tillverkad.

Derefter njute borgenär, som för sin fordran har inteckning i fartyg, förmånsrätt i fartyget och dess tillbehör; dock gälle ej förmånsrätt för ränta, som före utmätning eller början af konkurs är upplupen, för längre tid än tre år. Är fartyget intecknad för fleres fordringar, ege den företräde, som först sökt inteckning; hafva flere sökt inteckning samma dag, ege lika rätt. Är inteckning för fordran vunnin på grund af medgifvande, som lemnats efter fordringens tillkomst, och varder den, som inteckningen medgifvit, eller, der flere äro, som den medgifvit, någon af dem försatt i konkurs, som börjas inom en månad efter det inteckningen söktes, vare inteckningen utan verkan. Ej heller gälle inteckning, som blifvit sökt samma dag konkurs börjats eller derefter.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 1902.

Förslag

till

Lag

om ändring i vissa delar af utsökningslagen.

Häri genom förordnas, att nedannämnda paragrafer i utsökningslagen skola erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

Kronofogde eger att för bestämdt fall till utmättningsman i sitt ställe sätta länsman eller annan man, som af Konungens befallningshafvande antagen är; svare dock vid utmätning kronofogden sjelf för redovisningen och för skada, som af utmättningsmannens fel eller försummelse kan komma. Ej må kronofogde åt annan uppdraga försäljning af fast egendom eller af fartyg, som i 92 § sägs, ej heller fördelning af köpeskilling för fast egendom, eller för lös egendom i fall, då enligt 119 eller 120 § sammanträde för fördelningen erfordras.

I Stockholm, så ock i annan stad, der utmättningsmannabefattningen anses icke kunna af en stadsfogde ensam fullgöras, må, om Konungen finner godt sådant medgifva, stadsfogde likaledes ega att, under enahanda ansvarighet och med det förbehåll i afseende å försäljning af fartyg samt fördelning af köpeskilling för lös egendom, som för kronofogde här ofvan stadgas, samt under de vilkor i öfrigt Konungen må föreskrifva, för bestämdt fall i sitt ställe till utmättningsman sätta annan man, som af öfverexekutor antagen är.

4 §.

Konungens befallningshafvande ege för bestämdt fall eller inom visst område förordna länsman eller annan lämplig person att på eget ansvar i kronofogdes ställe vara utmättningsman. Om sålunda förordnad utmättningsman gälle hvad i denna lag om kronofogde stadgas; dock må han ej i sitt ställe sätta annan man och ej heller, med mindre förordnandet innehåller särskildt medgifvande, befatta sig med försäljning af fast egendom eller af fartyg, som i 92 § sägs, eller med fördelning af köpeskilling i fall, som i 3 § 1 mom. omförmålas.

13 §.

Är för fordran inteckning i fast egendom beviljad, och vill borgenär för betalningen hålla sig allenast till egendomen, söka han egaren hos öfverexekutor i den ort, der egendomen ligger. Har egendomen blifvit af en till annan öfverläten, må, innan nye egaren sökt lagfart, förre egaren utan hinder af öfverlåtelsen sökas. Är tvist om eganderätten antecknad i lagfartsprotokollet, må den sökas, hvilken såsom egare har egendomen i besittning.

Vill borgenär, för hvars fordran fartyg är intecknadt, hålla sig allenast till fartyget, söka egaren der denne skall svara i mål, som i 12 § afses. Tillhör fartyget flere redare, ege borgenären söka hufvudredaren, eller, om hufvudredare ej är vald, någon af redarne, hvilken han helst vill.

28 §.

Äro ej sådana skäl för handen, att målet bör såsom tvistigt till domstol förvisas, ålägga öfverexekutor gäldenären betalningsskyldighet, vid äfventyr af utmätning.

Har borgenär enligt 13 § utsökt betalning ur fast egendom, som är för hans fordran intecknad, och varder fordringen faststald till betalning ur den egendom, förordne öfverexekutor tillika, att egendomen må, utan föregående utmätning, säljas i den ordning, som om utmätt fast egendom stadgas; och vare det så ansedt, som hade egendomen blifvit utmätt.

66 §.

Ej må något, som till fartyg hörer, tagas i mät annorledes än genom utmätning af fartyget.

67 §.

Gäldenärs innestående aflöning för allmän eller enskild tjänst, eller innestående pension å rikets stat må icke utmätas, förr än gäldenären är berättigad att aflöningen eller pensionen lyfta.

Är i lag eller författning särskildt stadgadt, att viss egendom ej må utmätas, eller är af Konungen för viss pensions- eller lifränteanstalt förordnad, att derifrån utgående pension eller lifränta ej må tagas i mät; lände det till efterrättelse.

85 §.

Utmätningssmannen åligger att, då fast egendom blifvit tagen i mät, genast anmäla det hos öfverexekutor och tillika, om gäldenären vid utmätningen uppgifvit auktionsställe, såsom i 96 § sägs, gifva det tillkänna.

Då fast egendom blifvit utmätt, vare utmätningssmannen pliktig att genast å landet till domaren och i stad till rätten insända bevis om utmätningen, innefattande uppgift om beloppet af den fordran, för hvilken utmätningen egt rum, samt huruvida samma fordran är intecknad eller icke intecknad, äfvensom hvad i öfrigt kan vara erforderligt för att tydligt utmärka, hvilken den fordran är, hvarför utmätningen skett.

Utmätas fartyg, som blifvit i fartygsregistret infördt, åligger utmätningssmannen att ofördröjligen till Stockholms rådstufvurätt insända bevis om utmätningen med angifvande af fartygets registreringsnummer. Sker utmätning af fartygslott, insände utmätningssmannen ofördröjligen bevis derom till den myndighet, som förer fartygsregistret; och varde i det bevis intagna de uppgifter, som för fartygets säkra urskiljande erfordras.

Myndighet, som enligt 28 § meddelat förordnande om fast egendoms försäljning eller hos hvilken, jemlikt 51 § konkurslagen, åskats, att fastighet eller intecknad fartyg må utmätningssvis säljas, vare ock pliktig att bevis derom ofördröjligen insända, då fråga är om fastighet,

till rätten eller domaren i den ort, der fastigheten är belägen, och, då fartyg skall säljas, till Stockholms rådstufvurätt.

89 §.

Kungörelse om auktion å lösören skall ske minst åtta dagar innan auktionen hålles, der ej i fall, som i 88 § 2 mom. sägs, kortare tid för kungörandet nödig finnes; auktion å fordran eller rättighet skall kungöras minst fjorton dagar förut. Skall i stad auktion å lös egendom kungöras mera än en gång, vare det gillt, om första kungörandet skett inom tid, som nu är sagd. Auktion å fordran eller rättighet må, der förbud enligt 75 § meddelas skall, icke utlysas förrän förbudet skett.

Skall fartyg eller gods i fartyg säljas, varde kungörelsen om försäljningen jemväl införd i allmänna tidningarna tre gånger, sista gången minst fjorton dagar före auktionen; och skall kungörelsen tillika innehålla, att de borgenärer, som, ändå att de ej vunnit utmätning eller i utmätt fartyg hafva in-teckning, ega rätt till betalning ur det utmätta, hafva att sådant, på sätt i 118 § sägs, före auktionen hos utmätningssmannen anmäla. De borgenärer, hvilka jemlikt 11 kap. sjölagen ega rätt till betalning ur det utmätta eller i utmätt fartyg hafva in-teckning, skola derjemte, der de äro kände och inom riket boende, underrättas om auktionen genom särskilda kallelsebref, hvilka böra afsändas med posten så tidigt, att de må kunna komma vederbörande till handa minst fjorton dagar före auktionen.

Är fråga om försäljning af fartyg, som blifvit i fartygsregistret infördt, anskaffe utmätningssmannen gravationsbevis rörande fartyget; dock vare, der utmätningssmannen det äskar, borgenären pligtig att förskjuta den för bevisets utlösande nödiga kostnad.

90 §.

Skall egendom säljas, den någon har såsom lös pant eller eljest under panträtt i handom, varde, der ej panthafvaren är pligtig att för sin fordran taga betalning ur köpeskillingen eller på sätt i 71 § sägs förklarar sig dermed nöjas, före utropet underrättelse meddelad, att försäljningen sker med bibehållande af panthafvarens rätt.

Vid försäljning af lott i fartyg tillkännagifve utmätningssmannen, att försäljningen ej medför rubbning i panträtt, som i hela fartyget gäller; meddele ock före utropet underrättelse om de fordringar, för hvilka fartyget veterligen utgör pant.

92 §.

Skall försäljning ske af fartyg, som enligt mätbref eller å fartyget anbragt tontalsmärke har en dräktighet af tjugu registerton eller derutöfver, uppläse utmätningssmannen före utropet gravationsbevis, der enligt 89 § sådant skall vara anskaffadt, och gifve tillkänna, å hvad tid köpeskillingen sist skall inbetalas; annane ock dem, hvilka äro tillstädes och hafva fordran, som skall vid auktionen bevakas, att sådant anmäla. Varder fordran annäld hos utmätningssmannen, meddele han före utropet derom underrättelse.

93 §.

Den, som inropat fartyg, hvarom i 92 § är sagdt, åligger att genast efter inropet gälda en sjettedel af köpeskillingen i reda penningar eller ställa pant eller borgen såsom för egen skuld för en femtedel af köpeskillingen. Sker det ej, varde fartyget genast ånyo utropadt.

Hvad af köpeskillingen ej må vara vid inropet erlagdt skall sist å trettonde dagen efter auktionen gäldas. Visar köparen, att inteckningshafvare, hvars rätt till betalning ur köpeskillingen är af gäldenären, så ock, der köpeskillingen ej förslår till alla fordringars gäldande, af öfrige borgenärer, medgifven, låtit köparen öfvertaga den intecknade skulden och lemnat anstånd med betalningen, njute köparen till godo de vilkor, som dervid blifvit tingade. Finnes, sedan för samtliga fordringar beräknats utdelning, öfverskott å köpeskillingen, och beviljar gäldenären anstånd med betalning deraf, njute köparen ock det anstånd till godo.

Varder ej inom tretton dagar efter auktionen köpeskillingen till fullo gulden eller anstånd lemnadt efter ty nyss är sagdt, vare köpet ogillt och besörje genast utmätningssmannen, att fartyget varder till försäljning ånyo utlyst, som i 88 och 89 §§ sägs. Går fartyget vid nya utropet till mindre än den förra köpeskillingen med laga ränta derå från den dag, då betalning sist bort ske, ersätte förre köparen skillnaden; går fartyget till mera, hafve förre köparen ej rätt till öfverskottet. Kostnaden för senare försäljningen skall ock af förre köparen gäldas, der den ej kan genom öfverskott å köpeskillingen godtgöras. Är pant eller borgen stäld för köpeskillingen, låte utmätningssmannen, der sådant erfordras till gäldande af hvad förre köparen utgifva bör, ofördröjligen försälja panten i den ordning, som om utmätta lösören stadgas, eller utsöka borgensförbindelsen hos löftesmannen.

Varder köpeskillingen gulden, ege köparen genast komma i besittning af fartyget; och vare det i köparens hand fritt från all förre egarens gäld, der ej köparen, efter ty förut i denna § sägs, gälden öfvertagit.

94 §.

Annan lös egendom än i 92 § sägs skall genast efter inropet betalas; sker det ej, gånge egendomen under nytt utrop. Utmätningssmannen stånde dock fritt att på eget äfventyr lemna anstånd med betalningen.

95 §.

Auktion å utmätt fast egendom skall förrättas af öfverexekutor, der ej i 96 § annorledes stadgas.

96 §.

Å landet ege gäldenären bestämme, om auktion å fast egendom skall hållas å landskansliet eller å tingsställe i orten. Uppgifver gäldenären annat ställe i orten, må ock auktionen der hållas, om öfverexekutor pröfvar stället lämpligt. Har ej gäldenär vid utmätningen eller, der enligt 28 § egendomen skall utan föregående utmätning säljas, hos öfverexekutor före målets afgörande uppgifvit auktionsställe, eller äro flere, som ega auktionsställe nämna, och kunna de ej derom sig förena; bestämme öfverexekutor, hvar auktionen skall hållas. Skall auktionen hållas på annat ställe än landskansliet, varde den förrättad af utmätningssmannen i orten.

I stad skall auktion å fast egendom förrättas å öfverexekutors embetsrum eller annat ställe, der auktioner i staden gemenligen hållas.

Skola, efter hvad i 104 § sägs, fastigheter inom särskilde öfverexekutors områden gå i en försäljning, varde auktionen förrättad der hufvudgården eller, om sådan ej finnes, den till allmän bevillning högst uppskattade fastigheten är belägen; är det å landet, varde auktionen hållen å landskansliet.

118 §.

Borgenär, som, då lös egendom för annans fordran utmättes, hade panträtt i egendomen, utan att hafva den under panträtt i handom, eller ock egde rätt att till säkerhet för sin fordran hålla egendomen kvar, vare ock berättigad att ur köpeskillingen, efter ty nedan sägs,

undfa betalning, så vida han derom hos utmätningssmannen före auktionen framställt yrkande. Skall under konkurs fartyg eller gods i fartyg utmättningsvis försäljas, ege jemväl borgenär, som för sin fordran har förmånsrätt enligt 4 eller 7 § i 17 kap. handelsbalken, den rätt, nu är sagd.

Har fartyg, som är för fordran intecknad, blifvit utmättningsvis saldt, skall den å inteckningshafvarens fordran enligt förmånsrättsordningen belöpande utdelning utgå, ändå att fordringen ej blifvit anmäld. Skall ränta utgå, varde den beräknad för ett år, der ej sist å sammanträde, som i 119 eller 120 § afses, visadt varder, att den för annan tid inestår.

119 §.

Nu har, då lös egendom blifvit för en borgenärs fordran utmätt, annan borgenär, som derå jemväl vunnit utmätning, påstått bättre förmånsrätt, än utmätningen medför, eller har sådant yrkande, som i 118 § sägs, blifvit af borgenär inom föreskrifven tid framställt, eller utgöres egendomen af fartyg, som är för fordran intecknad: finnes ej full tillgång för borgenärerna och kunna de ej äsämjas, huru medlen skola fördelas; bestämme utmätningssmannen viss tid för medlens fördelning och kalle borgenärerna, så ock, då fråga är om fordran, hvarför ej utmätning skett och för hvilken ej heller borgenären haft det utmätta i handom såsom pant, gäldenären att med utmätningssmannen å uppgifvet ställe sammanträda för att sin rätt i afseende å fördelningen iakttaga och bevaka. Sådan kallelse skall tre gånger, första gången minst tio dagar före sammanträdet, i allmänna tidningarna införas, der ej alla rättegående annorledes så tidigt underrättas om sammanträdet, att de sjelfva eller genom ombud kunna sig der infinna.

Då sammanträde för köpeskillings fördelning erfordras, men utmättningsförrättaren ej är behörig att sådant sammanträde hålla, insände han genast de medel, som fördelas skola, samt protokollet öfver utmätningen och öfriga till ärendet hörande handlingar till fogden, som derefter vidare förfar på sätt ofvan är stadgadt.

120 §.

Har yrkande om betalning ur köpeskillning för utmätt lös egendom blifvit enligt 118 § framställt af borgenär, som ej vunnit utmätning,

eller fordran yppats, för hvilken jemlikt nämnda § betalning ur köpeskillingen må oberoende af yrkande utgå, och är ej sådant fall för handen, att för köpeskillings fördelning skall hållas sammanträde, som i 119 § afses; då skall, der ej visadt varder, att gäldenären medgifvit betalning ur köpeskillingen, hvad å fordringen belöper hållas inne samt borgenären och gäldenären, såsom ofvan sägs, kallas till sammanträde för att sin rätt bevaka. Ej må deraf öfrige borgenärer uppehållas i sin rätt till utdelning.

Är utmättningsförrättaren ej behörig att sammanträdet hålla, gälle hvad för ty fall i 119 § sägs.

122 §.

Finnes behållen afkomst af såld fast egendom att tillgå, eller är, i det fall att enligt 93 eller 110 § egendom gått under nytt utrop, förre inroparen skyldig att utgifva ersättning, varde den tillgång jemte köpeskillingen fördelad.

123 §.

Vid sammanträde, hvarom förut är sagdt, afgifve förrättningsmannen redogörelse dels för den tillgång, som skall fördelas, dels ock för de fordringar, för hvilka anspråk på betalning ur köpeskillingen blifvit anmäldt eller utdelning ändock må beräknas; och ege derefter tillstädesvarande borgenärer samt gäldenären, der han när är, att andraga hvad de till bevakande af sin rätt akta nödigt.

130 §.

Då enligt 118 eller 127 § utdelning för fordran beräknas, utan att fordringsbeviset blifvit företedt, så ock då medel enligt 129 § afsätts, varde bestämmelse tillika meddelad, huru beloppet fördelas skall, för det fall att detsamma eller någon del deraf sedermera finnes ej böra tillkomma den borgenär, för hvars fordran det blifvit beräknadt eller afsatt.

133 §.

Vill borgenär, innan utmättningsmannens fördelningsförslag eller öfverexekutors beslut om fördelningen vunnit laga kraft, lyfta hvad honom derigenom tillagdt blifvit, ege dertill rätt; ställe dock pant eller

borgen för hvad han lyfter, der ej öfverexekutor finner skäligt tillåta, att lyftning må utan sådan säkerhet ske.

Har full betalning blifvit borgenär tillagd, efter ty han yrkat eller, om hans fordran ej varit anmäld, enligt de i 118, 127 och 128 §§ stadgade grunder; då må, utan hinder af hans uteblifvande från sammanträdet, de borgenärer, som äro tillstädes, öfverenskomma, att lyftning må ske utan pant eller borgen; och vare det giltigt, der ej gäldenären det bestrider, eller enligt 134 eller 135 § säkerhet ställas bör.

137 §.

Medel, som vid köpeskillings fördelning å landskansli blifvit borgenär tillagda men icke af honom lyftas, skola, i länets ränteri nedsättas. Lag samma vare, der fördelning skett annorstädes än å landskansli, och borgenären ej inom fyra reckor derefter medlen lyfter.

Är enligt 118 eller 127 § utdelning beräknad, utan att fordringsbeviset blifvit företedt, och anmäler sig ej fordringsegaren inom natt och år efter det fördelningen vunnit laga kraft, må medlen, mot pant eller borgen, lyftas af annan, som de enligt 130 § kunna tillfalla.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 1902. Mål, som vid den tid äro anhängiga, behandlas enligt äldre lag.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af 51, 90 och 117 §§ konkurslagen.

Härigenom förordnas, att 51, 90 och 117 §§ konkurslagen skola erhålla följande ändrade lydelse:

51 §.

Fast egendom må ej annorledes än å offentlig auktion säljas, der ej alla vid sammankomsten närvarande borgenärer, så ock gäldenären, dertill samtycka. Är sådan egendom för gäld intecknad, då må försäljning utom offentlig auktion ej ske, der ej inteckningshafvare, hvilkens rätt är deraf beroende, det medgifver och för inteckningens dödande aflemnar inteckningshandlingen till den, som af inteckningshafvaren och köparen utses; sker försäljningen å auktion, varde de inteckningshafvare, som kände äro, dertill kallade. Ej må å sådan auktion egendom säljas under inteckningarnes värde, sammanlagdt med det belopp, som med förmånsrätt framför desamma enligt lag bör ur egendomen utgå, der ej borgenärerna i den ordning, 59 och 60 §§ stadga, till den försäljning lemna bifall, så ock de inteckningshafvare, hvilkas rätt är af försäljningen beroende, dertill samtycka och för inteckningarnes dödande aflemna inteckningshandlingarne efter ty nyss är sagdt. Kan försäljning

sålunda ej ske, ega borgenärerna hos vederbörande myndighet äska försäljning i den ordning, som om fast egendom, den der utmätt blifvit, särskildt är stadgad.

Lös egendom må ej heller säljas annorledes än å auktion, den der blifvit lagligen kungjord, der ej borgenärerna i den ordning, som i 59 och 60 §§ stadgas, besluta, att egendomen eller någon del deraf må säljas under hand, samt rättens ombudsman efter gäldenärens hörande dertill lemnar bifall. Lös egendom, deri borgenär har panträtt eller annan förmånsrätt, som endast i viss egendom gäller, må ej i något fall utan hans samtycke säljas utom auktion. Skall helt fartyg eller gods i fartyg säljas, ega borgenärerna, der fartyget finnes å ort inom riket, hos vederbörande utmättningsman äska försäljning i den ordning, som om dylik egendom, den der blifvit utmätt, särskildt är stadgad. Är fartyg, som säljas skall, för gäld intecknad, må det ej annorledes än utmättningsvis säljas, med mindre inteckningshafvare, hvilkens rätt är af försäljningen beroende, dertill samtycker och för inteckningens dödande aflemnar inteckningshandlingen till den, som af inteckningshafvaren och köparen utses.

90 §.

Borgenär, som för sin fordran har lös pant i handom eller inteckning i gäldenärens fasta gods eller i honom tillhörigt fartyg eller rätt till betalning ur fartyg, frakt eller gods i fartyg, som i 11 kap. sjölagen sägs, njute, der han fordringen i konkursen icke bevakat, ej rätt till betalning ur annan konkursboets egendom än den, som för fordringen sålunda häftar. Sådan borgenär vare ock pliktig, der det äskas, att, innan han betalning ur egendomen njuta må, sin fordran med den i 82 § föreskrifna borgenärsed fästa. Äskas sådan ed; förelägge rätten eller domaren, såsom i 86 § sägs, borgenären viss tid, från det han af föreläggandet erhållit del, att till rätten eller domaren ingifva bevis, att han föreskrifven ed aflagt: utsätte ock viss tid af högst en månad, inom hvilken den, som edgången yrkat, har att delgifvandet ombesörja och med bevis derom inkomma, vid den påföljd för underlåtenhet deraf, som i sistnämnda § stadgas. Ej må i detta fall föreläggandets införande i tidning såsom delgifning godkännas.

Försummar borgenären att inom den föreskrifna tiden med edgångsbevis inkomma eller laga förfall därför visa; då må egendomen, såsom

annan konkursboets tillhörighet, af gode männen eller sysslomännen om händer tagas, och utdelning derutur ske till andra borgenärer, som sina fordringar lagligen bevakat: fullgör han edgången innan sådan utdelning skett; vare vid sin rätt till betalning ur egendomen bibehållen.

117 §.

1 mom. För fordringar, hvarå ränta är utfäst eller eljest lagligen eger rum, upphöre, emellan fordringsegarne inbördes, räntebereäkning från den dag, offentlig stämning gafs, der ej boet förslår till gäldande af ränta å alla bevakade fordringar, utom böter. Räcker boet dertill; då beräknas å fordran, för hvilken ränta ej är utfäst och viss betalningstid ej heller bestämd, ränta efter fem för hundra om året från den dag, den offentliga stämningen gafs.

2 mom. Utgår fordran med förmånsrätt; njutes derå full ränta till den dag, som för utdelning bestämmes, der borgenären ej dessförinnan fått uppbära betalning; dock gälle ej i in-tecknad egendom förmånsrätt till ränta, som före konkursens början upplupen är, för längre tid än tre år. Är för fordran, hvarom nu sagdt är, ränta ej utfäst och viss betalningstid ej heller bestämd; varde ändå ränta till fem för hundra om året derå beräknad från den dag, den offentliga stämningen utfärdad blef.

3 mom. För fordran, som eljest ej förfallen vore, må utdelning eller qvittning i konkurs ske: skall ränta ej gäldas före förfallodagen; beräknas utdelningen å det belopp, som efter en räntefot af fem för hundra om året utgör sådan fordrans värde den dag, då offentliga stämningen gafs, eller, der fordran utgår fullt eller med förmånsrätt, den dag, som för utdelning bestämd är, om betalning dessförinnan ej fått uppbäras.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 1902.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse af 2, 3 och 52 §§ sjölagen.**

Härigenom förordnas, att 2, 3 och 52 §§ sjölagen skola erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

Öfver alla svenska fartyg, hvilka äro afsedda att nyttjas till handelsjöfart eller resandes fortskaffande och ega en drägtighet af tjugu registerton eller derutöfver, skall föras register, innehållande för hvarje sådant fartyg de uppgifter, som pröfvas nödiga för fartygets säkra urskiljande, så ock upplysning angående eganderätten till fartyget, beskaffenheten af inskrifven egares fäng samt tiden då fartyget i registret införts eller förändring i eganderätten inskrifvits; skolande, sedan fartyg i registret antecknats, derom utfärdas bevis, som bör åtfölja fartyget.

Då fartyg anmäles till införande i registret, skall företes offentlig myndighets intyg, utvisande när, hvar och af hvem fartyget är bygd, samt, der ej den, som bygt fartyget, sjelf anmäles vara egare, styrkas, att eganderätten till fartyget från honom öfvergått till den, hvilken såsom egare anmäles; dock att, der fartyget varit i utländsk ego, hvad sålunda är stadgadt ej eger tillämpning i vidare mån, än att utländsk egares

rätt skall visas hafva öfvergått å den, som till registret anmäles såsom egare. Vid fartygs införande i registret skall visst nummer tilldelas fartyget; och må det nummer ej sedermera ändras eller tilläggas annat fartyg. Varder fartyg, som ur registret afförts, deri ånyo upptaget, behålle det sitt förra nummer. Göres anmälan om förändring i eganderätten till fartyg, som är i registret infördt, men finnes den, hvilken såsom egare anmäles, ej kunna i sådan egenskap inskrivas, skall ändock i registret göras anteckning, som utvisar hans namn, det uppgifna fångets beskaffenhet samt dagen då anmälan skett. Fartyg, som blifvit i registret infördt, må ej derur afföras i annat fall än då fartyget förolyckats, upphuggits eller annorledes förstörts, eller enligt 258 § må anses förloradt, eller efter timad skada förklarats icke vara istandsättligt, eller ock upphört att vara svenskt.

Vill egare af svenskt fartyg, som ej på grund af hvad här förut blifvit stadgadt skall vara i fartygsregistret upptaget, låta det i registret införas, vare dertill berättigad; och skall, der fartyget varder till registrering anmäldt, hvad här förut är i afseende å registreringspliktigt fartyg stadgadt ega tillämpning.

Vidare föreskrifter, huru fartygsregister skall vara inrättadt och registrering ske, så ock i fråga om det intyg om fartygs byggande, som, enligt hvad här förut är sagdt, skall vid dess anmälande till registrering företes, meddelas af Konungen.

3 §.

Har den, för hvares räkning fartyg bygges, för byggnadens verkställande gifvit eller utfäst sig att gifva varfsegaren eller byggmästaren förskott af penningar eller byggnadsännen, ege han, när afhandling derom upprättats, att låta den intagas i protokollet hos magistraten i den stad, der byggnaden verkställles, eller, om byggnadsorten är belägen å landet, i närmaste stad; och njute sedan förmånsrätt, som i 17 kap. handelsbalken sägs.

52 §.

Befälhafvaren skall under resans fortgång gifva redaren under rättelse om fartygets tillstånd, resans förlopp, derunder slutna aftal

och ingångna förbindelser samt angående allt, hvarom kännedom eljest kan vara till nytta för redaren. Innan åtgärder af vigt vidtagas, bör han, der omständigheterna det medgifva, inhemta föreskrift af redaren sjelf eller det ombud, denne anvisat. Erfordras penningar för fartygets behof och kan icke redarens föreskrift afvaktas, åligge befälhafvaren att till medlens anskaffande anlita den utväg, som för redaren är förenad med minsta uppoffring; ej må han utan i yttersta nödfall föryttra något af lasten.

Varder fartyget å utländsk ort taget i mät eller för gäld belagdt med qvarstad, och finnes af skeppshandlingarne, att fartyget är för gäld in-tecknadt, åligge befälhafvaren att ofördröjligen om utmätningen eller qvarstaden underrätta in-teckningshafvaren, der denne är för honom känd.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 1902.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af 14 § i förordningen den 4 Mars 1862 om tioårig
preskription och om årsstämming.

Häri genom förordnas, att 14 § i förordningen den 4 Mars 1862
om tioårig preskription och om årsstämming skall erhålla följande an-
drade lydelse:

Är borgenärs fordran intecknad i fast egendom eller i fartyg, eller
har han lös egendom såsom pant eller eljest under panträtt i handom;
njute han ur den egendom, som sålunda häftar, betalning ändå att han
ej, efter årsstämming, sin fordran angifver. Om rätt till qvittning för
genfordran vare ock lag som i 7 § sägs, ändå att den fordran ej blifvit
efter årsstämming angifven.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 1902.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af 1 § i förordningen den 16 Juni 1875 angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden.

Härigenom förordnas, att 1 § i förordningen den 16 Juni 1875 angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden skall erhålla följande ändrade lydelse:

Öfver följande ärenden skola vid underrätt föras särskilda protokoll, nemligen: ett öfver lagfarter med fång af fast egendom; ett öfver inteckningar i sådan egendom; ett öfver äktenskapsförord; ett öfver förmyndares tillsättande och entledigande, samt ett öfver bouppteckningar, testamenten, som vid domstolen bevakas, morgongåfvobref och afhandlingar om lösöreköp. Uti lagfarts- och inteckningsprotokollen skall för hvarje ärende å brädden tecknas namnet på den egendom, som lagfares eller intecknas, samt uti öfriga protokollen för ärende, som angår inregistrering af bouppteckning eller bevakning af testamente, den dödes namn och för annat ärende namnet å den person, ärendet rör.

Vid rådstufvurätt skall, utom de protokoll nu sagda äro, föras särskildt protokoll öfver förlagsinteckningar. I det protokoll skall för hvarje ärende å brädden tecknas förlagstagarens namn jemte uppgift om rörelsens beskaffenhet och orten, hvarest den drifves.

Hos Stockholms rådstufvurätt varde ock särskildt protokoll fördt öfver inteckningar i fartyg; och skall i det protokoll för hvarje ärende å brädden tecknas namnet å det fartyg, hvarom fråga är, samt det nummer, hvarunder fartyget blifvit i fartygsregistret infördt.

Har någotdera af de ärenden, nämnda äro, icke förevarit, varde det i protokollet anmärkt.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 1902.

Förslag

till

Lag

om antecknande i fartygsregistret af tvist om fartyg eller fartygslott.

Härigenom förordnas som följer:

Hvar som till domstol instämt klander å annans åtkomst till fartyg, som är i fartygsregistret antecknad, eller lott i sådant fartyg, vare skyldig låta klandret antecknas i registret. Har sådan anteckning ej skett, då käromålet till handläggning förekommer, gifve rätten käranden nödig tid dertill, och hvile emellertid käromålet. Försummas den tid, vare käromålet förfallet.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 1902.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden,
hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å
Stockholms slott den 30 December 1899,*

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: WIKBLAD,
ANERSTEDT,
herr VON KRUSENSTJERNA,
grefve WACHTMEISTER,
CLAËSON,
DYRSSEN,
CRUSEBJÖRN,
RESTADIUS.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Annerstedt anförde i underdånighet:

»I skrifvelse den 13 Maj 1898 har Riksdagen, med anledning af enskild motionärs framställning, anhållit bland annat, att Eders Kongl. Maj:t täcktes taga under öfvervägande, hvilka åtgärder kunde vidtagas till beredande af lättnader för och till höjande af den svenska sjöfartsnärings samt för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill omständigheterna kunde föranleda; och har Riksdagen, under erinran om behovet af åtgärder för beredande af nödig kapitaltillgång för rederirörelsen, såsom ett medel för befordrande af detta ändamål framhållit genomförande af lagbestämmelser, hvarigenom fartygsegare erhöle möjlighet att inteckna sitt fartyg.

Med anledning af Riksdagens skrifvelse har Eders Kongl. Maj:t den 1 Juli 1898 åt en komité uppdragit att utreda, hvilka åtgärder lämpligen borde vidtagas för ernående af de i skrifvelsen omförmälta syfte-

mål. Komitén har den 28 November 1898 i fråga om medgifvande af rätt till inteckning i fartyg afgifvit särskildt utlåtande, deri komitén hemställt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta vidtaga åtgärder för införande, så snart ske kunde, i den svenska lagstiftningen af rättsinstitutet inteckning i fartyg, samt att vid utarbetande af förslag till lag i ämnet måtte läggas till grund vissa allmänna principer för den åsyftade lagstiftningen, hvilka af komitén angifvits såsom ur sjöfartsnärings synpunkt lämpliga eller önskliga.»

Efter att hafva närmare redogjort för nämnda utlåtandes innehåll yttrade departementschefen vidare:

»En lagstiftningsåtgärd i nu angifna syfte har redan tidigare varit ifrågasatt. Den komité, som år 1882 erhöll uppdrag att granska sjölagen af år 1864 och som den 22 Februari 1887 afgaf förslag till ny sjölag, förordade en särskild lagstiftning i ämnet, och ett förslag till lag om inteckning i fartyg blef äfven af en bland komiténs ledamöter utarbetadt och tillsammans med sjölagsförslaget till Eders Kongl. Maj:t öfverlemnadt. Vid denna tidpunkt syntes likväl meningarne om en dylik lagstiftnings gagn för sjöfartsnärings vara delade, ej minst hos sjöfartsidkarne sjelfva. Så uttalade den s. k. sjöfartsnäringskomitén af år 1890 den uppfattning, att medgifvande af inteckning i fartyg, äfven om det i några fall kunde visa sig vara till fördel, icke i det stora hela lände sjöfartsnärings till det gagn man åsyftat, eller att tillföra densamma billigt och rikligt kapital, utan att detta mål bäst skulle ernås genom bildande af aktiebolag för rederiföretag. Då förslaget till sjölag år 1891 förelades Riksdagen, blef icke heller någon åtgärd till införande af fartygshypotek vidtagen. Sedermera synas emellertid sjöfartsnärings målsmän med större ifver omfattat tanken på fartygs användning såsom pant under de former, som kommit till användning för fast egendom. Å ett allmänt nordiskt sjöfartsmöte i Stockholm år 1897 antogs en resolution af innehåll, att en genom lag beredd möjlighet att medelst inteckning i fartyg tillföra rederiörelsen kapital vore för sjöfarten önskvärd. Enligt uppdrag af nämnda möte har vidare nordisk skeppsredareförening den 16 November 1898 hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet hemställt, att förslag till lag om inteckning i fartyg måtte varda framlagdt för Riksdagen; och har denna framställning remitterats till omförmälta år 1898 tillsatta komité, hvilken ock, såsom dess utlåtande utvisar, tagit framställningen i öfvervägande.

Det kan ej förbises, att den form af fartygs pantsättning, Riksdagen ifrågasatt och 1898 års komité tillstyrkt, i åtskilliga afseenden företer svagheter, som kunna berättiga till tvifvel om önskvärdheten af dess införande i vår rätt. Sjölagskomitén, som väl förordade fartygsinteckningens upptagande i lagstiftningen, underlät emellertid ej att framhålla, att ett fartyg i allmänhet måste blifva ett ganska osäkert hypotek, eftersom det i första hand måste tjena som säkerhet för fordringar, hvilka kunde uppkomma i följd af olyckshändelser eller underlåtenhet att fullgöra ingångna förbindelser samt uppgå till sådant belopp, att hypoteket blefve värdelöst. Till den osäkerhet, som af nu antydda omständigheter är en följd, kommer ytterligare ovissheten, huruvida en efter hemlandets lag meddelad inteckning kommer att respekteras i fall det blir af nöden att göra den gällande inom en främmande stat, något som kan inträffa antingen derigenom att fartyget under uppehåll i utlandet blir föremål för exekution, eller ock i följd deraf att fartyget öfvergår i utländsk ego. Visserligen hafva under senare tid inom några stater lagstiftning och lagskipning visat benägenhet att under berörda omständigheter erkänna inteckningens verkan, men någon allmän internationel giltighet har denna grundsats hittills icke uppnått. I detta afseende må här omnämnas, att ett år 1890 af belgiska regeringen framställt förslag till en internationel konvention, innefattande bland annat ömsesidigt erkännande af fartygshypotek, som i någon af de fördragslutande staterna tillkommit, hittills icke ledt till något som helst resultat.

Ehuru i följd af nu anmärkta omständigheter jag icke kan undgå att dela den tvekan, som på flere håll yppats derom, huruvida fartygshypoteket i verkligheten kan visa sig egnadt att i väsentligare mån uppfylla det med dess införande afsedda syftemål att bereda sjöfartsnäringen ökade kapitaltillgångar, synes mig dock, med hänsyn till de framställningar, som på senare tid gång efter annan framkommit från sjöfartsnäringens målsmän, lagstiftningen böra tillmötesgå de önskingar, som sålunda uttalats, helst som, efter det numera de flesta sjöfartsidkande länder i Europa i sin lagstiftning upptagit fartygshypoteket, en underlåtenhet att följa det sålunda gifna föredömet skulle kunna komma vårt lands sjöfartsidkare att härigenom under den internationela konkurrensen anse sig tillbakasatta.

Inom lagbyrån hafva därför blifvit utarbetade de lagförslag, som funnits erforderliga för införande af hypotek i fartyg, nemligen förslag till

- 1:o) lag om inteckning i fartyg;
- 2:o) lag om ändring i 10 och 17 kapitlen handelsbalken;
- 3:o) lag om ändring i vissa delar af utsökningslagen;
- 4:o) lag om ändrad lydelse af 5, 51, 90 och 117 §§ konkurslagen;
- 5:o) lag om ändrad lydelse af 3, 12 och 52 §§ sjölagen;
- 6:o) lag om ändrad lydelse af 14 § i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming; och
- 7:o) lag om ändrad lydelse af 1 § i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden.

Det torde tillåtas mig att redogöra för grunderna för de i dessa förslag upptagna hufvudsakliga stadganden och i främsta rummet för bestämmelserna i förslaget till lag om inteckning i fartyg.

Från rättssäkerhetens synpunkt är det uppenbarligen af nöden att beviljande af inteckning i fartyg föregås af en undersökning rörande eganderätten till fartyget. Det kunde sättas i fråga att i detta afseende åtnöjas med den pröfning, som eger rum, då fartyget införes i fartygsregistret eller förändring i eganderätten sedermera hos registreringsmyndigheten anmäles. Fartygsregistreringen torde emellertid, sådan den nu är anordnad, icke vara egnad att i berörda hänseende tjena till underlag för inteckningsväsendet. Registreringens uppgift är för närvarande närmast att fastställa tillvaron af betingelserna för ett fartygs rätt att föra svensk flagga; och dess inskränkning till detta syftemål har haft till följd, att visserligen en vid bestämda föreskrifter bunden pröfning af eganderätten företages vid ett fartygs första införande i registret men i fråga om sedermera inträffande förändringar i eganderätten lika stränga kraf på formel bevisning ej ansetts böra uppställas.

Att med hänsyn till den nu ifrågasatta inteckningslagstiftningen i nyssberörda hänseende skärpa villkoren för registrering af eganderättsförvärf, läser ej heller lämpligen kunna ifrågakomma. Så länge nemligen den svenska handelsflottan till en icke ringa del består af smärre fartyg, hvilka näppeligen komma att i mera betydande grad användas såsom hypotek, skulle en dylik skärpning helt visst för större delen af sjöfartsnäringens idkare komma att te sig som en betungande och af ingen fördel uppvägd börda. I detta afseende torde ledning kunna hemtas från Norge, der förslag till lagstiftning om registrering och fartygshypotek vid upprepade tillfällen förkastats på grund af betänkligheter af nyss angifna slag.

*Förslaget
till lag om
inteckning
i fartyg.*

Om alltså registreringen icke uuder alla förhållanden kan läggas till grund för in-teckningsväsendet, torde annan lämplig utväg ej återstå än att låta den erforderliga eganderättspröfningen ega rum i sjelfva in-teckningsärendet. En dylik anordning, hvilken för vissa fall eger motsvarighet i lagstiftningen om in-teckning i fast egendom, synes ej vara förenad med någon afsevärd betänklighet, men deremot medföra den betydande fördel, att tyngden af den strängare bevisskyldighet angående behörigt eganderättsförvärf, som en in-tecknings meddelande förutsätter, drabbar allenast den fartygsegare, som vill begagna sitt fartyg såsom underpant.

Derest den för in-tecknings meddelande nödiga eganderättspröfningen ej ställes i samband med registreringen, torde anledning ej förefinnas att förlägga in-teckningsväsendet till registreringsmyndigheten, helst sådant näppeligen skulle kunna ske med mindre en förändring i nämnda myndighets organisation och stat komme till stånd, utan torde behandlingen af förevarande in-teckningsärenden böra i likhet med dem, som angå fast egendom, förläggas till allmän domstol, med skyldighet för denna att, i den mån sådant tarfvas, genom registreringsmyndigheten inhemta upplysningar ur fartygsregistret.

I öfrigt har lagstiftningen om in-teckning i fartyg ansetts böra, så vidt ske kan, ansluta sig till de i fråga om in-teckning i fast egendom gällande rättsregler. I åtskilliga hänseenden hafva emellertid, af skäl som i det följande skola angifvas, afvikelser funnits nödiga.

1 §.

Olika meningar hafva yppats derom, huruvida den ifrågasatta lagstiftningen borde ega tillämpning på alla fartyg af den drägtighet, som medför registreringspligt, eller inskränkas till att gälla fartyg af viss högre drägtighet. Till stöd för den senare meningen har anförts, att det egentliga syftemålet med fartygsin-teckningens upptagande i lagstiftningen vore att understödja anskaffandet af större fartyg. Då emellertid, på sätt 1898 års komité framhållit, äfven anskaffandet af mindre fartyg för lokaltrafik torde förtjena att understödjas, synes anledning ej förefinnas att inskränka in-teckningens användning på sätt nyss är antydt.

Nyssnämnda komité har med anslutning till ett af nordisk skeppsredareförening framställt förslag ifrågasatt, att för in-tecknings meddelande borde uppställas såsom vilkor, att bevis företeddes om fartygets sjövärdighet. Till stöd för sin åsigt har komitén anført, att nu gällande bestämmelser om fartygs sjövärdighet och ansvarigheten därför

icke vore tillräckliga. Hvad komitén sålunda anfört, lärer dock ej utgöra anledning att i detta sammanhang upptaga frågan om kontroll å fartygs sjövärdighet. Skulle derom gällande bestämmelser befinnas bristfälliga, torde till bristens afhjelpande åtgärder af verksammare beskaffenhet, än den af komitén förordade, vara af nöden samt böra komma till stånd oberoende af inteckningslagstiftningen. Att åter, såsom nordisk skeppsredareförening anfört, hänsyn till inteckningshafvares trygghet skulle betinga en dylik föreskrift, synes ej heller hafva skäl för sig: den, som vill belåna en redan meddelad inteckning, lärer i hvarje fall ej underlåta att förvissa sig om det intecknade fartygets beskaffenhet, och för det fall att försträckning lemnats emot ett med pantförskrifning försedt, men ännu ej intecknad skuldebref, vore det obilligt emot borgenären att låta hans rätt att erhålla inteckning vara beroende af ett vilkor, som det ej låge i hans förmåga att uppfylla.

Komitén har ytterligare ifrågasatt såsom vilkor för ett fartygs intecknande, att förbehåll om en dylik rätt gjorts till fartygsregistret. Vilket synes egentligen vara afsedt att tillämpas på fartyg, som egdes af aktiebolag, samt vara föranledt af en farhåga, att rätten att inteckna fartyget skulle försvåra ett belånande af aktiebrefven och minska aktieegarens personliga kredit. Denna uppfattning synes dock ej vara väl grundad, eftersom en akties värde och användbarhet såsom pant tydligen är beroende af bolagets allmänna affärsställning och ej af den omständigheten, att för viss bolagets gäld är beredd särskild realsäkerhet.

Bestämmelsen att inteckning ej må meddelas i fartygslott eller i flera fartyg för samma fordran är föranledd af bemödandet att åstadkomma enkelhet och reda i de genom inteckning uppkommande rättsförhållanden; och med hänsyn till det ändamål, som afses med fartygsinteckningen, torde någon betänklighet emot en dylik begränsning af inteckningens användning ej förefinnas.

Atskilliga främmande lagar om fartygsinteckning hafva upptagit bestämmelser om hypotek i fartyg under byggnad. Att dylika bestämmelser icke i förslaget influtit har sin grund deri, att vår rätt redan i 3 § sjölagen har ett stadgande, som synes erbjuda tillräckliga utvägar att bereda kredit för fartygs nybyggnad.

Anledning att i fråga om fartyg för något fall tillåta s. k. tvångsinteckning synes ej förefinnas.

Föreskriften att medgifvande af inteckning skall innefatta uppgift om det nummer, hvarunder fartyget är i registret infördt, åsyftar att

på ett fullt tillförlitligt sätt få bestämdt, hvilket fartyg som är i fråga. Blifver ifrågavarande stadgande godkänt, torde i registreringsförordningen böra införas en föreskrift, att fartygets registreringsnummer skall genom myndighets försorg anbringas å fartyget, i likhet med hvad redan är stadgadt angående dess tontals- och nationalitetsmärken, samt att detta nummer sedermera ej får borttagas; och torde frågan härom framdeles få blifva Eders Kongl. Maj:ts pröfning hemställd.

3 §. Af grunder, som i det föregående angifvits, hafva ärenden angående inteckning i fartyg ansetts böra tillhöra allmän domstols uppdragande. Fråga kan uppstå huruvida behandlingen af dessa ärenden helst skall uppdragas åt flere, hvar för sitt distrikt behöriga domstolar eller för hela riket centraliseras hos en viss domstol, i sådant fall naturligen hufvudstadens rådstufvurätt. Då emellertid den förra af dessa utvägar medför den väsentliga olägenhet, att det understundom kan vara förenadt med svårighet att afgöra, hos hvilken myndighet upplysning skall sökas angående ett fartygs häftande för intecknad gäld, torde, med fästadt afseende jemväl å fördelen af en lätt förbindelse mellan inteckningsdomstolen och registreringsmyndigheten, inteckningsväsendets centraliserande hos Stockholms rådstufvurätt vara att föredraga.

Allmänhetens intresse af en beqväm beröring med inteckningsmyndigheten synes kunna på lämpligt sätt tillgodoses genom anställande hos inteckningsdomstolen af en kommissionär, som uti ifrågavarande ärenden förmedlar förbindelsen mellan rätten och allmänheten; och anhåller jag att efter förslaget slutliga behandling få återupptaga frågan härom.

6 §. Ehuru, såsom förut blifvit antydt, den omständigheten, att någon är i fartygsregistret inskrifven såsom egare af ett fartyg, ej alltid kan anses tillfyllest ådagalägga hans befogenhet att låta inteckna fartyget, är det härmed ej sagdt, att all betydelse i afseende å eganderättspröfningen skulle fränkännas fartygsregistret. Att fartygsregistret angifver en person såsom egare läser i hvarje fall böra utgöra ett hinder emot fartygets intecknande på grund af medgifvande utaf någon annan. Vidare torde den första registreringen i och för sig utgöra tillräcklig bevisning om den dervid inskrifne egarens åtkomst. Det ligger nemligen i sakens natur, att då fråga första gången förekommer, huruvida ett fartyg skall ega föra svensk flagga, bevisning om den uppgifne egarens förvärf måste krävas, och detta har också iakttagits i gällande registreringsförordning, hvilken såsom vilkor för registrering uppställer

ingifvande af vissa handlingar, som äro egnade att styrka sökandens åtkomst. Vid detta förhållande och då, särskildt hvad angår från utlandet inköpta fartyg, det icke lärer skäligen kunna ifrågakomma att sträcka krafvet på bevisning utöfver hvad registreringsförordningen innehåller, nemligen att den fångeshandling, hvarigenom fartyget kommit i svensk ego, företes, har man ansett vidare bevisning om åtkomsten ej böra af den först inskrifne egaren krävas.

Har åter efter registreringen förändring i eganderätten inträdt, måste såsom regel fordras, att inteckningssökanden styrker det eller de fång, genom hvilka eganderätten från den först inskrifne egaren öfvergått å den som medgifvit inteckningen. Som emellertid fall kunna tänkas, då detta vilkor kunde blifva för sökanden öfver höfvan betungande och någon gång kanske omöjliggöra inteckning, samt en inskrifning, som under längre tid lemnats oklandrad, synes erbjuda tillräckliga garantier från rättssäkerhetens synpunkt, har från regeln om åtkomstens fullständiga ådagaläggande ansetts kunna göras det undantag, att om den, som inteckningen medgifvit, ensam eller i förening med dem, från hvilka han bevisligen härleder sin rätt, under fem år stått inskrifven såsom egare samt klander å åtkomsten ej förekommit, vidare bevisning derom ej tarvas.

De rättsgrundsatser, som hos oss gjort sig gällande beträffande besittningstagandets betydelse såsom skydd för förvärf af lösegendom, torde, derest den nu ifrågasatta formen för fartygs förpantning varder införd, ej vara tillräckliga för att skydda en köpare af fartyg emot förpantningsåtgärder från förre egarens sida, och det lärer därför vara nödvändigt att bereda köparen en utväg att härutinnan betrygga sin rätt. Å andra sidan synes ej heller den, som mottager en pantförskrifning i fartyg såsom säkerhet, böra lida rättsförlust i följd af en eganderättsöfverlåtelse, hvarom han ej kunnat ega kännedom. För att tillgodose den enes som den andres rätt synes en regel, motsvarande den som för enahanda fall gäller beträffande fast egendom, böra tillämpas, och i detta hänseende har i 7 § föreslagits, att inteckning på grund af förre egarens medgifvande ej må beviljas, sedan nye egaren anmält sitt fång till fartygsregistret, men att deremot anmälan, som göres å en senare dag än inteckningen söktes, ej utgör hinder för dess beviljande.

Blifver ifrågavarande stadgande godkändt, torde i registreringsförordningen böra införas bestämmelser i det syfte, att fartygsregistret i

hvarje fall må utvisa, å hvilken dag anmälan till registret gjorts och registrering egt rum, äfvensom att, der fartyg tillhör flere, förändring i eganderätten till lott i fartyget må kunna anmälas ej allenast, såsom för närvarande gäller, af hufvudredaren utan ock af den nye egaren sjelf.

8 §. För den händelse att, då inteckning sökes, den af sökanden uppgifne egarens rätt till fartyget är föremål för rättegång, läser inteckning ej kunna omedelbart beviljas, och som tillräcklig anledning ej synes förekomma att för detta fall införa bestämmelser, att ansökningen skall förklaras hvilande, har i 8 § intagits föreskrift, att ansökningen skall afslås.

För att bereda den, som anhängiggjort klander å annans åtkomst till ett fartyg, en beqväm utväg att förhindra, att fartyget genom den andres åtgörande varder intecknad, torde i registreringsförordningen böra införas en bestämmelse, att anmälan om dylikt klander må ske till fartygsregistret.

9 §. De skäl, som föranledt det i 1 § upptagna förbud emot intecknande af fartygslott, synas jemväl utgöra anledning att förebygga, det en i helt fartyg meddelad inteckning upphör att gälla beträffande viss lott i fartyget men kvarstår i de öfriga. Derför torde den grundsats böra uppställas, att exekutionsåtgärder, som afse allenast en lott i ett fartyg, ej hafva någon inverkan på en i fartyget gällande inteckning. Att sålunda låta en inteckning ega bestånd efter exekutiv försäljning af en del af den intecknade egendomen är emellertid detsamma som att gifva inteckningshafvare företräde framför de borgenärer, hvilkas fordringar skola ur köpeskillingen utgå, och innebär således bland annat, att inteckning, hvarom här är fråga, under alla förhållanden medför bättre förmånsrätt än utmätning, något som ock är iakttaget i det föreslagna tillägget till 5 § i 17 kap. handelsbalken.

Då emellertid ett dylikt bestämmande af inteckningshafvares förmånsrätt skulle kunna bereda möjlighet för en fartygsegare att medelst fartygets intecknande omintetgöra verkan af en redan skedd utmätning, synes till förekommande häraf böra, på sätt i 9 § är föreslaget, stadgas, att inteckning ej får beviljas, der domstolen erhåller upplysning, att fartyget eller lott deri är under utmätning. Att i inteckningsärendet bringa utmätningssåtgärden till domstolens kännedom har ansetts böra ankomma på den utmätningssökande borgenären sjelf. För att emellertid i detta afseende bereda borgenären en lätt utväg att iakttaga sina intressen, synes det böra medgifvas honom att göra anmälan om utmät-

ningen till fartygsregistret, hvarifrån sedan, på grund af stadgandet i förslagens 11 §, rätten erhåller upplysning derom. En föreskrift i sådant syfte torde alltså böra inflyta i registreringsförordningen.

Till belysning af det i 11 § upptagna stadgande om inteckningsdomstolens skyldighet att från registreringsmyndigheten införskaffa alla för ärendets afgörande erforderliga upplysningar må allenast erinras, att den omständigheten, att inteckningsväsendet och registreringen icke lämpligen kunna hos oss, såsom i andra länder, förenas hos samma myndighet, ej synes böra för de inteckningssökande föranleda ökadt besvär eller särskild kostnad.

11 §.

De stadganden, som 13 § innehåller om panträttens utsträckande jemväl till fartygets tillbehör, äro i allo öfverensstämmande med hvad 268 § sjölagen i detta afseende bestämmer i fråga om sjöpanträtt.

13 §.

Sjölagen innehåller i 270 § med afseende å sjöpanträtt den bestämelse, att ersättning, som utgår på grund af tagen försäkring, icke häftar i pantens ställe. De skäl, som föranledt detta stadgande, torde hafva sin giltighet äfven med afseende å fartygshypotek. Det synes ej vara med allmänna rättsgrundsatser öfverensstämmande, att inteckningshafvaren skall njuta fördel deraf, att fartygsegaren slutit ett aftal, som ådragit honom kostnader och hvars ingående berott af hans godtfinnande. Ej heller skulle ett stadgande om panträttens öfvergång å försäkringssumman ensamt vara tillräckligt betryggande för inteckningshafvaren, i det denne, äfven om han vid inteckningens mottagande kunde förvissa sig om, att försäkring egt rum, dock saknade garanti för, att försäkringen hölles vid magt. Vid sådant förhållande synes det böra öfverlemnas åt inteckningshafvaren sjelf att aftalsvis trygga sig mot faran af skada å fartyget, antingen genom att vid inteckningens belånande betinga sig, att låntagaren håller fartyget försäkradt på sådana villkor, att försäkringen kommer långgifvaren till godo, eller ock genom att sjelf taga särskild försäkring å sin i fartyget intecknade fordran. Till stöd för denna uppfattning torde ock kunna framhållas, att de flesta främmande lagstiftningar intaga en liknande ståndpunkt, samt att samma uppfattning delats af en på belgiska regeringens föranstaltande år 1888 hållen internationel kongress för behandling af åtskilliga ämnen inom handels- och sjörettens område.

14 §.

Att förslaget ej heller medgifver panträttens öfvergång å ersättning som tillkommer fartygsegare, då fartyg i gemensamt haveri eller i följd af någons vållande gått förloradt eller lidit skada, innefattar

deremot en afvikelse från hvad sjölagen i 270 § bestämmer. Denna afvikelse har syntts vara af nöden för att undgå de invecklade rättsförhållanden, som skulle kunna uppstå, om panträtten komme att häfta dels vid ett fartyg och dels vid en fordran, med möjlighet af särskilda exekutioner å de olika panterna. Olägenheterna häraf skulle nemligen te sig helt annorlunda i fråga om en panträtt, som är afsedd att ega längre varaktighet, än hvad förhållandet är med sjöpanträtterna, och något synnerligt gagn af anordningen skulle i hvarje fall ej för inteckningshafvaren kunna påräknas.

15 §. På sätt redan vid 9 § är antydt, måste det förebyggas, att en i hela fartyget meddelad inteckning upphör att gälla i viss lott men kvarstår i de öfriga; och har därför ansetts nödigt att uttryckligt uttala, att inteckningen ej får särskildt göras gällande i viss lott af fartyget.

16—19 §§. Förslagets stadganden om intecknings förnyande, nedsättande och dödande ansluta sig i allmänhet nära till motsvarande bestämmelser angående fastighetsinteckning. Att såsom 1898 års komité tillstyrkt uttryckligen angifva, att förnyelse må kunna ega rum för en del af det intecknade beloppet med den verkan, att inteckningen för återstående belopp förfaller, torde ej vara af nöden, då en dylik åtgärd lär vara fullt förenlig med den nuvarande affattningen af stadgandet om förnyelse af fastighetsinteckning.

20 §. Att panträtten upphör i ett fartyg, som kondemnerats och derefter försålt, öfverenstämmar med hvad sjölagen under enahanda förhållanden stadgar i afseende å sjöpanträtt. Deremot har den i sjölagen upptagna föreskriften om panträttens öfvergång å köpeskillingen ansetts, såsom varande af ringa praktisk betydelse för en inteckningshafvare, men egnad att vid tillämpning på inteckningar medföra afsevärda svårigheter, böra här utelemnas.

27 §. Sålänge icke internationela öfverenskommelser om ömsesidigt erkännande af fartygshypoteket kommit till stånd, innebär onekligen möjligheten, att fartyget kommer under ett annat lands flagga, en fara för inteckningshafvarens rätt. Med hänsyn härtill har 1898 års komité efter föredömet af vissa främmande lagstiftningar ifrågasatt stadganden om straff för den, som utan inteckningshafvarens medgifvande säljer det intecknade fartyget till utlandet. Men oafsedt att, med sjölagens ståndpunkt i afseende å vilkoren för ett fartygs rätt att föra svensk flagga, ett fartyg kan förlora sin svenska nationalitet i följd af åtskilliga omständigheter, hvilkas inträffande ej kan genom straffbestämmelser förebyggas, kan det näppeligen anses billigt att införa en bestämmelse,

hvarigenom egare, som vill till utlandet försälja sitt fartyg, hänvisas att dertill utverka inteckningshafvarens medgifvande; det kan gifvas tillfällen, såsom vid hotande krigsfara, då det är af vigt, att en försäljning till utlandet snarast möjligt kan vidtagas, och det vore säkerligen en dålig tjänst åt sjöfartsnäringen att under sådana omständigheter göra redarne beroende af inteckningshafvarnes godtycke. Det synes också, som om en sjöfordringsegare skulle genom fartygets försäljning till utlandet kunna råka ut för samma svårigheter som en inteckningshafvare, men sjölagen innehåller dock ej något i sjöfordringsegarens intresse gifvet förbud mot fartygs försäljning till utlandet. Deremot har sjölagen valt en annan utväg för att skydda fordringsegaren: oberoende af om pant-rätten går förlorad eller icke ålägger den säljaren en viss personlig ansvarighet för sjöfordringar, som förut allenast häftade vid fartyget. Ett dylikt stadgande synes vara på sin plats äfven här; jemväl med afseende å intecknad gäld kan det inträffa, att fartygsegaren ej är personligen ansvarig och han skulle måhända i ett sådant fall finna en fördel i att sälja fartyget just till ett land, som ej erkände inteckningens giltighet. Men frestelsen härtill försvinner, om han genom en sådan åtgärd ådrager sig personlig ansvarighet för gälden, i synnerhet om inteckningshafvaren sättes i tillfälle att strax kunna kräfva betalning. Förslaget 27 § innehåller bestämmelser i nu angifna syfte.

Med hänsyn till den fara för rättsförlust, hvilken, på sätt nyss angifvits, för en inteckningshafvare uppstår, då det intecknade fartyget upphör att vara svenskt, lärer vid en dylik förändring i fartygets nationalitet inteckningshafvaren böra sättas i tillfälle att, utan afseende å aftal om förfallotid för den intecknade fordringen, göra sin panträtt i fartyget gällande, så snart tillfälle dertill erbjudes. Samma rätt har af liknande anledning ansetts böra honom medgifvas ej mindre då fartyget kondemnerats, än äfven då det af egaren vanvårdas eller förderfvas.

De föreskrifter, som i 38 § af förordningen om inteckning i fast egendom äro gifna angående upptagande i inteckningsprotokollet af anmälan om fastighets utmätande eller exekutiva försäljande, hafva ett dubbelt syfte, nemligen dels att allmänheten och särskildt den, som vill lemna kredit mot inteckningssäkerhet, må kunna i gravationsbevis angående fastigheten erhålla upplysning om, att fastigheten häftar för gäld, som i följd af utmätning skall med förnänsrätt ur densamma utgå, och dels att, der en inteckning i följd af exekutiv försäljning blifvit utan verkan, men dödande emellertid ej egt rum, gravationsbeviset må,

28 §.

29 §.

till förekommande af att dylika, allenast till skenet giltiga inteckningar i bedrägligt syfte missbrukas, innehålla upplysning derom, att en exekutiv åtgärd egt rum. Då enligt förslaget inteckning i fartyg alltid skall medföra bättre förmånsrätt än utmätning, äfven om denna egt rum innan inteckningen söktes, lærer det första af nu angifna syftemål icke i förslaget kräfva beaktande, hvaremot det uppenbarligen äfven här är af vigt att förebygga svikligt begagnande af inteckningar, som genom exekutiv försäljning blifvit värdelösa. Vid sådant förhållande hafva i afseende å anmälan om fartygs utmätande stadganden motsvarande de förut angifna ansetts vara af nöden, såvidt rörer fartyg, som vid tiden för exekutionen var intecknad, men i öfrigt kunna undvaras.

30 §.

Såsom förut blifvit anmärkt, innehåller 20 § den bestämmelsen, att en i ett fartyg meddelad inteckning varder utan verkan, i fall fartyget kondemnerats och derefter försålts. Till förekommande af svikligt användande utaf dylik inteckning — desto mer att befara, som kondemnerade fartyg ej sällan iståndsättas och ånyo användas i sjöfart — synes det böra åläggas ej mindre kommerskollegium att hos inteckningsdomstolen göra anmälan om hvarje kondemnation, hvarom kollegium erhåller underrättelse, än ock inteckningsdomstolen, att, ifall fartyget befines vara intecknad, i inteckningsprotokollet intaga inkommen anmälan. Angående inteckningsdomstolens skyldighet härutinnan har föreskrift upptagits i den föreslagna 30 §, hvilken affattats så, att den gäller äfven för fall då tilläfventyrs den nye egaren eller annan funnit sig ega anledning att bringa förhållandet till domstolens kännedom.

Bestämmelsen om kommerskollegii åliggande lär åter tillhöra registreringsförordningen, och torde fråga om dess intagande derstädes framdeles få väckas.

37 §.

Enligt de rättsgrundsatser, som hos oss vunnit tillämpning, lærer den, som i god tro köpt ett fartyg och fått det i sin besittning, ej kunna, i händelse annan än säljaren finnes hafva varit rätt egare, förpliktas att annorledes än mot lösen afstå fartyget; och, derest den, som under nyssnämnda förhållanden innehar fartyget, å annan öfverlåter sin rätt, torde denne senare, oberoende deraf huruvida han kommit i besittning af fartyget eller icke, inträda i samma rättsliga ställning, som tillkommit öfverlåtaren. Häraf torde följa att en på grund af innehafvarens upplåtelse tillkommen panträtt i fartyget, vare sig den är förenad med besittning eller icke, bör vara emot rätt egaren gällande, intill dess borge-nären erhåller den godtgörelse, hvartill panten lemnar tillgång. För det

fall åter, att den, som förvärfvat ett fartyg af annan än rätte egaren, icke dervid var i god tro, lär af gällande rättsregler icke kunna i nu förevarande händelse härledas mera än att den borgenär, som i god tro fått fartyget i besittning såsom pant, varder vid sin panträtt bibehållen, intill dess lösen erlägges. Då emellertid besittning af panten ej ingår i den slags förpantning, som här afses, skulle alltså, om man uteslutande stälde sig på den bestående rättens grund, frågan om pantsättnings giltighet eller med andra ord frågan om en i god tro åtkommen in-tecknings giltighet komma att bero deraf, huruvida den, som in-teckningen medgifvit, åtkommit fartyget i god tro. Enär likväl den offentliga inskrifning, som genom den nya lagstiftningen skulle komma till stånd, synes vara egnad att för ett förvärf i god tro utgöra ett lika starkt stöd som ett besittningstagande, lär fog förefinnas att, på sätt i förslaget skett, tillerkänna in-teckningen giltighet i hvarje fall, då in-teckningshafvare var i god tro, när han den åtkom.

Der åter god tro hos in-teckningshafvaren fattas, kan giltighet ej tillerkännas in-teckningen. Det har ansetts öfverflödigt att i lagen särskildt utmärka, att om fartyget tillhör flere och in-teckningen beträffande någon lott i fartyget enligt nu gifna regler är ogill, den kommer att i sin helhet sakna verkan.

Enär de i rättegångsbalkens 10 kap. gifna stadganden om domstols behörighet icke torde under alla förhållanden lemna erforderlig ledning för bedömande af, hvilken domstol det tillkommer att upptaga in-teckningshafvares kraf på betalning ur det in-tecknade fartyget eller tvist om in-tecknings giltighet, har i förslaget under 38 § införts en uttrycklig bestämmelse att tvistemål af angifna art skall gå till den domstol, der den, som käres till, skall svara i tvistemål, som angå gäld i allmänhet.

38 §.

Det i andra stycket af samma § förekommande stadgande om hufvudredares eller annan redares behörighet att i mål, hvarom här är fråga, företräda rederiet, öfverensstämmer till fullo med den regel, som sjölagens 10 § innehåller om redares befogenhet att å rederiets vägnar svara i sjörättsmål.

Att åt en in-teckning, som vidlåder ett från utlandet inköpt fartyg, ej tillerkännes obegränsad giltighet, torde från rättssäkerhetens synpunkt vara af vigt, helst det ej alltid torde gifvas någon tillförlitlig utväg att erhålla kännedom om en dylik in-tecknings tillvaro. Men å andra sidan synes rederinäringens behof af kredit böra tillgodoses äfven då det är fråga om fartygs inköpande från utlandet, så mycket mera

39 §.

som vår handelsflotta i väsentlig mån rekryteras på detta sätt. Af sådan anledning synes en i utlandet meddelad inteckning böra respekteras under så lång tid, som skäligen kan erfordras för att inteckningshafvaren må kunna göra sin fordran gällande eller förmå fartygets egare att ersätta den gamla inteckningen med en här i riket meddelad.

På nu angifna grunder hvila de i 39 § upptagna föreskrifter om rätt för den, som innehar en i utlandet meddelad inteckning, att genast få betalning ur panten samt om panträttens upphörande efter ett års förlopp från fartygets registrering här i riket.

*Handels-
balken
10 kap. 7 §.*

Enligt gällande lag kan fartyg likasom andra lösören lemnas såsom handpant, och der sådant skett är, jemlikt 17 kap. 3 § handelsbalken, panthafvaren berättigad att med förmånsrätt framför andra i samma kapitel afsedda borgenärer utfå sin fordran ur fartyget. Vid införande af lagbestämmelser om inteckning i fartyg är det emellertid uppenbarligen af nöden att förebygga, det dylik inteckning kan göras värdelös genom en efter inteckningens meddelande tillkommen pantsättningsåtgärd. För sådant ändamål ligger det närmast till hands att vid bestämmande af den plats i förmånsrättsordningen, som skall tillkomma innehafvare af inteckning i fartyg, gifva honom företräde framför innehafvare af lös pant och dermed äfven framför öfriga i nyssnämnda paragraf eller senare i 17 kapitlet upptagna borgenärer. En dylik åtgärd läser dock näppeligen böra ifrågakomma, då ej mindre sådan fordran för reparation å fartyget, som enligt 3 § skall utgå med förmånsrätt, än ock de i 4 § omförmälta fordringar uppenbarligen äro af beskaffenhet att böra sättas framför den intecknade fordringen. Att åter, såsom jemväl blifvit föreslaget, låta inteckningshafvaren stå efter nyss angifna borgenärer men det oaktadt stadga, att panthafvarens förmånsrätt ej må lända till minskning i inteckningshafvarens rätt, synes ej lämpligt, då en dylik anordning under vissa omständigheter skulle kunna föranleda väsentliga oegentligheter och förvecklingar. Vid sådant förhållande torde annan utväg ej återstå än att, i afseende å fartyg af beskaffenhet att kunna för gäld intecknas, stadga förbud mot pantsättning medelst öfverlemnande af besittningen; och läser någon betänklighet häremot näppeligen kunna anföras, då i allt fall nyssberörda form för fartygs pantsättning uppenbarligen endast sällan skulle kunna komma till användning.

17 kap 5 §.

För att undvika, att den åtgärd, som enligt 3 § sjölagen kan egrum till beredande af förmånsrätt för ett till fartygs byggande lemnadt

förskott, förblandas med den inteckning i fartyg, som nu är ifrågasatt, har i andra stycket af 17 kapitlets 5 § äfvensom i nämnda lagrum i sjölagen en redaktionel ändring vidtagits.

I 5 § hafva äfven bestämmelserna om fartygsinteckningens förmansrätt fått inflyta. Vid 9 § i förslaget till inteckningslag hafva redan angifvits de skäl, som föranleda, att inteckningen i hvarje fall måste erhålla företräde framför en utmätning, oafsedt tiden då denna egt rum. Af liknande skäl måste åt inteckningen jemväl tillerkännas en bättre förmansrätt än den, som enligt 7 § i 17 kap. handelsbalken tillkommer redare för ett åt medredare lemnadt förskott. Någon försämring af förskottsgifvarens ställning kan detta ej anses innebära, enär, med förslagets ståndpunkt att samtliga redares samtycke erfordras för ett fartygs intecknande, det beror af förskottsgifvaren sjelf att förhindra tillkomsten af en inteckning, som skulle lända honom till förfång.

De i förevarande § upptagna bestämmelser om den verkan, en inträffad konkurs har på en meddelad intecknings giltighet, äro i hufvudsak öfverensstämmande med hvad i motsvarande fall gäller om fastighetsinteckning. Den viktigaste afvikelsen består deri, att den regel, som innehålles i 3 mom. af 17 kapitlets 9 §, icke här upptagits. Att en inteckning i fast egendom under de i berörda lagrum förutsatta omständigheter kommer att sakna giltighet, sammanhänger med urarfvaförordningens stadgande derom, att en försäljning af fastigheten under enahanda omständigheter är utan verkan, men som urarfvaförordningen ej innehåller någon motsvarande föreskrift i afseende å försäljning af fartyg, synes ej heller laga verkan böra fränkännas en under berörda omständigheter tillkommen inteckning. För att skydda den affidnes borgenärer mot faran af en obehörig pantsättning från sterbhusdelegarnes sida, lærer urarfvaförordningens 23 § vara till fyllest.

Förändringarna i utsökningslagen hafva hufvudsakligen till syfte att vid exekutiv försäljning af ett intecknadt fartyg bereda inteckningshafvare ungefär samma ställning som vid exekution å fastighet tillkommer borgenär, som deri har inteckning. I sådant afseende föreslås: att inteckningshafvare, som är känd och boende inom riket, skall genom särskild kallelse underrättas om auktion å det intecknade fartyget (89 §); att vid utmätning af fartyg, som är infördt i fartygsregistret, gravationsbevis skall anskaffas (89 §); samt att vid fördelning af köpeskilling för intecknadt fartyg hvad å intecknad fordran belöper skall utgå,

Utsökningslagen.

ändå att borgenären ej anmält sig för erhållande af betalning (118, 119 och 120 §§). Vidare hafva, med afseende å betalnings erläggande för utmätningssvis såldt fartyg med en drägtighet af tjugu registerton eller derutöfver, föreslagits liknande regler som tillämpas beträffande fastighet.

3 och 4 §§. Med hänsyn till nyss antydda förändringar i förfarandet vid exekution å större fartyg har det ansetts nödigt att i 3 och 4 §§ göra förbehåll derom, att kronofogde och stadsfogde ej må åt annan uppdraga ett sådant fartygs försäljning.

13 §. I likhet med borgenär, som har inteckning i fast egendom, synes innehafvare af inteckning i fartyg böra ega att i lagsökningsväg utsöka betalning ur panten utan att i sammanhang dermed göra den personliga fordringsrätten gällande. En bestämmelse härom äfvensom angående forum i dylikt mål har alltså blifvit i 13 § tillagd; och hafva i öfverensstämmelse med den föreslagna inteckningslagens 38 § föreskrifter upptagits om rätt för borgenären att i förevarande fall vända sig mot hufvudredaren eller, der sådan ej är vald, hvilken som helst af redarne.

Då för verkställighet af utslag, som meddelas enligt det föreslagna tillägget i 13 §, i hvarje fall måste fordras en åtgärd, hvarigenom det intecknade fartyget af utmätningssmannen omhändertages, skulle det ej leda till förenkling i förfarandet att, i öfverensstämmelse med hvad 28 § utsökningslagen innehåller i afseende å exekution å fast egendom, låta öfverexekutor i här förutsatta fall förordna om pantens försäljning utan föregående utmätning.

66 §. För tillgodoseende af inteckningshafvares rätt har det funnits nödigt att, i öfverensstämmelse med hvad jemlikt 78 § utsökningslagen gäller i fråga om fastighet, uppställa den regel, att särskild exekution å fartygs tillbehör ej må ega rum, och har plats för ett stadgande härom ansetts lämpligen kunna vinnas genom sammanförande i en § af de nuvarande 66 och 67 §§.

90 §. Såsom redan förut erinrats, är förslagets ståndpunkt den, att pant-rätt, som genom inteckning vunnits, ej får göras särskildt gällande i fartygsslott utan skall ega bestånd, då fartygsslott utmätningssvis säljes. Af 271 § sjölagen framgår, att äfven de s. k. sjöpanträtterna upphöra allenast vid hela fartygets försäljning. Då emellertid köpare af utmätningssvis såld fartygsslott lätt skulle kunna förbise, att egendomen sålunda kan vara behäftad med gäld, och i allt fall svårighet kan för honom möta att vinna säker upplysning om befintligheten och omfatt-

ningen af fordringar, hvarom här är fråga, har i 90 § införts en bestämmelse om skyldighet för utmätningsmannen att före utropet meddela erinran om det fortfarande beståndet af panträtt, som i hela fartyget gäller, äfvensom upplysning om de fordringar, för hvilka fartyget veterligen utgör pant.

I afseende å utmätningsvis såld lös egendom gäller såsom allmän ^{92 och 93 §§.} regel, att betalningen skall erläggas genast efter inropet. Äfven utan hänsyn till den nu ifrågasatta nya formen för fartygs förpantning skulle det tilläfväntas kunna ifrågasättas att för de fall, då den försälda egendomen utgöres af fartyg med en viss högre drägtighet, medgifva någon lättnad i betalningsvilkoren, då nemligen krafvet på ögonblicklig betalning här ej mindre än med afseende å fastighet kunde komma att utöfva ett ogynnsamt inflytande på försäljningens utgång. Från synpunkten af den föreslagna lagstiftningen om fartygs intecknande föreligger emellertid särskild anledning att upptaga nyssberörda fråga, i det nemligen in-teckningshafvare esomoftast eger största intresse af, att köpeskillingen icke i följd af betalningsvilkorens stränghet kommer att understiga det verkliga värdet, hvartill kommer att någon tids rådrum i allmänhet torde vara af nöden för att lemna köpare och in-teckningshafvare tillfälle att underhandla om den in-tecknade gäldens öfvertagande af köparen. Med hänsyn till det sålunda anförda hafva beträffande erläggande af köpeskilling för fartyg af minst tjuugu tons drägtighet i förslaget upptagits regler, hvilka i hufvudsak öfverensstämma med hvad som i denna punkt gäller för fast egendom. Dock har den tid, inom hvilken slutliqvid skall ega rum, funnits kunna väsentligen förkortas, hvarjemte med hänsyn till svårigheten att på förhand beräkna, i hvilken mån en in-teckning skulle vid en ny auktion blifva betäckt af köpesumman, någon ovilkorlig föreskrift om rätt för inropare att fullgöra den första afbetalningen medelst aflemnande af i fartyget in-tecknad-t skuldebref ansetts ej böra meddelas, utan å utmätningsmannen öfverlemnats att efter omständigheterna pröfva, huruvida ett dylikt skuldebref kan godkännas såsom pant eller icke.

De i konkurslagen vidtagna förändringar äsyfta äfvenledes att bereda den borgenär, som har in-teckning i fartyg, enahanda ställning som innehafvare af fastighetsin-teckning.

Af skäl, som vid 17 kap. 5 § handelsbalken redan blifvit anförda, föreslås en redaktionel jemkning i de föreskrifter 3 § sjölagen innehåller derom, att aftal rörande förskott till fartygs byggande må för be-

Konkurs-
lagen.

Sjölagen
3 §.

redande af förmånsrätt för förskottet intagas i offentlig myndighets protokoll.

12 §. Med den ställning, sjölagen gifver de särskilda lottegarne i ett part-rederi, synes det ej låta förena sig, att en majoritet skulle kunna besluta om in-tecknande af rederiets fartyg. Medgifvandet af en dylik rätt skulle för öfrigt utsätta en minoritet för faran, att rättigheten missbrukades för ändamål, som vore främmande för rederirörelsen och minoritetens intressen öfver hufvud.

52 §. I 52 § har införts en föreskrift om åliggande för befälhafvare att, då fartyget å utländsk ort blir föremål för en exekutiv åtgärd, samt skeppshandlingarna visa, att i fartyget finnes in-teckning, gifva in-teckningshafvaren underrättelse om åtgärden. För att åt detta stadgande gifva ökad betydelse torde utväg böra beredas in-teckningshafvaren att på ett eller annat sätt få in-teckningen omnämnd i skeppshandlingarna, något som jemväl i vissa fall kan vara af vigt för in-teckningens godkännande af utländsk exekutionsmyndighet. En föreskrift i nyss an-gifna syfte torde emellertid lämpligast hafva sin plats i registrerings-förordningen.»

Sedan departementschefen härefter uppläst omförmälta lagförslag, af den lydelse bilagorna Litt. A—G vid detta protokoll utvisa, hem-ställde han i underdånighet, att högsta domstolens utlåtaude öfver dessa förslag måtte, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, ge-nom note ur protokollet inhemtas.

Till denna af statsrådets öfriga leda-möter biträdda hemställen täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder lemna bifall.

Ex protocollo

Erik Ölander.

Bil. Litt. A.

Fö r s l a g

till

L a g

om inteckning i fartyg.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Fartyg, som har en dräktighet af tjugu registerton eller derutöfver och är i fartygsregistret infördt, må, der egaren det medgifver, intecknas för fordran, efter ty här nedan sägs; och njute, der det skett, fordringsegaren panträtt i fartyget.

Ej må inteckning meddelas utan för visst belopp i penningar, ej heller i fartygslott eller i flera fartyg för samma fordran.

2 §.

Medgifvande af inteckning i fartyg skall tecknas å handling, hvarå fordran grundas, samt innefatta uppgift om det nummer, hvarunder fartyget är i fartygsregistret infördt; och varde medgifvandet af vittnen styrkt.

3 §.

Inteckning i fartyg sökes hos Stockholms rådstufvurätt.

4 §.

Då inteckning sökes, skall fordringshandlingen i hufvudskrift till rätten ingifvas; och låte rätten handlingen offentligen uppläsas samt införas i protokollet öfver inteckningar i fartyg.

5 §.

Finnes ej å handlingen bevittnadt medgifvande, som i 2 § sägs, varde ansökningen afslagen.

6 §.

Ej må inteckning beviljas, der ej den, som inteckningen medgifvit, blifvit i fartygsregistret inskrifven såsom egare af fartyget. Har före honom annan varit inskrifven såsom egare, må ej inteckning beviljas, med mindre vid rätten styrkes, att den först inskrifne egarens rätt öfvergått å den, som inteckningen medgifvit, eller ock, der fartyget i fem år näst före ansökningen varit i registret infördt, den, som inteckningen medgifvit, finnes hafva under hela den tid varit i registret inskrifven såsom egare eller bevisligen härleder sin rätt från den, som vid början af samma tid var i nämnda egenskap inskrifven.

Ej må i inteckningsärende andra än skriftliga bevis gälla i fråga om åtkomst till fartyg.

7 §.

Öfverlåter någon till annan fartyg eller fartygslott, och har, innan nye egarens fång anmäles till fartygsregistret, inteckning blifvit sökt på grund af förre egarens medgifvande, utgöre öfverlåtelsen ej hinder för inteckningens beviljande.

Sökes inteckning samma dag ny egares fång anmäles till fartygsregistret eller derefter, skall ansökningen afslås.

8 §.

Varder hos rätten upplyst, att klander å den af sökanden uppgifne fartysegarens åtkomst blifvit vid domstol anhängiggjordt, och visas ej

att det klander är genom laga kraft egande beslut ogilladt, varde ansökningen afslagen.

9 §.

Upplyses, att före den dag inteckningen söktes eller ock samma dag ansökningen gjordes fartyget eller lott deri tagits i mät, och visas ej att utmätningen upphört att gälla, skall ansökningen afslås.

10 §.

Afträdes fartyg eller fartygslott till konkurs, medan ansökan om inteckning i fartyget är på pröfning beroende, må ansökningen af rätten pröfvas utan hinder af konkursen, men verkan af inteckningen, der den beviljad varder, bestämmes på sätt särskildt är stadgad.

11 §.

Finnes ej ansökan om inteckning böra genast afslås, anskaffe rätten, innan yttrande öfver ansökningen meddelas, från den myndighet, som förer fartygsregistret, afskrift af hvad deri finnes infördt om det fartyg ansökningen afser.

12 §.

Då inteckning blifvit beviljad, teckne rätten bevis derom å fordringshandlingen.

13 §.

Panträtt, som genom inteckning i fartyg vinnes, omfattar jemväl fartygets tillbehör. Under tillbehören innefattas icke proviant eller bränsle, ej heller å ångfartyg kol eller andra för maskinens drift afsedda ämnen.

14 §.

Är egare af fartyg på grund af tagen försäkring eller eljest berättigad till ersättning för skada å fartyget; den ersättning hafte icke i fartygets ställe för fordran, som är i fartyget intecknad.

15 §.

Ej må panträtt, som inteckning medför, särskildt göras gällande i viss lott af det intecknade fartyget.

16 §.

Inteckning i fartyg skall förnyas i den ordning, som i 17 § bestämmes, första gången inom tio år sedan den beviljades, och sedermera inom tio år från hvarje förnyelse. Sker det ej, vare inteckningen förfallen, ändå att inom nämnda tid vidtagits sådan åtgärd, som i sista stycket af 18 § sägs.

17 §.

Vill någon låta förnya inteckning i fartyg, uppvisse hos inteckningsdomstolen fordringshandlingen i hufvudskrift, och varde bevis om förnyelsen der tecknad å handlingen. Sökanden stånde ock fritt att inför annan underrätt förete inteckningshandlingen: den rätt låte, då sådant sker, i sin dombok korteligen intagas hvad handlingen innehåller med dag och årtal, då den utgafs, när och under hvilken paragraf i protokollet inteckningen är beviljad och när inteckningen förnyades, nedsattes eller annorledes förändrades, om det skett; teckne ock bevis å handlingen, att den varit företedd till vinnande af inteckningsförnyelse: sedan ingifve sökanden protokollet deröfver till inteckningsdomstolen inom tid, som i 16 § sägs; och vare detta så gillt, som om handlingen der blifvit företedd.

18 §.

Vill någon låta inteckning helt och hållet eller till viss del dödas, uppvisse fordringshandlingen i hufvudskrift för inteckningsdomstolen; och varde bevis om dödandet der tecknad å handlingen.

Vill någon låta inteckning under annan nedsättas, förfares i enlighet med hvad angående intecknings dödande nu är sagdt.

19 §.

Är helt fartyg såldt efter utmätning eller eljest i den ordning, som om utmätt fartyg finnes stadgad, vare, sedan köpeskillingen blifvit emellan borgenärerna fördelad, in-teckning för fordran, som antingen alldeles icke eller endast till någon del kunnat af köpeskillingen gäldas, utan verkan. Sådan in-teckning varde, ändå att in-teckningshandlingen ej i hufvudskrift företes, dödad, der ny egare af fartyget eller lott deri, sedan försäljningen vunnit laga kraft, det äskar och till in-teckningsdomstolen ingifver bevis om de in-teckningar, som vid fartygets försäljning deri funnos, så ock handling, som visar köpeskillingens fördelning, samt intyg att fördelningen blifvit godkänd eller vunnit laga kraft.

Har in-teckning, på grund deraf, att konkurs inträffat, blifvit genom laga kraft egande beslut förklarad vara utan verkan, då må ock, på ansökan af egare, in-teckningen dödas utan hinder deraf, att fordringshandlingen icke i hufvudskrift företes.

20 §.

Varder in-tecknad fartyg, som efter timad skada förklarats icke vara iståndsättligt, derefter försåldt, vare in-teckningen utan verkan.

21 §.

Har in-tecknad fordringshandling kommit i gäldenärens eller, der det in-tecknade fartyget tillhör annan, i dennes hand, och är ej sådant fall för handen, att in-teckningen kan dödas utan att handlingen i hufvudskrift företes, må den ånyo utgifvas med fortfarande in-teckningsrätt.

22 §.

Borgenär, som för sin fordran har in-teckning till högre belopp än fordringen, njute, i den mån sådant för fulla gäldandet af hans fordran nödigt är, säkerhet i det in-tecknade fartyget till hela det belopp, hvarå in-teckningen lyder.

23 §.

Är intecknad fartyg i annans ego än gäldenärens, och räcker ej fartyget till intecknade gäldens betalning, vare egaren ej till ansvar för bristen bunden, der han ej gälden å sig tagit eller eljest därför i gäldenärens ställe svara bör.

24 §.

Låter innehafvare af intecknad fordran ny egare till fartyget å in-teckningshandlingen teckna förbindelse, hvarigenom han öfvertager skulden, vare förre gäldenären fri från sin förbindelse, der ej annorlunda är aftaladt.

25 §.

Har innehafvare af skuldförbindelse, till säkerhet hvarför in-teckning blifvit faststald i fartyg, som sedermera kommit i annan egares hand, låtit in-teckningen utan samtycke af förbindelsens utgifvare helt och hållet eller till viss del dödas eller ock förfalla eller nedsättas, och kan fordran till följd deraf icke ur fartyget uttagas, vare utgifvaren från ansvar för fordringen fri. Hvad nu är sagdt om förbindelsens utgifvare gälla ock om annan egare af fartyget, som skulden å sig tagit eller eljest därför i utgifvarens ställe svara bör.

26 §.

Varder intecknad fartyg utmättningsvis såldt, njute alla borgenärer, som hafva in-teckning i fartyget, genast derur betalning hvar efter sin rätt, ändå att deras fordringar eljest ej äro till betalning för-fallna.

Låter borgenär in-tecknad fordran inestå i fartyg, som är utmättningsvis såldt, vare förre egaren fri från ansvar för hvad af köpe-skillingen kunnat gäldas.

27 §.

Är fartyg in-tecknad för fordran, och öfvergår i annat fall än i 20 § sägs eganderätten till fartyget genom frivillig öfverlåtelse till ut-

ländsk man, eller öfverlåtes å utländsk man så stor lott i fartyget, att detta jemlikt 1 § sjölagen ej må såsom svenskt anses, vare, der ej inteckningshafvaren till öfverlåtelsen samtyckt, öfverlåtaren med allt sitt gods ansvarig för fordringen, ändå att sådan ansvarighet ej förut honom ålåg; och må, ehvad aftal om förfallotiden gjordt är, beloppet genast hos öfverlåtaren utsökas. Äro flere delegare i fartyget, vare de, som i öfverlåtelsen tagit del eller dertill samtyckt, en för alla och alla för en ansvarige för den intecknade fordringen, der de ej redan förut voro till sådan ansvarighet förbundne.

28 §.

Varder intecknad fartyg af egaren vanvårdadt eller förderfvadt, så att inteckningshafvarens säkerhet märkligen minskas, eller har fartyget i den ordning sjölagen stadgar förklarats icke vara istandsättligt, eller inträffar sådan förändring i afseende å de omständigheter, som i 1 § sjölagen omförmålas, att fartyget upphör att vara svenskt, ege inteckningshafvaren att ur fartyget njuta betalning för sin fordran, ändå att den ej är förfallen.

29 §.

Då utmätning skett af fartyg, som är för fordran intecknad, eller jemlikt 51 § konkurslagen äskats, att intecknad fartyg må utmätningvis säljas, skall, sedan i enlighet med 85 § utsökningslagen bevis härom inkommit till inteckningsdomstolen, beviset å nästa rättegångsdag för inteckningsärenden uppläsas och införas i protokollet öfver inteckningar i fartyg. Visas, att utmätningen upphäfts, eller att frågan om fartygets försäljning eljest förfallit, varde ock sådant i protokollet antecknad.

Har vid försäljning af fartyg i den ordning, utsökningslagen bestämmer, fordran, som är i fartyget intecknad, kunnat till fullo gäldas af köpeskillingen, skall anmärkning derom göras i det protokoll, som nyss är sagdt, der ny egare, sedan försäljningen vunnit laga kraft, det äskar och till rätten ingifver bevis om de inteckningar, som vid fartygets försäljning deri funnos, så ock handling, som visar köpeskillingens fördelning, samt intyg att fördelningen blifvit godkänd eller vunnit laga kraft.

30 §.

Inkommer till inteckningsdomstolen handling, som utvisar, att fartyg i den ordning sjölagen stadgar förklarats icke vara iståndsättligt, och är fartyget för gäld intecknad, vare lag som i 29 § sägs om bevis rörande utmätning af fartyg.

31 §.

I öfverensstämmelse med protokollet öfver inteckningar i fartyg skall vid inteckningsdomstolen föras bok, så inrättad, att deraf lätteligen kan ses hvarje fartyg, deri inteckning blifvit sökt, tiden då det skett, sökandens namn, beloppet af fordran, hvarför inteckning är sökt, så ock, der inteckning blifvit beviljad eller afslagen, förnyad, nedsatt eller dödad, tiden då sådant skedde. Då enligt 29 eller 30 § anteckning skett i protokollet, varde ock det i boken anmärkt.

De närmare föreskrifterna om bokens förande meddelas af Konungen.

32 §.

Å protokollsutdrag, som utfärdas i ärende angående inteckning i fartyg, skall tecknas afskrift af hvad om ärendet blifvit infördt uti den i 31 § nämnda bok.

33 §.

Ärende angående inteckning i fartyg må upptagas endast å måndag eller, om helgedag då inträffar, nästa söcknedag derefter; dock att fråga om inteckningsförnyelse må handläggas jemväl å annan rättegångsdag.

34 §.

Den, som ej nöjes åt underrätts beslut i ärende angående inteckning i fartyg, eger deröfver sig besvära inom den i 16 kapitlet 1 § rättegångsbalken stadgade tid. Öfver hofrättens utslag må klagan genom besvär hos Konungen fullföljas inom den tid och i den ordning, som i 30 kap. 18 § nämnda balk föreskrivas.

35 §.

Har beslut, hvarigenom ansökan om intecknings beviljande helt och hållet eller till någon del afslagits, blifvit till följd af besvär ändradt af högre rätt, vare sökanden pligtig att inom tre månader från det utslaget om ändringen vunnit laga kraft, det hos inteckningsdomstolen förete, vid äfventyr att i annat fall den inteckning, som på grund af utslaget beviljas, gäller såsom vore den sökt först å den dag, utslaget vid inteckningsdomstolen företes.

36 §.

Utan hinder af inteckning må tvist om intecknad fordrans giltighet lagligen pröfvas.

37 §.

Är inteckning i fartyg beviljad på grund af medgifvande af annan än rätt egare, vare inteckningen ändock gallande, der inteckningshafvaren var i god tro, när han den åtkom.

38 §.

Vill inteckningshafvare vid domstol utsöka sin fordran ur det intecknade fartyget, eller yppas tvist om giltigheten af meddelad inteckning, gånge saken till den rätt, der den, som käres till, skall svara i tvistemål, som angå gäld i allmänhet.

Tillhör intecknad fartyg flere redare, ege i sak, som nu är sagd, inteckningshafvaren söka hufvudredaren eller, der hufvudredare ej är vald, någon af redarne, hvilken han helst vill.

39 §.

Öfvergår utländskt fartyg i svensk ego eller inträffar eljest i afseende å fartyget sådan förändring, att det jemlikt 1 § sjölagen skall

såsom svenskt anses, och är fartyget i sin helhet eller till viss del för fordran in-tecknad, ege in-teckningshafvaren att ur den egendom, som på grund af in-teckningen utgör pant för fordringen, genast njuta be-talning, ändå att fordringen ej är förfallen.

Har ej in-teckningshafvaren inom ett år från det fartyget blifvit i fartygsregistret här i riket infördt, genom stämning eller lagsökning kräft betalning, vare in-teckningen derefter utan verkan.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 19

*Bil. Litt. B.***Förslag**

till

Lag**om ändring i 10 och 17 kapitlen handelsbalken.**

Härigenom förordnas, att 10 kap. 7 § samt 17 kap. 5 § handelsbalken skola erhålla följande lydelse:

10 kap.

7 §.

Fartyg, som är för fordran in-tecknad eller eger den drägtighet, att, enligt hvad särskildt är stadgad, in-teckning deri kan meddelas, må ej med laga verkan sättas i pant efter ty nu är sagdt.

17 kap.

5 §.

Dernäst ege husvärd rätt till huslega för sista året, och för sista tre månaders kost, af det gods, som i huset är. Hafver husvärd ej något af det gods inne; njute ej bättre rätt, än andre borgenärer, derom i 16 § sägs.

Har den, för hvars räkning fartyg bygges, gifvit varfsegaren eller byggmästaren förskott i penningar eller byggnadsämnen; är *afhandling*

derom upprättad och med afhandlingen så förfaret, som i 3 § sjölagen sägs, njute förskottsgifvaren sedan förmånsrätt i de lemnade byggnadsämnena och det, som med förskottet är tillverkadt.

Borgenär, som för sin fordran har inteckning i fartyg, njute förmånsrätt i fartyget och dess tillbehör; dock gälle ej förmånsrätt för ränta, som före utmätning eller början af konkurs är upplupen, för längre tid än tre år. Är fartyget intecknadt för fleres fordringar, ege den företråde, som först sökt inteckning; hafva flere sökt inteckning samma dag, ege lika rätt. Är inteckning för fordran vurnen på grund af medgifvande, som lemnats efter fordringens tillkomst, och varder den, som inteckningen medgifvit, eller, der flere äro, som den medgifvit, någon af dem försatt i konkurs, som börjas inom en månad efter det inteckningen söktes, vare inteckningen utan verkan. Ej heller gälle inteckning, som blifvit sökt samma dag konkurs börjats eller derefter.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 19 .

Bil. Litt. C.

Förslag

till

Lag

om ändring i vissa delar af utsökningslagen.

Härigenom förordnas, att nedannämnda paragrafer i utsökningslagen skola erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

Kronofogde eger att för bestämdt fall till utmättningsman i sitt ställe sätta länsman eller annan man, som af Konungens befallningshafvande antagen är; svare dock vid utmätning kronofogden sjelf för redovisningen och för skada, som af utmättningsmannens fel eller försummelse kan komma. Ej må kronofogde åt annan uppdraga försäljning af fast egendom eller af fartyg, som i 92 § sägs, ej heller fördelning af köpeskillning för fast egendom, eller för lös egendom i fall, då enligt 119 eller 120 § sammanträde för fördelningen erfordras.

I Stockholm, så ock i annan stad, der utmättningsmannabefattningen anses icke kunna af en stadsfogde ensam fullgöras, må, om Konungen finner godt sådant medgifva, stadsfogde likaledes ega att, under enahanda ansvarighet och med det förbehåll i afseende å försäljning af fartyg samt fördelning af köpeskillning för utmätt lös egendom, som för kronofogde här ofvan stadgas, samt under de vilkor i öfrigt Konungen må föreskrifva, för bestämdt fall i sitt ställe till utmättningsman sätta annan man, som af öfverexekutor antagen är.

Bih. till Riksd. Prot. 1901. 1 Saml. 1 Afd. 21 Häft.

9.

4 §.

Konungens befallningshafvande ege för bestämdt fall eller inom visst område förordna länsman eller annan lämplig person att på eget ansvar i kronofogdes ställe vara utmättningsman. Om sålunda förordnad utmättningsman gälle hvad i denna lag om kronofogde stadgas; dock må han ej i sitt ställe sätta annan man och ej heller, med mindre förordnandet innehåller särskildt medgifvande, befatta sig med försäljning af *fast egendom eller af fartyg, som i 92 § sägs*, eller med fördelning af köpeskilling för utmätt egendom i fall, som i 3 § 1 mom. omför-mälas.

13 §.

Är för fordran inteckning i fast egendom beviljad, och vill borgenär för betalningen hålla sig allenast till egendomen, söka han egaren hos öfverexekutor i den ort, der egendomen ligger. Har egendomen blifvit af en till annan öfverläten, må, innan nye egaren sökt lagfart, förre egaren utan hinder af öfverlåtelsen sökas. Är tvist om eganderätten antecknad i lagfartsprotokollet, må den sökas, hvilken såsom egare har egendomen i besittning.

Vill borgenär, för hvars fordran fartyg är intecknad, hålla sig allenast till fartyget söka egaren der denne skall svara i mål, som i 12 § afses. Tillhör fartyget flere redare, ege borgenären söka hufvudredaren, eller, om hufvudredare ej är vald, någon af redarne, hvilken han helst vill.

28 §.

Äro ej sådana skäl för handen, att målet bör såsom tvistigt till domstol förvisas, ålägga öfverexekutor gäldenären betalningsskyldighet, vid äfventyr af utmätning.

Har borgenär enligt 13 § utsökt betalning ur fast egendom, som är för hans fordran intecknad, och varder fordringen faststald till betalning ur den egendom, förordne öfverexekutor tillika, att egendomen må, utan föregående utmätning, säljas i den ordning, som om utmätt fast egendom stadgas; och vare det så ansedt, som hade egendomen blifvit utmätt.

66 §.

Ej må något, som till fartyg hörer, tagas i mät annorledes än genom utmätning af fartyget.

67 §.

Gäldenärs inestående aflöning för allmän eller enskild tjänst, eller inestående pension å rikets stat må icke utmätas, förr än gäldenären är berättigad att aflöningen eller pensionen lyfta.

Är i lag eller författning särskildt stadgadt, att viss egendom ej må utmätas, eller är af Konungen för viss pensions- eller lifränteanstalt förordnad, att derifrån utgående pension eller lifränta ej må tagas i mät; lände det till efter rättelse.

85 §.

Utmätningssmannen åligger att, då fast egendom blifvit tagen i mät, genast anmäla det hos öfverexekutor och tillika, om gäldenären vid utmätningen uppgifvit auktionsställe, såsom i 96 § sägs, gifva det tillkänna.

Då fast egendom blifvit utmätt, vare utmätningssmannen pligtig att genast å landet till domaren och i stad till rätten insända bevis om utmätningen, innefattande uppgift om beloppet af den fordran, för hvilken utmätningen egt rum, samt huruvida samma fordran är in-tecknad eller icke in-tecknad, äfvensom hvad i öfrigt kan vara erforderligt för att tydligt utmärka, hvilken den fordran är, hvarför utmätningen skett.

Utmätes fartyg, som är för fordran in-tecknad, åligger utmätningssmannen att så snart ske kan till Stockholms rådstufvurätt afsända bevis om utmätningen, med angifvande af det nummer, hvarunder fartyget är i fartygsregistret infördt.

Myndighet, som enligt 28 § meddelat förordnande om fast egendoms försäljning eller hos hvilken, jemlikt 51 § konkurslagen, äskats, att fastighet eller in-tecknad fartyg må utmätningssvis säljas, vare ock pligtig att bevis derom ofördröjligen insända, der fråga är om fastighet, till rätten eller domaren i den ort, der fastigheten är belägen, och, der fartyg skall säljas, till Stockholms rådstufvurätt.

89 §.

Kungörelse om auktion å lösören skall ske minst åtta dagar innan auktionen hålles, der ej i fall, som i 88 § 2 mom. sägs, kortare tid för kungörandet nödig finnes; auktion å fordran eller rättighet skall kungöras minst fjorton dagar förut. Skall i stad auktion å lös egendom kungöras mera än en gång, vare det gillt, om första kungörandet skett inom tid, som nu är sagd. Auktion å fordran eller rättighet må, der förbud enligt 75 § meddelas skall, icke utlysas förrän förbudet skett.

Skall fartyg eller gods i fartyg säljas, varde kungörelsen om försäljningen jemväl införd i allmänna tidningarna tre gånger, sista gången minst fjorton dagar före auktionen; och skall kungörelsen tillika innehålla, att de borgenärer, som, ändå att de ej vunnit utmätning *eller i utmätt fartyg hafva in-teckning*, ega rätt till betalning ur det utmäta, hafva att sådant, på sätt i 118 § sägs, före auktionen hos utmätningssmannen anmäla. De borgenärer, hvilka jemlikt 11 kap. sjölagen ega rätt till betalning ur det utnätta *eller i utmätt fartyg hafva in-teckning*, skola derjemte, der de äro kände och inom riket boende, under-rättas om auktionen genom särskilda kallelsebref, hvilka böra afsändas med posten så tidigt, att de må kunna komma vederbörande till handa minst fjorton dagar före auktionen.

Är fråga om försäljning af fartyg, som blifvit i fartygsregistret infördt, anskaffe utmätningssmannen gravationsbevis rörande fartyget; dock vare, der utmätningssmannen det äskar, borgenären pligtig att förskjuta den för bevisets utlösande nödiga kostnad.

90 §.

Skall egendom säljas, den någon har såsom lös pant eller eljest under panträtt i handom, varde, der ej panthafvaren är pligtig att för sin fordran taga betalning ur köpeskillingen eller på sätt i 71 § sägs förklarar sig dermed nöjas, före utropet underrättelse meddelad, att försäljningen sker med bibehållande af panthafvarens rätt.

Vid försäljning af lott i fartyg tillkännagifve utmätningssmannen, att försäljningen ej medför rubbning i panträtt, som i hela fartyget gäller; meddele ock före utropet underrättelse om de fordringar, för hvilka fartyget veterligen utgör pant.

92 §.

Skall försäljning ske af fartyg, som enligt mätbref eller å fartyget anbragt tontalsmärke har en drägtighet af tjugu registerton eller der-utöfver, uppläse utmätningssmannen före utropet gravationsbevis, der enligt 89 § sådant skall vara anskaffadt, och gifve tillkänna, å hvad tid köpeskillingen sist skall inbetalas.

93 §.

Den, som inropat fartyg, hvarom i 92 § är sagdt, åligger att genast efter inropet gälda en sjettedel af köpeskillingen i reda penningar eller ställa pant eller borgen såsom för egen skuld för en femtedel af köpeskillingen. Sker det ej, varde fartyget genast ånyo utropadt.

Hvad af köpeskillingen ej må vara vid inropet erlagdt skall sist å fjortonde dagen efter auktionen gäldas. Visar köparen, att inteckningshafvare, hvars rätt till betalning ur köpeskillingen är af öfrige borgenärer, så ock af gäldenären medgifven, låtit köparen öfvertaga den intecknade skulden och lemnat anstånd med betalningen, njute köparen till godo de vilkor, som dervid blifvit tingade. Finnes, sedan för samtliga fordringar beräknats utdelning, öfverskott å köpeskillingen, och beviljar gäldenären anstånd med betalning deraf, njute köparen ock det anstånd till godo.

Varder ej inom fjorton dagar efter auktionen köpeskillingen till fullo gulden eller anstånd lemnadt efter ty nyss är sagdt, vare köpet ogillt och besörje genast utmätningssmannen, att fartyget varder till försäljning ånyo utlyst, som i 88 och 89 §§ sägs. Går fartyget vid nya utropet till mindre än den förra köpeskillingen med laga ränta derå från den dag, då betalning sist bort ske, ersätte förre köparen skilnaden; går fartyget till mera, hafve förre köparen ej rätt till öfverskottet. Kostnaden för senare försäljningen skall ock af förre köparen gäldas, der den ej kan genom öfverskott å köpeskillingen godtgöras. Är pant eller borgen stuld för köpeskillingen, låte utmätningssmannen, der sådant erfordras till gäldande af hvad förre köparen utgifva bör, ofördrojligen försälja panten i den ordning, som om utmätta lösören stadgas, eller utsöka borgensförbindelsen hos löftesmannen.

Varder köpeskillingen gulden, ege köparen genast komma i besittning af fartyget; och vare det i köparens hand fritt från all förre egarens gäld, der ej köparen, efter ty förut i denna § sägs, gälden öfvertagit.

94 §.

Annan lös egendom än i 92 § sägs skall genast efter inropet betalas; sker det ej, gånge egendomen under nytt utrop. Utmätningssmannen stånde dock fritt att på eget äfventyr lemna anstånd med betalningen.

95 §.

Auktion å utmätt fast egendom skall förrättas af öfverexekutor, der ej i 96 § annorledes stadgas.

96 §.

Å landet ege gäldenären bestämme, om auktion å fast egendom skall hållas å landskansliet eller å tingsställe i orten. Uppgifver gäldenären annat ställe i orten, må ock auktionen der hållas, om öfverexekutor pröfvar stället lämpligt. Har ej gäldenär vid utmätningen eller, der enligt 28 § egendomen skall utan föregående utmätning säljas, hos öfverexekutor före målets afgörande uppgifvit auktionsställe, eller äro flere, som ega auktionsställe nämna, och kunna de ej derom sig förena; bestämme öfverexekutor, hvar auktionen skall hållas. Skall auktionen hållas på annat ställe än landskansliet, varde den förrättad af utmätningssmannen i orten.

I stad skall auktion å fast egendom förrättas å öfverexekutors embetsrum eller annat ställe, der auktioner i staden gemenligen hållas.

Skola, efter hvad i 104 § sägs, fastigheter inom särskilde öfverexekutors områden gå i en försäljning, varde auktionen förrättad der hufvudgården eller, om sådan ej finnes, den till allmän bevillning högst uppskattade fastigheten är belägen; är det å landet, varde auktionen hållen å landskansliet.

118 §.

Borgenär, som, då lös egendom för annans fordran utmättes, hade panträtt i egendomen, utan att hafva den under panträtt i handom, eller ock egde rätt att till säkerhet för sin fordran hålla egendomen kvar, vare ock berättigad att ur köpeskillingen, efter ty nedan sägs, undfå betalning, så vida han derom hos utmätningssmannen före auktionen

framställt yrkande. Skall under konkurs fartyg eller gods i fartyg utmättningsvis försälas, ege jemväl borgenär, som för sin fordran har förmånsrätt enligt 4 eller 7 § i 17 kap. handelsbalken, den rätt, nu är sagd.

Har fartyg, som är för fordran in-tecknadt, blifvit utmättningsvis såldt, skall den å in-teckningshafvarens fordran enligt förmånsrättsordningen belöpande utdelning utgå, ändå att fordringen ej blifvit anmäld. Skall ränta utgå, varde den beräknad för ett år, der ej sist å sammanträde, som i 119 eller 120 § afses, visadt varder, att den för annan tid in-estår.

119 §.

Nu har, då lös egendom blifvit för en borgenärs fordran utmätt, annan borgenär, som derå jemväl vunnit utmätning, påstått bättre förmånsrätt, än utmätningen medför, eller har sådant yrkande, som i 118 § sägs, blifvit af borgenär inom föreskrifven tid framställt, *eller utgöres egendomen af fartyg, som är för fordran in-tecknadt: finnes ej full tillgång för borgenärerna och kunna de ej åsämjas, huru medlen skola fördelas; bestämme utmättningsmannen viss tid för medlens fördelning och kalle borgenärerna, så ock, då fråga är om fordran, hvarför ej utmätning skett och för hvilken ej heller borgenären haft det utmätta i handom såsom pant, gäldenären att med utmättningsmannen å upp-gifvet ställe sammanträda för att sin rätt i afseende å fördelningen iakttaga och bevaka. Sådan kallelse skall tre gånger, första gången minst tio dagar före sammanträdet, i allmänna tidningarna införas, der ej alla rättegande annorledes så tidigt underrättas om sammanträdet, att de sjelfva eller genom ombud kunna sig der infinna.*

Då sammanträde för köpeskillings fördelning erfordras, men utmättningsförrättaren ej är behörig att sådant sammanträde hålla, insände han genast de medel, som fördelas skola, samt protokollet öfver utmätningen och öfriga till ärendet hörande handlingar till fogden, som derefter vidare förfar på sätt ofvan är stadgadt.

120 §.

Har yrkande om betalning ur köpeskilling för utmätt lös egendom blifvit enligt 118 § framställt af borgenär, som ej vunnit utmätning,

eller fordran yppats, för hvilken jemlikt nämnda § betalning ur köpeskillingen må oberoende af yrkande utgå, och är ej sådant fall för handen, att för köpeskillings fördelning skall hållas sammanträde, som i 119 § afses; då skall, der ej visadt varder, att gäldenären medgifvit betalning ur köpeskillingen, hvad å fordringen belöper hållas inne samt borgenären och gäldenären, såsom ofvan sägs, kallas till sammanträde för att sin rätt bevaka. Ej må deraf öfrige borgenärer uppehållas i sin rätt till utdelning.

Är utmättningsförrättaren ej behörig att sammanträdet hålla, gälle hvad för ty fall i 119 § sägs.

122 §.

Finnes behållen afkomst af såld fast egendom att tillgå, eller är, i det fall att enligt 93 eller 110 § egendom gått under nytt utrop, förre inroparen skyldig att utgifva ersättning, varde den tillgång jemte köpeskillingen fördelad.

123 §.

Vid sammanträde, hvarom förut är sagdt, afgifve förrättningsmannen redogörelse dels för den tillgång, som skall fördelas, dels ock för de fordringar, för hvilka anspråk på betalning ur köpeskillingen blifvit anmaldt eller utdelning ändock må beräknas; och ege derefter tillstädesvarande borgenärer samt gäldenären, der han när är, att andraga hvad de till bevakande af sin rätt akta nödigt.

130 §.

Då enligt 118 eller 127 § utdelning för fordran beräknas, utan att fordringsbeviset blifvit företedt, så ock då medel enligt 129 § afsättas, varde bestämmelse tillika meddelad, huru beloppet fördelas skall, för det fall att detsamma eller någon del deraf sedermera finnes ej böra tillkomma den borgenär, för hvars fordran det blifvit beräknadt eller afsatt.

133 §.

Vill borgenär, innan utmättningsmannens fördelningsförslag eller öfverexekutors beslut om fördelningen vunnit laga kraft, lyfta hvad honom derigenom tillagdt blifvit, ege dertill rätt; ställe dock pant eller

borgen för hvad han lyfter, der ej öfverexekutor finner skäligt tillåta, att lyftning må utan sådan säkerhet ske.

Har full betalning blifvit borgenär tillagd, efter ty han yrkat eller, om hans fordran ej varit anmäld, enligt de i 118, 127 och 128 §§ stadgade grunder; då må, utan hinder af hans uteblifvande från sammanträdet, de borgenärer, som äro tillstädes, öfverenskomma, att lyftning må ske utan pant eller borgen; och vare det gillt, der ej gäldenären det bestrider, eller enligt 134 eller 135 § säkerhet ställas bör.

137 §.

Medel, som vid köpeskillings fördelning å landskansli blifvit borgenär tillagda men icke af honom lyftas, skola i länets ränteri nedsättas. Lag samma vare, der fördelning skett annorstädes än å landskansli, och borgenären ej inom fyra veckor derefter medlen lyfter.

Är enligt 118 eller 127 § utdelning beräknad, utan att fordringsbeviset blifvit företedt, och anmäler sig ej fordringsegaren inom natt och år efter det fördelningen vunnit laga kraft, må medlen, mot pant eller borgen, lyftas af annan, som de enligt 130 § kunna tillfalla.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 19 . Mål, som vid den tid äro anhängiga, behandlas enligt äldre lag.

*Bil. Litt. D.***Förslag**

till

Lag**om ändrad lydelse af 5, 51, 90 och 117 §§ konkurslagen.**

Häri genom förordnas, att 5, 51, 90 och 117 §§ konkurslagen skola erhålla följande ändrade lydelse:

5 §.

Der likväl borgenärs fordran tillkommit senare än de omständigheter, på hvilka han sin ansökning om egendomsafträdet grundar, vare den ansökning utan verkan.

Har borgenär för sin fordran säkerhet genom pant eller genom inteckning i fast egendom *eller i fartyg*; ege ej den rätt, i 2, 3 och 4 §§ omförmäld är, der han ej gitter visa, att panten eller inteckningen till gäldande af hans fordran otillräcklig är. Ej heller ege borgenär söka, att makars bo afträdas skall, der hans fordran är sådan, att för densamma ej kan vinnas utmätning i annan egendom än den, hvaröfver hustrun eger råda.

51 §.

Fast egendom må ej annorledes än å offentlig auktion säljas, der ej alla vid sammankomsten närvarande borgenärer, så ock gäldenären,

dertill samtycka. Är sådan egendom för gäld in-tecknad, då må försäljning utom offentlig auktion ej ske, der ej in-teckningshafvare, hvilkens rätt är deraf beroende, det medgifver och för in-teckningens dödande aflemnar in-teckningshandlingen till den, som af in-teckningshafvaren och köparen utses; sker försäljningen å auktion, varde de in-teckningshafvare, som kände äro, dertill kallade. Ej må å sådan auktion egendom säljas under in-teckningarnes värde, sammanlagdt med det belopp, som med för-månsrätt framför desamma enligt lag bör ur egendomen utgå, der ej borgenärerna i den ordning, 59 och 60 §§ stadga, till den försäljning lemna bifall, så ock de in-teckningshafvare, hvilkas rätt är af försäljningen beroende, dertill samtycka och för in-teckningarnes dödande aflemna in-teckningshandlingarne efter ty nyss är sagdt. Kan försäljning sålunda ej ske, ega borgenärerna hos vederbörande myndighet åska försäljning i den ordning, som om fast egendom, den der utmätt blifvit, särskildt är stadgad.

Lös egendom må ej heller säljas annorledes än å auktion, den der blifvit lagligen kungjord, der ej borgenärerna i den ordning, som i 59 och 60 §§ stadgas, besluta, att egendomen eller någon del deraf må säljas under hand, samt rättens ombudsman efter gäldenärens hörande dertill lemna bifall. Lös egendom, deri borgenär har panträtt eller annan för-månsrätt, som endast i viss egendom gäller, må ej i något fall utan hans samtycke säljas utom auktion. Skall helt fartyg eller gods i fartyg säljas, ega borgenärerna, der fartyget finnes å ort inom riket, hos vederbörande utmättningsman åska försäljning i den ordning, som om dylik egendom, den der blifvit utmätt, särskildt är stadgad. *Är fartyg, som säljas skall, för gäld in-tecknadt, må det ej annorledes än utmättningsvis säljas, med mindre in-teckningshafvare, hvilkens rätt är af försäljningen beroende, dertill samtycker och för in-teckningens dödande aflemnar in-teckningshandlingen till den, som af in-teckningshafvaren och köparen utses.*

90 §.

Borgenär, som för sin fordran har lös pant i handom eller in-teckning i gäldenärens fasta gods eller i honom tillhörigt fartyg eller rätt till betalning ur fartyg, frakt eller gods i fartyg, som i 11 kap. Sjö-lagen sägs, njute, der han fordringen i konkursen icke bevakat, ej rätt till betalning ur annan konkursboets egendom än den, som för fordringen

sålunda häftar. Sådan borgenär vare ock pliktig, der det äskas, att, innan han betalning ur egendomen njuta må, sin fordran med den i 82 § föreskrifna borgenärsed fästa. Äskas sådan ed; förelägge rätten eller domaren, såsom i 86 § sägs, borgenären viss tid, från det han af föreläggandet erhållit del, att till rätten eller domaren ingifva bevis, att han föreskrifven ed aflagt: utsätte ock viss tid af högst en månad, inom hvilken den, som edgången yrkat, har att delgifvandet ombesörja och med bevis derom inkomma, vid den påföljd för underlåtenhet deraf, som i sistnämnda § stadgas. Ej må i detta fall föreläggandets införande i tidning såsom delgifning godkännas.

Försummar borgenären att inom den föreskrifna tiden med edgångsbevis inkomma eller laga förfall därför visa; då må egendomen, såsom annan konkursboets tillhörighet, af gode männen eller sysslomännen om händer tagas, och utdelning derutur ske till andra borgenärer, som sina fordringar lagligen bevakat: fullgör han edgången innan sådan utdelning skett; vare vid sin rätt till betalning ur egendomen bibehållen.

117 §.

1 mom. För fordringar, hvarå ränta är utfäst eller eljest lagligen eger rum, upphøre, emellan fordringsegarne inbördes, räntebereäkning från den dag, offentlig stämning gafs, der ej boet förslår till gäldande af ränta å alla bevakade fordringar, utom böter. Räcker boet dertill; då beräknas å fordran, för hvilken ränta ej är utfäst och viss betalningstid ej heller bestämd, ränta efter fem för hundra om året från den dag, den offentliga stämningen gafs.

2 mom. Utgår fordran med förmånsrätt; njutes derå full ränta till den dag, som för utdelning bestämmes, der borgenären ej dessförinnan fått uppbära betalning; dock gälle ej i in-tecknad *egendom* förmånsrätt till ränta, som före konkursens början upplupen är, för längre tid än tre år. Är för fordran, hvarom nu sagdt är, ränta ej utfäst och viss betalningstid ej heller bestämd; varde ändå ränta till fem för hundra om året derå beräknad från den dag, den offentliga stämningen utfärdad blef.

3 mom. För fordran, som eljest ej förfallen vore, må utdelning eller qvittning i konkurs ske: skall ränta ej gäldas före förfallodagen; beräknas utdelningen å det belopp, som efter en räntefot af fem för

hundra om året utgör sådan fordrans värde den dag, då offentliga stämningen gafs, eller, der fordran utgår fullt eller med förmånsrätt, den dag, som för utdelning bestämd är, om betalning dessförinnan ej fått uppbäras.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 19 .

281000 9

9600

in jämförelse med 100 för 100 i procent förändring med

1000 1000 1000 1000 1000 1000 1000 1000 1000 1000

1000 1000 1000 1000 1000 1000 1000 1000 1000 1000

1000 1000 1000 1000 1000 1000 1000 1000 1000 1000

Bil. Litt. E.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af 3, 12 och 52 §§ sjölagen.

Härigenom förordnas, att 3, 12 och 52 §§ sjölagen skola erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

Har den, för hvars räkning fartyg bygges, för byggnadens verkställande gifvit eller utfäst sig att gifva varfsegaren eller byggmästaren förskott af penningar eller byggnadsännen, ege han, när afhandling derom upprättats, att *låta den intagas i protokollet hos magistraten i den stad, der byggnaden verkställs, eller, om byggnadsorten är belägen å landet, i närmaste stad; och njute sedan förmänsrätt, som i 17 kap. handelsbalken sägs.*

12 §.

Beslut i rederiets angelägenheter må ej af redarne fattas utan vid allmänt sammanträde, dertill kallelse blifvit i tidning inom orten minst åtta dagar förut kungjord eller annorledes delgifvits samtliga redarne. Uteblifver redare från sammanträde, nöje han sig åt de närvarandes beslut.

Vid omröstning beräknas hvarje redares röstetal efter den andel, han eger i fartyget, och gälle såsom beslut hvad de säga, hvilkas andelar tillsammanstagna äro de största. Hafva vid val af hufvudredare två eller flere erhållit röster för lika andelar hvardera, skilje lotten dem emellan, men eljest gälle vid lika röstetal den mening hufvudredaren omfattar. Beslut, som strider mot gällande rederiaftal eller angår ämne, hvilket faller utom rederiets ändamål, vare ej gällande utan att det af samtliga redarne biträdes.

Vid sammanträde skall föras protokoll, hvilket derefter hos hufvudredaren förvaras. Af protokollet ege en hvar redare rätt att taga afskrift.

Fråga om fartygets intecknande för gäld vare ej föremål för beslut af rederiet, utan ankomme på redarne att, hvar för sin lott, medgifva inteckning efter ty särskildt är stadgad.

52 §.

Befälhafvaren skall under resans fortgång gifva redaren under rättelse om fartygets tillstånd, resans förlopp, derunder slutna aftal och ingångna förbindelser samt angående allt, hvarom kännedom eljest kan vara till nytta för redaren. Innan åtgärder af vigt vidtagas, bör han, der omständigheterna det medgifva, inhemta föreskrift af redaren sjelf eller det ombud, denne anvisat. Erfordras penningar för fartygets behof och kan icke redarens föreskrift afvaktas, åligge befälhafvaren att till medlens anskaffande anlita den utväg, som för redaren är förenad med minsta uppoffring; ej må han utan i yttersta nödfall föryttra något af lasten.

Varder fartyget å utländsk ort taget i mät eller för gäld belagdt med kvarstad och finnes af skeppshandlingarna, att fartyget är för gäld intecknadt, åligge befälhafvaren att ofördröjligen om utmätningen eller kvarstaden underrätta inteckningshafvaren, der denne är för honom känd.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 19 .

*Bil. Litt. F.***F ö r s l a g**

till

Lag

om ändrad lydelse af 14 § i förordningen den 4 Mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming.

Häri genom förordnas, att 14 § i förordningen den 4 Mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming skall erhålla följande ändrade lydelse:

Är borgenärs fordran in-tecknad i fast egendom eller i fartyg, eller har han lös egendom såsom pant eller eljest under panträtt i handom; njute han ur den egendom, som sålunda häftar, betalning ändå att han ej, efter årsstämming, sin fordran angifver. Om rätt till qvittning för genfordran vare ock lag som i 7 § sägs, ändå att den fordran ej blifvit efter årsstämming angifven.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 19 .

Bil. Litt. G.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af 1 § i förordningen den 16 Juni 1875 angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden.

Härigenom förordnas, att 1 § i förordningen den 16 Juni 1875 angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden skall erhålla följande ändrade lydelse:

Öfver följande ärenden skola vid underrätt föras särskilda protokoll, nemligen: ett öfver lagfarter med fång af fast egendom; ett öfver inteckningar i sådan egendom; ett öfver äktenskapsförord; ett öfver förmyndares tillsättande och entledigande, samt ett öfver bouppteckningar, testamenten, som vid domstolen bevakas, morgongåfvobref och afhandlingar om lösöre köp. Uti lagfarts- och inteckningsprotokollen skall för hvarje ärende å brädden tecknas namnet på den egendom, som lagfares eller intecknas, samt uti öfriga protokollen för ärende, som angår inregistrering af bouppteckning eller bevakning af testamente, den dödes namn och för annat ärende namnet å den person, ärendet rör.

Vid rådstufvurätt skall, *utom de protokoll nu sagda äro*, föras särskildt protokoll öfver förlagsinteckningar. I det protokoll skall för hvarje ärende å brädden tecknas förlagstagarens namn jemte uppgift om rörelsens beskaffenhet och orten, hvarest den drifves.

Bih. till Riksd. Prot. 1901. 1 Saml. 1 Afd. 21 Häft.

Hos Stockholms rådstufvurätt varde ock särskildt protokoll fördt öfver inteckningar i fartyg; och skall i det protokoll för hvarje ärende å brädden tecknas namnet å det fartyg, hvarom fråga är, samt det nummer, hvarunder fartyget blifvit i fartygsregistret infördt.

Har någotdera af de ärenden, nämnda äro, icke förevarit, varde det i protokollet anmärkt.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 19 .

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden hållet uti Kongl. Maj:ts
högsta domstol måndagen den 3 december 1900.*

Andra Rummet.

Närvarande:

Justitieråden: HUSS,
CARLSON,
HELLSTRÖM,
BOHMAN,
RAMSTEDT,
WESTRING,
GREFBERG.

Sedan, jemlikt högsta domstolens beslut den 14 februari innevarande år, handlingarna rörande de till högsta domstolen för afgifvande af utlåtande öfverlemnade förslag till lag om inteckning i fartyg, till lag om ändring i 10 och 17 kapitlen handelsbalken, till lag om ändring i vissa delar af utsökningslagen, till lag om ändrad lydelse af 5, 51, 90 och 117 §§ konkurslagen, till lag om ändrad lydelse af 3, 12 och 52 §§ sjölagen, till lag om ändrad lydelse af 14 § i förordningen den 4 Mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming samt till lag om ändrad lydelse af 1 § i förordningen den 16 Juni 1875 angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden emellan högsta domstolens ofvambälde ledamöter cirkulerat, företogs nu detta ärende till slutlig behandling; varande förslagen bilagda detta protokoll.

I. Förslag till lag om inteckning i fartyg.

I fråga om förslaget's allmänna grunder yttrade: Justitierådet *Westring*:

»De stadganden angående ett fartygs upptagande i ett särskildt register, som återfinnas i de flesta europeiska länders lagstiftningar, hafva ursprungligen föranledts af behovet att utmärka hvilka fartyg skulle anses tillhöra ett visst land och således ega rätt att föra dess flagga samt komma i åtnjutande af dermed förenade förmåner. Fartygsregistrets ändamål har således från början varit af offentlig-rättslig natur. Men som ett fartygs nationalitet är beroende på hvem som är egare af detsamma, hafva fartygsregistren måst innehålla uppgift angående fartygens eganderättsförhållanden. Häraf har man begagnat sig till att låta fartygsregistret tjena jemväl privat-rättsliga ändamål, särskildt till möjliggörande af hypotekarisk pantsättning af fartyg. Man har sålunda medgifvit, att pantförskrifning, som gjorts af den i registret inskrifne egaren och som intecknats i registret, skulle medföra panträtt i fartyget. Men då fartygsregistreringen alltså fått till uppgift att tjena jemväl såsom underlag för inteckningsväsendet, har det blifvit nödvändigt att angående villkoren för och betydelsen af registreringen meddela åtskilliga stadganden utöfver hvad det offentlig-rättsliga ändamålet fordrade. Föreskrifterna om registreringen hafva sålunda i allmänhet fått hufvudsakligen samma karakter som bestämmelserna angående lagfart i afseende å fast egendom.

I sammanhang med det af särskilda komiterade den 22 februari 1887 afgifna förslag till sjölag, som legat till grund för nu gällande lagstiftning, framlades af enskilda ledamöter i komitén utarbetade förslag till lagar dels angående registrering af fartyg och dels angående inteckning i fartyg. Jemväl enligt dessa förslag skulle registreringen tjena till underlag för inteckningsväsendet. Registrerings- och inteckningsbestyren hade därför förlagts till samma myndighet, viss rådstufvurätt inom de särskilda områden, hvori riket för ändamålet skulle indelas. För att registrering skulle beviljas, fordrades det att sökanden på föreskrifvet sätt styrkt sin eganderätt. Pantförskrifning af den, som i registret inskrifvits såsom egare, medförde utan vidare legitimation rätt till inteckning. Anteckning om inteckning skulle göras i fartygsregistret. Intecknad fartyg skulle ej få ur registret afföras.

Under den vidare behandlingen af sjölagsförslaget beslöt man emellertid att icke för det dåvarande upptaga inteckningsinstitutet; och af sådan anledning tingo bestämmelserna om registrering uti den derom nu gällande

förordningen den 27 november 1891 ett väsentligen annat innehåll än hvad föreslaget varit. Då registreringen skulle hafva allenast en offentlig-rättslig natur, har den uppdragits åt en administrativ myndighet, kommerskollegium. För vinnande af registrering erfordras ej, att sökandens eganderätt styrkes, allenast uppgift om fänget, dock med undantag för det fall att utländskt fartyg öfvergår till svenskt, i hvilket fall fångeshandling skall företes. Det beror på egaren att allenast genom anmälan att fartyget ej längre begagnas till handelssjöfart få fartyget affördt ur registret. Slutligen har författningens sålunda ändrade innehåll föranledt, att densamma utfärdats i administrativ väg.

Det nu remitterade förslaget till införande här i landet af hypotekarisk pantsättning af fartyg afviker i väsentligt hänseende från de grundsatser, som, enligt hvad förut omförmäلتs, gjort sig gällande i de främmande lagstiftningarna och upptagits i det äldre svenska förslaget. Bestämmelserna om registreringen, hvilka fortfarande skola vara af administrativ natur, äro afsedda att i det väsentliga bibehållas oförändrade. Stadgandena om inteckning deremot skola vara af allmän lags natur; och inteckningsbestyret har anförtrotts åt domstol. Då vid registreringen icke någon pröfning af sökandens rätt eger rum, har i stället blifvit nödigt att föreskrifva en särskild eganderättspröfning i sjelfva inteckningsärendet.

Oaktadt man sålunda sökt från hvarandra skilja registreringen och inteckningen, har likväl förhållandenas makt här såsom annorstädes framtvungit det närmaste samband dem emellan. Såsom första villkoret för att inteckning i fartyg må beviljas skall gälla att den, som pantförskrifvit fartyget, är registrerad såsom detsammes egare. Är han den först inskrifne egaren eller har mera än fem år förflutit från det han eller någon, från hvilken han härleder sin rätt, inskrefs, behöfves för inteckningens beviljande ej någon vidare bestyrkelse af eganderätten. Ny egares inskrifning i fartygsregistret medför, att inteckning för den förut antecknade egarens gäld ej vidare må ega rum. Dessa bestämmelser hvila ju på hvad om registrering är stadgad. Jemväl i en mängd andra mindre viktiga hänseenden äro föreskrifterna i inteckningslagen byggda på förutsättning af nu gällande eller enligt motiven påtänkta nya bestämmelser i förordningen om registrering. Att sålunda en författning af allmän lags natur till sina hufvudgrunder och flere detaljer sättes i beroende af en administrativ stadga är stridande emot hvad eljest här i landet plägar vid lagstiftning iakttagas. I sjelfva verket skulle bestämmelserna i inteckningslagen medföra, att registreringen och åtskilliga af de derom meddelade, i administrativ väg tillkomna och allenast med hänsyn till det offentlig-rättsliga ändamålet affattade föreskrifterna finge en synnerligen ingripande verkan a rent

privaträttsliga förhållanden. Det synes då nödvändigt, att dessa föreskrifter jemväl meddelas under de former, som för lagstiftning om sådana förhållanden äro stadgade.

Frånsedt hvad nu i formelt hänseende anmärkts, läser i allt fall den föreslagna anordningen icke blifva för rättssäkerheten tillräckligt betryggande. På sätt förut angifvits, har meningen varit, att den eganderättspröfning, som eljest eger rum vid registreringen, skall företagas i in-teckningsärendet. Men, såsom jemväl förut antydts, innehåller 6 § att, derest antingen den, som medgifvit in-teckningen, är den först i registret såsom egare inskrifne eller ock minst fem år förflutit från det den, som medgifvit in-teckningen, eller någon, från hvilken han härleder sin rätt, blifvit i registret inskrifven såsom egare, inskrifningen innefattar tillräcklig legitimation för in-teckningens beviljande. Att sålunda för en mängd fall alldeles eftergifva eganderättspröfningen synes mig ingalunda tillrådligt, då meningen är att in-teckning skall medföra ej blott förmånsrätt utan en själfständig sakrätt, som skall vidlåda det in-tecknade fartyget i hvems hand det komma må. Med hänsyn till det föreslagna stadgandet i 37 § synes förslaget hafva bort påbjuda en synnerligen omsorgsfull eganderättspröfning. Äfven om nämnda stadgande skulle ändras till hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad som för motsvarande fall gäller om fast egendom, torde det dock för att förekomma svåra och oförmodade rättsförluster vara nödvändigt att så ordna det nya institutet, att in-teckning ej fastställes, utan att en såvidt möjligt betryggande eganderättspröfning föregått. Men för att det icke i hvarje fall, då in-teckning sökes, skall krävas en utredning, som ofta kan komma att afse en lång följd af fång och derföre vara synnerligen svår att då erhålla, läser ej återstå annan tillfredsställande utväg än en föreskrift att, i öfverensstämmelse med hvad beträffande fast egendom gäller vid hvarje fångs registrering, fångeshandling eller annat bevis om fångets skall företes och åtkomsten styrkas. Detta torde i allmänhet ej möta större svårighet eller medföra vidare besvär, då bevisningen om fångets sålunda i regeln kommer att presteras kort efter dess tillkomst och fångesmannens åtkomst genom registrering af hans fång tillförlitligt bestyrkes. I in-teckningsärendet behöfver då allenast åberopas registreringen för den, som medgifvit in-teckning. Jemväl stadgandet i 7 §, enligt hvilket registrering af ny egare medför att in-teckning på grund af den förut registrerade egarens pantföreskrifning ej vidare må beviljas, synes med den gällande anordningen af registreringen kunna medföra skadliga konsekvenser. Härigenom beredes nemligen tillfälle för hvem som helst, som icke har det ringaste att skaffa med fartyget, att genom en enkel anmälan, att han blifvit egare af detsamma, åtminstone till någon tid, hindra den verkliga

egaren att få inteckning i sitt fartyg. En helt annan innebörd finge ifrågasättande regel, derest registrering ej beviljades, utan att eganderätten styrktes. Att ett intecknad fartyg får afföras ur registret synes jemväl oförmligt, äfven om det bör antagas, att panträtten icke i följd af ett sådant afförande går förlorad. Hinder synes knappast förefinnas att ett sålunda ur registret affördt fartyg derstädes ånyo införas under annat nummer. Meddelas derefter inteckning i fartyget under dess nya nummer, synas svåra förvecklingar kunna uppkomma. Slutligen vill jag fästa uppmärksamheten derå, att besvär och olägenheter i flera hänseenden lära uppkomma deraf att registreringen och inteckningen blifvit förlagda till olika myndigheter.

Vill man här i landet genomföra en lagstiftning om inteckning i fartyg, synes det alltså vara nödvändigt att i sammanhang dermed omarbete föreskrifterna om fartygsregistreringen, så att registreringen kan komma att utgöra den privaträttsliga grundvalen för inteckning i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad de utländska lagarna och det äldre svenska förslaget innehålla. Skälet hvarför åt förslaget ej gifvits sådant innehåll är, enligt hvad motiven utmärka, att den skärpning i registreringsvilkoren, som häraf skulle blifva en följd, befarats skola medföra alltför stor tunga för egarne af den stora mängden af smärre fartyg, hvilka antagligen ej komme att i mera betydande grad användas såsom hypotek. Då emellertid redan enligt gällande författning hvarje fång af fartyg eller fartygslott skall till registret anmälas och det i allmänhet ej torde medföra synnerligen ökad besvär att dervid fullgöra hvad i öfrigt enligt den af mig förordade grundsatsen skulle erfordras, synes berörda farhåga vara något öfverdrifven. Att döma af innehållet i det af handels- och sjöfartskomitén den 28 november 1898 i frågan afgifna utlåtande delas nämnda farhåga icke heller af sjöfartsnäringens målsmän, åtminstone icke af dem, som påyrkat inteckningsinstitutets införande, enär dervid alltid förutsatts, att registreringen skulle ombildas i den af mig angifna riktning. Vill man emellertid icke ålägga egarne af de smärre fartygen en sådan registrering, kan saken möjligen så ordnas, att inteckning medgifves allenast i afseende å fartyg af en viss större drägtighet samt att de strängare registreringsvilkoren komma att gälla blott dessa större fartyg, medan de öfriga få registreras på hufvudsakligen enahanda sätt, som nu är beträffande alla fartyg stadgad.

Med åberopande af hvad jag sålunda anfört måste jag afstyrka, att föresättande förslag lägges till grund för lagstiftning i ämnet, vid hvilket förhållande jemväl de öfriga förslagen enligt min åsigt borde komma att förfalla. Jag anser mig dock böra ingå i granskning jemväl af de speciella bestämmelserna i förslagen.»

Justitierådet *Hellström*:

»Enligt föreliggande lagförslag skall den undersökning rörande eganderätt till fartyg, som bör föregå beviljande af inteckning deri, ega rum i sjelfva inteckningsärendet. En sådan anordning synes mig emellertid, såsom äfven af justitierådet Westring framhållits, lätt kunna föranleda oreda och förvecklingar. Det hade därför, enligt mitt förmenande, varit att föredraga, om man vid den nu ifrågasatta inteckningslagstiftningen följt samma grundsats beträffande eganderättspröfningen, som gjort sig gällande i fråga om inteckning i fast egendom och i jernväg, eller således om man, likasom lagfart utgör det nödiga underlaget för dylika inteckningar, ock sökt att åt fartygsinteckning bereda enahanda underlag. Den hos oss redan införda fartygsregistreringen skulle efter nödiga förändringar lämpligen kunnat för sådant ändamål användas. En dylik anordning hade ock med nödvändighet medfört att, i motsats till hvad enligt förslaget skall ega rum, fartygsregistreringen och inteckningsväsendet måst anförtros åt en och samma myndighet, hvilket i sin ordning skulle i hög grad hafva bidragit till åstadkommande af reda i hithörande förhållanden och jemväl varit för rättssäkerheten mera betryggande.

Ehuru jag således i åtskilliga hänseenden hyser betänkligheter beträffande det sätt, hvarpå inteckningsväsendet blifvit i föreliggande förslag anordnad, har jag dock, med hänsyn dertill att inteckning i fartyg i allt fall icke torde komma att i och för sig betraktas såsom någon fullgod säkerhet utan få sin betydelse allenast såsom ett tillägg till redarens personliga kredit, samt lättheten att hypotisera en sådan inteckning följaktligen kommer att i högst väsentlig grad bero på förtroende till länstagaren personligen, icke ansett mig böra afstyrka förevarande förslag.

Skall emellertid förslaget läggas till grund för lagstiftning i ämnet, torde dock, såsom justitierådet Westring jemväl anmärkt, samma lagstiftning icke, såsom förslaget förutsätter, böra grundas å de nu gällande på administrativ väg tillkomna bestämmelser om fartygs registrering, utan torde samma bestämmelser böra underkastas omarbetning för att derefter i den för stiftande af civillag stadgade ordning antagas.»

Justitierådet *Carlson*:

»Då, såsom justitierådet Westring erinrat, den ifrågasatta lagstiftningen om inteckning i fartyg icke bör grundas å stadganden af administrativ lags natur, torde det vara nödigt att komplettera de civilrättsliga bestämmelser om fartygs registrering, hvilka nu förekomma i 2 § sjölagen.

Detta lagrum omnämner såsom föremål för registrering endast fartyg, som äro afsedda till handelssjöfart eller resandes befordran. Då man medgifver att fartyg, afsedda för annat ändamål, intecknas, bör ock i civil-

lag stadgas, att dessa må registreras. Om det af hänsyn till andra förhållanden än inteckningsväsendet anses nödigt tillåta registrering af alla fartyg, oberoende af deras dräktighet, bör en sådan tillåtelse lemnas i civillagen och icke i den administrativa förordningen. Det skulle emellertid leda till större enkelhet i lagstiftningen, om rättigheten till registrering af fartyg inskränktes i den mån sådant vore nödigt för att inteckning må kunna tillåtas i alla fartyg, som äro upptagna i registret.

Vidare förutsätter den föreslagna inteckningslagen, att fartyg vid registrering tilldelas ett visst nummer, hvilket icke må förändras eller tillika tillkomma annat fartyg; att registret, i fråga om hvarje fartyg, innehåller icke allenast uppgift å dem, hvilka efter gjord anmälan blifvit inskrifne såsom egare af fartyget, utan äfven upplysning om sådana anmälningar angående förändring i eganderätten, som lemnats utan afseende eller ännu icke blifvit pröfvade, om dagen, då anmälan eller inskrifning skett och om beskaffenheten af det fång, som legat till grund för densamma; samt att anmälan om öfvergång af eganderätt må göras af den nye egaren. Äfven i dessa afseenden torde därför civilrättsliga stadganden om registrering vara behöfliga.

Derest, såsom i inteckningslagen föreslagits, den omständigheten att någon under viss tid varit i registret inskrifven såsom egare af fartyg eller fartygslott, skall göra annan bevisning om hans eganderätt öfverflödig i fråga om fartygets intecknande, torde böra föreskrivas, att beviljade inskrifningar skola publiceras i periodvis utkommande förteckningar. Detta synes böra gälla äfven om de inskrifningar, som angifva eganderätten vid den tid, då inteckningslagen träder i kraft.

Slutligen torde civillagen böra innehålla bestämmelser till förekommande deraf, att intecknad fartyg afföres ur registret med mindre fartyget gått förloradt, kondemnerats eller upphört att vara svenskt; hvarjemte synes böra stadgas, att då fartyg, som kan intecknas, afföres ur registret, anmälan skall göras hos inteckningsdomstolen om åtgärden och anledningen till densamma.»

1 §.

Justitierådet *Grefberg*, med hvilken justitieråden *Huss* och *Hellström* instämde, utlät sig: »Enligt 2 § sjölagen skall register föras öfver alla svenska fartyg, hvilka äro afsedda att nyttjas till handelssjöfart eller resandes forskaffande samt ega en dräktighet af minst 20 registerton. Fartyg, som användas för annat än nu nämnda ändamål, kunna dock, enligt 31 § 2 mom. i förordningen angående registrering af svenska far-

tyg den 27 november 1891, på anmälan af egaren införas i fartygsregistret och förslaget intager den ståndpunkt, att äfven sådant registrerad fartyg med en drägtighet af 20 registerton eller derutöfver får in-tecknas.

Då emellertid i nyssnämnda moment tillika medgifves fartygsegaren rätt att, när som helst på skriftlig anmälan och följaktligen utan att de fall, som omförmålas i 18 § 1 och 2 momenten af nämnda förordning, äro för handen, få fartyget affördt ur registret, följer således af förslaget att, då försträckning lemnats mot medgifvande af in-teckning i fartyg, som blifvit registrerad utan att vara afsedt för handelssjöfart eller re-sandes fortskaffande, egaren af fartyget blifver i stånd att till förfång för dylik fordringsegare hafva låtit afföra fartyget ur registret, då denne söker in-teckning eller innan in-teckning kunnat beviljas.

För att förebygga ett dylikt missförhållande synes till 2 § sjölagen böra göras ett tillägg af sådant innehåll att å fartyg med nu ifråga-varande drägtighet, som utan härom i lag stadgad förpligtelse registrerats, skola för afförande ur registret i tillämpliga delar gälla enahanda före-skrifter som i fråga om registreringspligtiga fartyg.»

6 §.

Justitierådet *Grefberg* anförde: »Enligt kongl. förordningen den 27 november 1891 erfordras för registrering af fartyg ej annan upplysning om eganderätten, än att egarens namn och det fång, hvarigenom fartyg eller fartygslott åtkommits, uppgifves, dock med undantag för de fall, att fartyg från att vara utländskt öfvergätt i svensk ego, då fångeshand-ling alltid skall företes, eller att kommerskollegium anser nödigt infordra handling, som bestyrker lemnad uppgift. Har sedan mätbref och bilattest utfärdats, eganderätten vid fartygets registrering ej förändrats, kunna visserligen de anteckningar, som deri förekomma, i någon mån styrka uppgifterna om eganderätten, men icke innebära tillräckligt vittnes-börd härom. I förslaget har emellertid uppstälts såsom regel, att anteckning om eganderätt vid fartygs registrering, skall ega fullt vitsord, då fråga är om in-teckning, hvaremot för de fall, att för ändring af eganderätten anmäls, särskilda vilkor upptagits för att in-teckning skall kunna beviljas. Önskligt hade dock varit att i samband med förslaget i stället afgifvits förslag till en registreringslag, som kunnat medföra för framtiden mera betryggande föreskrifter för in-tecknings-väsendet och som, motsvarande förordningen om lagfart å fång till fast

egendom, torde kunnat anordnas vid sidan af nu gällande registreringsförrordning med aliggande för Stockholms rådstufvurätt att handlägga denna särskilda registrering.

Sådant förslaget nu föreligger synes i fråga om fartyg, som redan registrerats vid den tid, da inteckningslagen träder i kraft, ej lämpligt att till betryggande af eganderätten och inteckningsväsendet uppställa mera skärpta föreskrifter, än förslaget innehåller, enär svårigheter häraf skulle följa och verka hämmande på inteckningsrätten, samt berörda föreskrifter, tillämpade allenast vid fråga om inteckning i fartyg, som vid nu nämnda tidpunkt blifvit registrerade, endast komma att gälla såsom öfvergående bestämmelser.

I de flesta fall torde ock de föreslagna stadgandena vara betryggande beträffande redan registrerade fartyg, då erfarenheten visar att tvis om eganderätt till fartyg eller fartygslott sällan förekommit, men det torde inträffa att inteckningsväsendet kommer att verka förändring härutinnan.

Utan hänsyn till huru härmed kan komma att förhålla sig, bör, då fråga är att inteckna fartyg, som efter nämnda tidpunkt inskrifvits i registret, sjelfva inskrifningen i och för sig icke medföra befrielse från att vid domstolen styrka eganderätten. Vid öfverlåtelse af fartyg eller fartygslott är visserligen skriftlig form ej föreskrifven, men hinder torde häraf ej möta att göra rätten att få inteckning i vissa afseenden beroende på uppvisandet af fångeshandling. Då enligt förslaget öfverlåtelse af eganderätten från den först inskrifna egaren skall under vissa förhållanden styrkas samt andra än skriftliga bevis ej gälla i fråga om åtkomst till fartyg, afses i dessa fall, att fångeshandling skall uppvisas. Denna regel kunde gifvas en vidsträcktare tillämpning.

Af 3 § sjölagen följer att den, som på beställning bygger fartyg, är egare deraf tills han aflemnat fartyget till den, för hvars räkning det blifvit byggt. Varfsegaren eller byggmästaren är således förste egaren. Låter denne registrera fartyget, kan visserligen fångeshandling i dess vanliga betydelse icke företas, men i stället kunde till inteckningsdomstolen ingifvas af offentlig myndighet, exempelvis notarius publicus, magistratsperson eller kronobetjent, utfärdadt intyg, som innehölle upplysning om hvem, som byggt fartyget, samt i öfrigt om de förhållanden, som kunde anses erforderliga för visshet om hvilket fartyg, som afsåges, såsom fartygets namn, egenskap af segelfartyg eller ångfartyg samt byggnadsart och drägtighet enligt bilattest och måtbref. Föreskrift kunde tillika meddelas att, vid anmälan om registrering af fartyg med en drägtighet af 20 registerton eller derutöfver, dylikt intyg skulle uppvisas innan registrering linge ega rum, och af registreringsmyndigheten förses med anteckning om

fartygets nummer. För undvikande af tveksamhet när sådant intyg hade det innehåll att det borde såsom giltigt antagas, kunde stadgas viss form för dess utfärdande.

Hvad angår fartyg, som registreras för annans räkning än varfsegaren eller byggmästaren, lär väl åtminstone i fråga om byggande af större fartyg afhandling redan nu upprättas och dylik afhandling kan i sådant fall jemte nyssnämnda bevis tjena att bestyrka åtkomsten, sedan bevitnad anteckning om fartygets öfverlemnande tecknats å afhandlingen. Skulle åter skriftlig öfverenskommelse ej träffats, kunde berörda anteckning göras å beviset.

Då fartyg, som skall användas för handelssjöfart eller för att fortskaffa resande icke för sådant ändamål få nyttjas förr, än certifikat utfärdats, inträffar antagligen ej ofta att eganderätten till dylika fartyg, hvilka inteckningsinstitutet hufvudsakligen afser, förändras före registreringen på annat sätt, än att den, för hvars räkning fartyget byggts, fått emottaga det af byggmästaren eller varfsegaren. Har emellertid förändring af eganderätten, vare sig helt och hållet eller delvis, till dylikt eller annat fartyg annorledes skett före registreringen, torde rätt till inteckning göras beroende af att förändringen af eganderätten styrkes medelst köpe- eller gåfvobref, arfskifte, testamente eller dylikt, så att hvar och en, som vid registreringen af fartyget antecknats såsom egare, skall för att inteckning må beviljas bevisligen leda sitt fäng från varfsegaren eller byggmästaren.

Då efter fartygets införande i registret förändring af eganderätten blifver anmäld, bör nye egarens åtkomst på enahanda sätt styrkas vid inteckningsdomstolen.

Det kan dock icke ifrågasättas att åtkomsten till fartyg skall styrkas led efter led oberoende af huru lång tid, som förflutit, efter det fartyget blifvit registrerad, utan torde, derest fartyget i fem år näst före ansökning om inteckning varit infördt i registret, de i förslaget för sådant fall uppställda villkor, under hvilka inteckning kan beviljas, böra lända till efterrättelse, och till följd häraf, då fråga är om inteckning på medgifvande af den, som låtit registrera fartyget och under loppet af nyssnämnda tid oafbrutet varit antecknad såsom egare icke erfordras, att hans åtkomst skall vid inteckningsdomstolen styrkas. Å fartyg, som förvärfvats från utlandet, kunna enahanda bestämmelser tillämpas, dock att den fångeshandling, hvarå sådant förvärf grundas, likställes med ofvan onförmälda bevis.

Af hvad sålunda blifvit anfördt skulle följa att inteckning i registrerad fartyg må beviljas på medgifvande:

1:o) af den vid fartygets registrering antecknade egare, så vidt denne bevisligen byggt fartyget eller inköpt det från utlandet,

2:o) af annan, som vid fartygets registrering eller derefter antecknats såsom egare, så vidt denne visar att han härleder sin rätt från den, som bevisligen byggt fartyget eller inköpt det från utlandet och

3:o) af den, som under 5 år näst före ansökningen om inteckning varit inskrifven såsom egare eller bevisligen härleder sin rätt från den, som vid början af samma tid var inskrifven såsom egare,

samt — i fråga om fartyg, som registrerats innan inteckningslagen träd i kraft —

af den, som vid denna registrering antecknats såsom egare eller bevisligen härleder sin rätt från den först inskrifne egaren eller från annan, som vid början af 5 år näst före ansökningen om inteckning var inskrifven såsom egare.

Såsom ofvan antydts, torde hinder ej möta för den, som vill inteckna fartyg, att skaffa sig skriftligt bevis om åtkomst, dervid dock anmärkes, att hvarje handling, som för vinnande af inteckning åberopas för att styrka åtkomst till fartyg eller fartygslott, måste hafva sådant innehåll att tvekan icke kan uppstå om hvilket fartyg, som med handlingen afses. Om föreskrift meddelas att sådana bevis skola under angifna förhållanden företes, kan visserligen stundom hända, i synnerhet beträffande mindre fartyg, hvilket dock är för inteckningsväsendet af föga betydelse, och sådana fartyg som tillhöra rederi, bestående af ett större antal redare, att olägenheter kunna uppstå, men i den mån vilkoren för inteckning kommit till allmänhetens kännedom och formen för öfverlåtelse af fartyg i följd deraf blifver skriftlig i större omfattning än nu är fallet, torde olägenheterna blifva oväsentliga i förhållande till den trygghet, som för inteckningsväsendet vinnes genom större garanti att ej annan än behörig person kan lemna fartyg såsom underpant.»

Justitieradet *Westring* yttrade: »Den i förslaget antagna grundsats, enligt hvilken vid registrering någon eganderättspröfning ej skall ega rum utan denna ske först då inteckning sökes, skulle följdriktigt medföra att vid inteckningsfrågans behandling skulle krävas utredning angående hela eganderättsföljden allt från det fartyget byggdes. Då emellertid en sådan utredning, som ofta kommer att afse en lång tidrymd och många olika fang, skulle blifva allt för betungande att då åstadkomma, lär det vara nödvändigt att eftergifva något af samma fordran. Att derigenom möjligheten af intecknings erhållande genom pantförskrifning af obehörig person ökas är gifvet, men det torde vara från systemet oskiljaktigt. Härvid anser jag dock, att man icke bör gå så långt som förslaget utan uppställa något strängare fordringar än detsamma innehåller. Jag åberopar härutinnan i hufvudsak hvad justitieradet *Grefberg* anfört. Dock anser jag,

att allenast registrering, äfven om viss tid derefter förflutit, icke i något fall bör anses såsom tillräcklig att bestyrka eganderätten. Derutöfver synes åtminstone böra fordras utredning derom att den uppgifne egaren eller hans fångesmän oklandradt besutit fartyget under viss ej alltför kort tid efter det registreringen blifvit allmänneligen kungjord.»

Justitieråden *Huss* och *Hellström* biträdde i hufvudsakliga delar hvad af justitieråden *Grefberg* och *Westring* yttrats.

Justitierådet *Carlson* utlät sig: »Under förutsättning af bifall till hvad jag föreslagit om publicering af inskrifningar i fartygsregistret, hemställer jag om sådan ändring af denna paragraf, att i fråga om inskrifningar, som skett före den dag, då lagen träder i kraft, de fem åren komma att räknas från nämnda dag.»

7 §.

Justitieråden *Huss*, *Hellström*, *Bohman*, *Ramstedt*, *Westring* och *Grefberg* förenade sig om följande yttrande: »Då i fråga om fartygsregistrering ej finnes någon bestämmelse, som motsvarar lagfartsförordningens föreskrift att lagfart ej må beviljas, förr än med förre egarens fång blifvit lagfaret, kan vid öfverlåtelse af fartyg eller fartygslott lätt inträffa att den, till hvilken öfverlåtelsen skett, aldrig blifver i registret inskrifven, utan att närmast efter öfverlåtaren upptages någon, som genom ett eller flera mellanled från honom härleder sin rätt. Detta förhållande synes ej hafva blifvit beaktadt vid affattandet af den i första stycket af förevarande § upptagna föreskrift, hvilken tyckes förutsätta, att vid hvarje öfverlåtelse den nye egarens fång förr eller senare blifver till fartygsregistret anmäldt. För afhjelpande af berörda oegentlighet i redaktionen hemställles om utbytande af uttrycken »nye egaren» och »förre egaren» mot deremot svarande obestämda former, genom hvilken förändring äfven den fördel vinnes att ifrågavarande föreskrift kommer att bättre ansluta sig till den i paragrafens senare stycke upptagna.

Vid jemförelse mellan lydelsen af 1 § och 7 § 2 mom. torde tvekan kunna uppstå huruvida domstolen skall afslå ansökan om inteckning äfven i det fall att ny egare, som anmält sitt fång till registret, iklädt sig förbindelse att låta inteckna fartyget på grund af förre egarens medgifvande eller af annan anledning är med denne lika förbunden. Då det synes uppenbart att under nu angifna förhållanden ansökningen icke bör afslås, hemställles om sådan ändring i redaktionen, att tvekan härom förebygges.»

Justitierådet *Carlson* ansåg, att rättigheten till in-teckning i det fall att före ansökningen anmälan om öfverlåtelse af eganderätt gjorts men blifvit afslagen genom beslut, som ej vunnit laga kraft, eller ännu ej pröfvad, borde göras beroende af det slutliga beslutet öfver anmälingen; hvarjemte justitierådet hemställde att tydligare måtte utmärkas, att jemväl i andra stycket vore fråga endast om sådan öfvergång af eganderätt, som grundades å öfverlåtelse.

8 §.

Justitierådet *Grefberg* anförde: »Här föreslagna stadgande innebär, att, då vid in-teckningsdomstolen upplyses att klander å åtkomst till fartyg eller lott i fartyg, hur ringa denna lott än må vara, anhängiggjorts vid domstol, ansökan om in-teckning skall afslås, så vidt det icke visas, att klandret genom laga kraft egande beslut ogillats. Då in-teckningsdomstolen fått kännedom om sådant klander, synes sökanden enligt förslaget vara berättigad att erhålla anstånd för att i in-teckningsärendet kunna visa huruvida klandret blifvit slutligen afgjort eller ännu är beroende på pröfning. Är sistnämnda fall för handen, kan, i händelse klandret sedermera ogillas, föreslagna stadgandet att ansökningen skall afslås lätteligen lända till förfång för den, som mot utfästelse af in-teckning i fartyg lemnat försträckning. Den omständigheten, att icke i något annat fall i förslaget uttryckligen införts bestämmelse om att pröfning af in-teckningsansökan skall uppskjutas eller sådan ansökan förklaras hvilande, lär väl icke medföra giltigt skäl för att här i visst fall meddela förbud mot dylik åtgärd, och ej heller lär stöd härtill kunna hemtas deraf, att fartygsegaren i allmänhet kommer att sjelf ombesörja in-teckning innan lån mot sådan underpant upptages, då ett annat förhållande stundom kan inträffa.

Bättre synes in-teckningsväsendet blifva tillgodosedt om, i likhet med hvad i fråga om fast egendom är stadgadt, det föreskrifves, att ansökan om in-teckning skall för det fall, att rättegång upplyses vara anhängig, lemnas hvilande med åliggande för sökanden att, om klandret blifver ogilladt, inom viss tid, efter det beslutet härom vunnit laga kraft, fullfölja ansökningen, vid äfventyr att den eljest förfaller. Bifalles åter klandret, lär det ligga i vindikantens intresse att derom göra anmälan vid domstolen. I öfrigt synes nödigt stadga att klander, hvarom nu är fråga, skall an-mälas till fartygsregistret.»

Justitierådet *Westring* ansåg att, på det förevarande stadgande skulle hafva afsedd verkan, det vore nödvändigt föreskrifva, att anmälan om instämnd klandertalan skulle göras till registret.

Justitierådet *Hellström* instände uti de af justitierådet *Grefberg* vid denna § fränställda anmärkningar.

Justitieråden *Huss* och *Carlson* biträdde justitierådet *Grefbergs* yttrande med den skiljaktighet, att anmälan om klandertalan enligt deras mening borde göras hos inteckningsdomstolen.

9 §.

Justitierådet *Grefberg* återopade i fråga om denna § hvad af honom anförts under förslaget till ändring af utsökningslagen 85 §.

14 §.

Justitierådet *Grefberg* yttrade: »Det kan skäligen ifrågasättas att för inteckningsväsendets betryggande borde för de fall, då fartyg i gemensamt haveri eller till följd af någons vållande gått förloradt eller lidit skada, i viss mån gifvas ett annat stadgande än här föreslås. Ett antagande att inteckningshafvare förskaffar sig särskild säkerhet såsom hypotek af försäkringspolice eller särskild försäkring af egen risk för att vinna trygghet mot förlust, som kan uppstå till följd af de med sjöfarten förenade faror, är främmande för inteckningsväsendet i och för sig, och med den vidsträckta tillämpning i förslaget derät gifvits, kan inträffa att inteckningen utgör fordringsegarens enda säkerhet. Den märkliga förlust, som sålunda genom förslaget, om det godkännes, kan tillskyndas inteckningshafvare, torde i väsentlig mån kunna förebyggas, utan att annan deraf lider inträng i sin rätt eller att de invecklade frågor, som deraf stundom kunna blifva en följd, äro af beskaffenhet att föranleda hinder. Om en dyrbar last räddas genom att fartyg, hvars undergång eljest ej är oundviklig, sättes på grund och går förloradt eller lider sådan skada, att det icke är istandsättligt, hvilket senare uttryck innebär, att fartyget såsom sådant gått förloradt, eller vid vållande till sammanstötning fartyg förloras och den ersättning, som erhålles i gemensamma haveriet eller för sammanstötningen, är fullt tillräcklig att betäcka intecknad fordran, sedan fordringar med bättre rätt, för hvilka fartyget häftat, utgått, så får dock, enligt förslaget, inteckningshafvaren ej något af denna ersättning, och han kan derigenom, i synnerhet då fartygsegaren ej är personligen ansvarig för den intecknade fordringen, gå förlustig all rätt, hvaremot den sistnämnda under vissa förhållanden, såsom då personlig ansvarighet för inteckningen upphört eller den ansvarige icke eger tillgångar, kan göra en oskäligen vinst. En sådan anordning som den föreslagna, hvaraf tillika följer, att inteckningshafvare,

som försäkrar sin risk, måste erlægga större premie än nödigt är, kan jemväl verka hämmande på förslaget's ändamål att främja sjöfartsnäringen.

Då fartyg skadats i gemensamt haveri eller genom någons vållande, men icke gått förloradt eller lidit sådan skada, att condemnation och frivillig försäljning följt, eger innehafvare af sjöfordran jemväl panträtt i den för skadan utgående ersättning, men enligt förslaget häftar i dylikt fall allenast fartyget för intecknad fordran. Enär den panträtt sistnämnda fordran medför kan under lång tid ega bestånd, hvilket icke är förhållandet beträffande sjöfordringarna, samt det kan inträffa, att dylik mindre skada icke alls berör intecknad fordran, hvilket blifver fallet, då skadan afhjelpes medan fordringen kvarstår, är emot förslaget i hvad det angår skada af nu afsedda beskaffenhet, desto mindre något att erinra, som en lagstiftning i motsatt riktning uppenbarligen skulle föranleda invecklade och svårlösta frågor, utan att inteckningshafvares rätt afsevärdt främjades.

Har åter fartyg gått förloradt i gemensamt haveri eller genom någons vållande och ersättning till följd häraf tillkommer redaren, synes väsentligt hinder ej möta att låta dylik ersättning häfta för inteckning, så vidt icke ersättningen uppburits af redaren, i hvilket fall, om personligt ansvar icke förut åligger denne, sådan ansvarighet för hvad han uppburit bör följa. Samma regel bör gälla, då fartyg förklarats icke vara iständsättligt. I de flesta fall, då sådant fartyg har något värde, lär väl försäljning följa, och inteckning blifver då, likasom då fartyg gått förloradt, utan verkan. De invecklade rättsförhållanden, som kunna uppstå, i synnerhet om flera inteckningshafvare konkurrera i det fall, att försäljning af kondemneradt fartyg ej eger rum och inteckningshafvare sålunda för att utfå sin fordran eger att hålla sig såväl till fartyget som till den för skadan utgående ersättning, torde böra bedömas efter allmänna rättsgrunder och icke vara af den beskaffenhet, att hinder för panträtt i ersättningsbelopp må häraf följa.

Skulle den ändring vidtagas i förslaget att, då fartyg i gemensamt haveri eller till följd af någons vållande gått förloradt eller förklarats icke vara värdt att iständsättas, den redaren tillkommande ersättning häftade för intecknad fordran, synes ett sådant stadgande föranleda att, för det fall att ersättningen inbetalts till den, som varit egare af det förolyckade eller kondemnerade fartyget, men denne icke svarade för intecknade fordringen, eller inbetalningen skett efter det ansökning ingifvits om redarens försättning i konkurs, enahanda bestämmelser gifvas, som enligt 272 § sjölagen i fråga om sjöpanträtterna gälla i dessa afscenden. För de fall att redare, som sålunda blifver ansvarig för uppbyret ersättningsbelopp, utbetalt beloppet till inteckningshafvare och annan borgenär sedan visar

sig ega bättre rätt, torde, i fråga om redarens ytterligare betalnings-skyldighet och sådan borgenärs rätt att hålla sig till den, som uppburit beloppet, i in-teckningslagen införas en bestämmelse, som motsvarar hvad i 274 § sjölagen stadgas i dessa afseenden.

Af förordade ändringen i 14 § in-teckningslagen bör tillika följa, att vissa föreslagna stadganden, hvilka angå utsökning af fordran ur in-tecknad fartyg, rätt att åtnjuta betalning för in-tecknad fordran, oberoende af öfverenskommen förfallotid, förmånsrätt till betalning för sådan fordran, anskaffande af gravationsbevis vid utmätning af fartyg, kallelse å in-teckningshafvare till auktion å utmätt fartyg och till fördelning af köpeskilling för sådant fartyg samt rätt för in-teckningshafvare att åtnjuta utdelning för icke anmäld fordran, erhålla den lydelse, att dessa stadganden blifva tillämpliga jemväl å ersättningsbelopp, som utgå, då fartyg i gemensamt haveri eller till följd af någons vållande gått förloradt eller förklarats icke vara iståndsättligt; till följd hvaraf och då någon jemkning af vissa lagrum äfven är erforderlig, de föreslagna eller gällande stadganden, som beröras af förevarande fråga, torde företrädesvis vara 28 och 38 §§ in-teckningslagen, 17 kapitlet 5 § 3 mom. handelsbalken, 3, 4, 13, 73, 89, 118, 119, 123, 141, 143, 164, 169 och 179 §§ utsökningslagen samt 274 § sjölagen.»

Justitierådet *Carlson* anmärkte, att om fartygsegare, som för skada å fartyget finge uppbära ersättning i gemensamt haveri eller af den, som vållat skadan, i följd häraf komme att göra en vinst på in-teckningshafvarens bekostnad, fartygsegaren borde inträda i personlig betalningsskyldighet för den in-tecknade gälden till belopp, som motsvarade denna vinst.

16 §.

Justitierådet *Carlson* erinrade att, för den händelse å 7 och 8 §§ gäfves sådan affattning att in-teckningsansökan kunde förklaras hvilande, till 16 § borde göras ett tillägg, motsvarande andra stycket af 19 § i förordningen angående in-teckning i fast egendom.

18 §.

Justitierådet *Ramstedt* yttrade: »Hvad denna § innehåller om in-tecknings dödande till viss del kan ej afse annat fall än det att en in-teckningshafvare vill låta in-teckningen upphöra att gälla beträffande någon del af fördringen men i öfrigt kvarstå. Det slag af partielt dödande, som eljest

låter tänka sig, nemligen in-teckningens lossande från viss del af det in-tecknade föremålet, kan här ej tillåtas, då sådant är oförenligt med det i förslaget upptagna förbud mot in-teckning af fartygslott. Då således här icke afses båda de slag af partielt dödande, som åsyftas i 22 § af förordningen angående in-teckning i fast egendom, synes mindre lämpligt att, på sätt som skett, i förslaget använda samma uttryck som i nämnda § af in-teckningsförordningen; och torde i följd häraf redaktionen af såväl före-varande paragraf som af 25 § böra undergå någon jemkning.»

19 §.

Justitierådet *Grefberg*, med hvilken justitierådet *Hellström* förenade sig, anförde: »Då endast egare af fartyg eller lott deri eger döda in-teckning utan att fordringshandlingen företes i hufvudskrift, torde, för undvikande af tvekan när dylik åtgärd får ega rum, böra stadgas att ansökan härom icke må bifallas, med mindre sökanden är såsom egare antecknad i fartygsregistret.»

20 §.

Med anmärkning att, der försäljning af kondemneradt fartyg egde rum å exekutiv auktion, in-teckning i fartyget uppenbarligen borde medföra den rättsverkan, att in-teckningsinnehafvaren åtnjöte förmånsrätt i köpeskillingen, hemstälde *högsta domstolen* om den jemkning i redaktionen, som häraf påkallades.

Justitierådet *Carlson* tillade, att vid frivillig försäljning gälde i fråga om fartygsegarens personliga betalningsskyldighet enahanda anmärkning, som vid 14 § framstälts.

I öfrigt anförde justitierådet *Grefberg*: »Huruvida de i 6 § sjölagen angifna fall, då fartyg anses icke vara iståndsättligt, äro för handen, skall under resa på anordning af fartygets befälhafvare afgöras antingen af besigtningmän, förordnade af offentlig myndighet, eller genom yttrande af sakkunnige män. Sedan fartyg sålunda förklarats icke vara iståndsättligt, lär det emellertid stundom visat sig att skadan ej varit af större betydelse än att reparation, tvärt emot den i sjölagen gifna förutsättning, egt rum och fartyget åter användts till sjöfart. Det kan till följd häraf med säkerhet antagas att kondemneradt fartyg vid frivillig försäljning stundom betingar en köpeskillning, som lemnar öfverskott, sedan de fordringar, som utgå med förmånsrätt framför in-teckning, blifvit betäckta.

Under sådana förhållanden kan det vara af ganska stor betydelse för en in-teckningshafvare att ega förmånsrätt i köpeskillingen. Ett lagstadgande af enahande innehåll, som 271 § 2 mom. sjölagen i fråga om der afsedda fordringsegares rätt till sådan köpeskillning, hvarom nu är fråga, synes der-för vara erforderligt och derjemte vara en följdriktig tillämpning af in-teckningsinstitutionen.

Hvad under 14 § af detta förslag blifvit anmärkt beträffande till-komsten af nya stadganden samt ändring eller jemkning af vissa i före-lliggande förslag upptagna eller redan gällande stadganden, åberopas såsom afven tillämpligt å köpeskillning, hvarom nu är fråga.»

Justitieråden *Huss, Carlson, Hellström, Bohman, Ramstedt* och *West-ring* erinrade, att enahanda skäl, som låge till grund för de i 19 § upp-tagna bestämmelser om dödande af in-teckning, som i följd af exekutiv försäljning eller konkurs blifvit utan verkan, syntes böra föranleda dertill att, då in-teckningsrätten upphört af anledning, som i förevarande § af-såges, egare af fartyg eller lott deri finge utan uppvisande af fordrings-handlingen påkalla in-teckningens dödande. Enligt erfarenhetens vittnesbörd inträffade ej sällan att fartyg, som efter condemnation försåls, blefve iståndsatt samt ånyo användt till sjöfart; och att i dylikt fall in-tecknings-protokollet och in-teckningsboken rensades från in-teckningar, som genom försäljningen förlorat sin verkan, vore uppenbarligen ej mindre af vigt för fartygets egare än ock från synpunkten af rättssäkerhet och god ordning önskvärdt.

21 §.

Justitierådet *Grefberg* anförde: »Enligt denna § uppställes såsom regel, att in-tecknad fordringshandling, som kommit i gäldenärens eller, om det in-tecknade fartyget tillhör annan, i dennes hand, kan ånyo utgifvas med fortfarande in-teckningsrätt. Från denna regel har uttryckligen undan-tagits de fall, då in-teckning kan dödas utan att fordringshandling i hufvud-skrift företes. Då det emellertid är uppenbart att in-teckning, som på grund af stadgandet i 20 § är utan verkan, icke under något förhållande kan återgifvas giltighet, torde sådan ändring i 21 § böra vidtagas, att undantag från berörda regel afven göres för sådan fordringshandling, som enligt 20 § är utan verkan.»

Justitieråden *Huss, Carlson, Hellström, Bohman, Ramstedt* och *West-ring* förenade sig om följande yttrande: »Från den i förevarande § upp-tagna regeln att in-tecknad fordringshandling, som kommit i gäldenärens eller fartygsegarens hand, må af honom med fortfarande in-teckningsrätt

utgifvas, göres enligt §:s föreslagna lydelse undantag allenast för de fall, då inteckningen kan dödas utan att handlingen i hufvudskrift uppvisas. Till dessa fall hörer enligt förslaget icke det, att inteckningen på grund af stadgandet i 20 § förlorat sin verkan. Uppenbart är emellertid att en inteckning, som sålunda upphört att gälla, ej kan under några förhållanden återupplifvas; och för den händelse föreskrift rörande dylik intecknings dödande utan handlingens uppvisande ej blifver i enlighet med justitierådens vid 20 § gjorda hemställan införd, bör alltså i 21 § vidtagas sådan ändring att jemväl nu berörda fall kommer att ingå bland undantagen från den i paragrafen gifna regeln.»

26 §.

Justitieråden *Huss, Hellström, Bohman, Ramstedt, Westring* och *Grefberg* voro ense om följande yttrande: »Enligt 19 § gäller att vid exekutiv försäljning af fartyg inteckning för fordran, som endast delvis kan af köpeskillingen utgå, förlorar sin verkan och kan utan fordringshandlingens uppvisande dödas. Innehafvare af dylik fordran kan alltså ej i afseende å den del af fordringen, som faller inom köpeskillingen, med köparen träffa aftal, hvarigenom beloppet lemnas i fartyget inestående med fortfarande inteckningsrätt, utan kommer, i händelse anstånd med betalningen gifves, borgenären att hos köparen ega endast en personlig fordran. Den föreslagna affattningen af senare stycket i 26 § gifver emellertid anledning till den föreställning att icke allenast de intecknade fordringar, till hvilkas gäldande köpeskillingen lemnar full tillgång, utan äfven den, som allenast delvis kan utgå, får med bibehållen inteckningsrätt lemnas inestående i fartyget. Endast från en dylik utgångspunkt är det nemligen i någon mån förklarligt, hvarför med regeln om förre egarens ansvarsfrihet för fordran, som sålunda fått inestå i den intecknade egendomen, förenats förbehåll derom, att ansvarsfriheten omfattar allenast hvad af köpeskillingen kunnat gäldas. För att bringa förevarande stadgande till öfverensstämmelse med 19 § erbjuder sig närmast den utväg att låta nyssberörda förbehåll bortfalla. En dylik atgärd kan emellertid till äfventyrs föranleda missförstånd i annan riktning. Deremot synes en tillfredsställande lösning stå att vinna derigenom att, med uteslutande af vilkoret att den intecknade fordringen lemnats inestående i fartyget, regeln om förre egarens ansvarsfrihet göres beroende allenast deraf att den vid exekutiv försäljning erhållna köpeskillingen lemnat tillgång till fordringens betalning. En dylik affattning är ej allenast egnad att undanröjda oöförmålda missförstånd utan ock så till vida riktigare än den föreslagna,

som af denna senare ej tydligen framgår, hvad dock måste antagas vara asyftadt, att ansvarsfriheten inträder jemväl då inteckningshafvaren underlåter att uppbära honom tillagd andel af köpeskillingen eller, der fordran endast delvis kan utgå, låter det belopp, hvartill köpeskillingen lemnar tillgång, innestå hos köparen såsom en personlig fordran.

På grund af hvad sålunda anförts hemställes att, med uteslutande af paragrafens senare stycke, i slutet af förra stycket måtte tillfogas orden »och vare förre egaren fri från ansvar för hvad af köpeskillingen kunnat gäldas.»

27 §.

Der intecknadt fartyg tillhörde flere, och någon af dem med de öfriges samtycke, men utan inteckningshafvarens medgifvande å utländsk man öfverläte så stor lott i fartyget, att detta upphörde att vara svenskt, ådroge sig enligt förslaget samtliga delegare personlig och solidarisk ansvarighet för fordringen, der sådan ansvarighet ej redan förut dem ålåge. Då sålunda i fråga om ansvarigheten förslaget ej gjorde någon åtskilnad mellan öfverlåtaren och de lottegarare, som gifvit sitt samtycke till öfverlåtelsen, syntes det mindre följdriktigt att den bestämmelse förslaget tillika innehölle om rätt för inteckningshafvaren, att utan afseende å aftal om förfallotid utsöka sin fordran ej egde tillämpning mot annan än öfverlåtaren. Med hänsyn härtill och då det uppenbarligen kunde för inteckningshafvaren vara af stor vikt att oförtöfvadt ega göra fordringen gällande mot en hvar af de betalningsskyldige, hemstälde *högsta domstolen* att sådan rätt måtte honom tilläggas.

29 §.

Justitierådet *Grefberg*, med hvilken justitierådet *Hellström* instämde, anförde: »Om hvad under 85 § utsökningslagen kommer att anmärkas skulle vinna afseende, erfordras sådan ändring af första momentet i 29 §, att hvad som föreslagits i fråga om intecknadt fartyg äfven skall ega tillämpning å lott i sådant fartyg.»

Justitieråden *Huss*, *Carlson* och *Westring* erinrade att, om hvad af dem vid 85 § utsökningslagen hemställes varder bifallet, första stycket af ifrågavarande § borde komma att gälla alla de fall då fartyg eller lott deri varder utmätt.

Justitierådet *Ramstedt*, med hvilken justitierådet *Bohman* var ense, yttrade: »I händelse hvad jag ämnar föreslå vid 85 § utsökningslagen

vinner bifall, erfordras sådan ändring af första stycket i förevarande paragraf, att detsamma kommer att afse alla de fall, då utmätning skett eller vid konkurs påkallats exekutiv försäljning af helt fartyg.»

30 §.

Justitierådet *Grefberg* utlät sig: »Såsom i motiven framhålles är det af vigt, att, då intecknad fartyg förklarats icke vara iståndsättligt, anteckning derom sker i inteckningsprotokollet. För att göra ett stadgande härom verksamt, torde i sjölagen böra införas föreskrift, att registreringsmyndigheten skall, då underrättelse erhållits om fartyg med en dräktighet af minst 20 registerton i den ordning sjölagen stadgar förklarats icke vara iståndsättligt, derom ofördröjligen göra anmälan hos Stockholms rådstufvurätt.»

Justitierådet *Carlson* anförde: »Om, såsom jag föreslagit, registreringsmyndigheten ålägges att, då fartyg, som kan intecknas, afföres ur registret, hos inteckningsdomstolen göra anmälan om åtgärden och anledningen till densamma, bör inteckningsdomstolen om sådan anmälan göra anteckning i protokollet. På sådant sätt kommer, icke allenast då fartyg kondemnerats utan äfven då fartyg gått förloradt eller upphört att vara svenskt, upplysning derom att inflyta i gravationsbevis rörande fartyget. Att anteckning göres äfven i det fall att fartyget icke är besväradt af inteckning, kunde väl synas öfverflödigt, men då gravationsbevis rörande fartyget ändock kan komma att utfärdas, torde anteckningen icke sakna betydelse.

31 §.

Justitierådet *Grefberg*, med hvilken justitierådet *Huss* instämde, yttrade: »Enär af förslaget synes kunna följa, att pröfning af ansökan om inteckning under vissa förhållanden kan uppskjutas eller lemnas hvilande, samt med hänsyn till hvad under 8 § blifvit annärkt, torde 31 § böra gifvas det innehåll, att äfven dylika åtgärder komma att antecknas i boken.»

Justitierådet *Carlson* biträdde, under åberopande af annärkningen vid 16 §, den af justitierådet *Grefberg* uttalade mening.

Dessutom erinrade justitierådet *Carlson* att, derest klander å eganderätt till fartyg eller fartygslott komme att anmälas hos inteckningsdomstolen, jemväl derom borde göras anteckning i inteckningsboken.

37 §.

Högsta domstolens ledamöter förenade sig om följande yttrande: »Enligt förslaget i förevarande § skulle inteckningshafvare, som i god tro emottagit inteckningen, kunna göra denna gällande, ehuru den, som medgifvit inteckningen, icke i god tro åtkommit fartyget eller ens haft det i sin besittning. Då här är fråga om panträtt i lös egendom utan besittning af panten, samt den offentliga inskrifning, som afses med förslaget, icke lär kunna ersätta besittningstadgandet, torde, äfven för det fall att såsom vilkor för inteckningsrätt i fartyg, mera betryggande föreskrifter lemnas i fråga om bestyrkandet af uppgifven egares åtkomst, än i förslaget upptagits, förevarande bestämmelse icke böra godkännas. Olämpligt synes ock vara att i fråga om verkan af god tro hos inteckningshafvare uppställa olika regler för det fall att inteckningen gäller fartyg och för det fall att den afser fast egendom.

På grund häraf hemställes, att i stället för föreslagna bestämmelser upptages stadgandet i första punkten af 60 § i förordningen om inteckning i fast egendom, dervid undantag kan göras för det särskilda fall som afses i 5 § af förordningen den 27 november 1854.»

39 §.

Justitierådet *Grefberg*, med hvilken justitieråden *Huss*, *Hellström*, *Bohman* och *Ramstedt* instämde, yttrade: »Enär med förslaget åsyftas att skydda inteckning, som i utlandet meddelats i fartyg, hvilket derefter blifvit svenskt, måste en sådan inteckning antagas medföra rätt till betalning framför inteckning, som sedermera här i landet beviljas, i ty att egaren af det från utlandet förvärfvade fartyget eljest blefve satt i stånd att beröfva innehafvare af der meddelad inteckning all betalningsrätt ur fartyget genom att låta inteckna detsamma till sitt fulla värde. En sådan företrädesrätt till betalning för en i utlandet intecknad fordran medför dock säkerhet mot dylik åtgärd af fartygsegare endast då fråga är om inteckning i hela fartyget, men icke då lott i fartyget blifvit intecknad. Finnes sådan inteckning och tillika inteckning, som graverar fartyget i sin helhet, torde vid exekutiv åtgärd för uttagande af den i lotten intecknade fordringen föreslagna bestämmelsen i 2:dra mom. af 90 § utsökningslagen att försäljning af lott ej medför rubbning i panträtt, som i hela fartyget gäller,

vara tillämplig och inteckning i lotten kan under dylika förhållanden, ehuru tillkommen före inteckningen i fartyget, dock blifva värdelös, hvarjemte uppenbart är, att tillika andra olägenheter och förvecklingar kunna uppstå, om ej frivillig liquid sker.

Med hänsyn härtill och då, äfven under förutsättning att i hvarje land, der inteckningsinstitutet införts, inteckning kommer vid förändring af fartygs nationalitet att respekteras, möjligheten att upprätthålla ett lagbud med detta syfte måste i viss mån vara beroende af den lag, som gäller i det land, der fordringsrätten göres gällande, torde, enär enligt förslaget inteckning i fartygslott ej kan ske, det ej vara lämpligt att uttryckligen fastslå att dylik i utlandet meddelad inteckning skall ega giltighet. Enahanda är förhållandet med frakt, som intecknats gemensamt med fartyg, och fartygs tillbehör, det senare så vidt dermed enligt utländsk lag afses något utöfver hvad enligt svensk lag räknas såsom tillbehör.

1:sta mom. af nu förevarande § synes därför böra omfatta endast inteckning i helt fartyg, och hemställas om ändring af förslaget i öfverensstämmelse härmed.»

Justitierådet *Westring* anförde: »Jemte det jag instämmer med justitierådet *Grefberg* hemställer jag huruvida ej nödigt blifver att närmare bestämma den förmånsrätt, som skall tillkomma i utlandet meddelad inteckning.»

Justitierådet *Carlson* utlät sig: »För bevarande af pant- och förmånsrätten torde böra fordras, icke allenast att kraf genom stämning eller lag-sökning anställas inom viss tid, utan äfven att detta inom viss tid styrkes hos inteckningsdomstolen, som bör hafva att därom göra anteckning i protokollet och inteckningsboken.

Vill man tillerkänna giltighet åt utomlands meddelad inteckning i fartygslott, sedan fartyget öfvergått till svenskt, torde det, såsom justitierådet *Grefberg* påpekat, vara nödvändigt att ändra stadgandena om exekutiv försäljning af fartygslott för det fall att sådan partiel inteckning finnes. Denna ändring synes böra gå ut på att tillerkänna innehafvaren af inteckningen rätt att under vissa förhållanden påkalla försäljning af fartyget i dess helhet.»

II. Förslag till lag om ändring i 10 och 17 kapitlen handelsbalken.

Justitierådet *Carlson* anförde: »Af skäl, som i motiven angifvas, torde man icke kunna låta pantsättning af fartyg enligt handelsbalken medföra bättre förmånsrätt än inteckning. A andra sidan skulle det allt för mycket

strida mot lagstiftningen i öfrigt att förklara sådan pantsättning utan verkan kontrahenterna emellan och i förhållande till ny egare af fartyget. Anledning saknas ock att fränkänna panthafvaren förmånsrätt framför fordringsegare med sämre rätt än in-teckningshafvare.

Men om in-teckningshafvare sålunda böra i fråga om förmånsrätten gå före panthafvare, uppstår fråga om placering af de fordringsegare, som omförmälas i 17 kap. 4 § handelsbalken.

Sättas desse före in-teckningshafvare, måste de ock gå före panthafvare; sättas de åter efter in-teckningshafvare, finnes intet skäl att rubba deras ordning i förhållande till panthafvare.

De fordringar, som omnämnas i andra punkten af 3 §, böra uppenbarligen, så vidt fråga är om fartyg, gå före såväl in-teckningar som de i 4 § omförmälda fordringar, och de fordringar, som omnämnas i andra stycket af 5 §, synas hafva sin plats näst framför in-teckningarna.

Med bibehållande af nuvarande lydelsen af 10 kap. 7 § handelsbalken torde alltså finnas två utvägar att ordna förmånsrättsförhållandena, *den ena* att genom tillägg till 17 kap. 3 § stadga, att pantsättning af fartyg, som kan in-tecknas, icke medför bättre förmånsrätt än näst efter de i 5 § af förslaget omförmälda fordringar, och *den andra* att i 17 kap. 2 § upptaga stadganden om panträtt och förmånsrätt för reparationskostnad å fartyg, så länge detta är i borgenärens besittning, och för de i andra stycket af 5 § omnämnda fordringar samt om förmånsrätt för in-tecknade fordringar.

Sistnämnda utväg är, enligt min mening, att föredraga.

I sammanhang härmed må påpekas, att ehuru, enligt den föreslagna lydelsen af 17 kap. 4 och 5 §§, de i 4 § omförmälda fordringar skulle ega förmånsrätt i fartygslott framför in-teckningarna i fartyget, denna förmånsrätt dock, i följd af stadgandena om exekutiv försäljning af fartygslott, icke skulle kunna göras gällande, utom möjligen i det fall att, under det lottegaren vore i konkurs, fartyget blefve utnätt och exekutivt försäldt.»

10 kap. 7 §.

Justitierådet *Grefberg* yttrade: »Ehuruval det sällan torde vara fallet, att pantsättning af fartyg eger rum, samt frågan, huruvida fartyg, som kunna komma att in-tecknas, må sättas i pant, således icke synes vara af synnerlig praktisk betydelse, innebär dock förslaget, då man tager i betraktande, att hufvudsakligen endast fartyg med vida större drägtighet än 20 registerton komma att in-tecknas, ett ingrepp i de allmänna rättsgrundsatser,

som gälla beträffande eganderätt; och torde förevarande paragraf därför icke böra vinna godkännande, helst förslaget ändamål att skydda in-teckningshafvares rätt kan vinnas utan förbud för den pantsättning, hvarom nu är fråga.

Såsom i motiven anmärkts bör ej ifrågakomma att lösa frågan på det sätt, att vid bestämmande af den plats i förmånsrättsordningen, som skall tillkomma in-teckningshafvare, gifva honom företräde framför inne-hafvare af lös pant och dermed äfven framför öfriga i 3 § och de i 4 § 17 kap. handelsbalken nämnda borgenärer. Att, såsom i ett äldre förslag upptagits, bestämma företrädesrätten till betalning sålunda, att, utan ändring af förmånsrättsordningen i öfrigt, panthafvarens förmånsrätt icke får lända till minskning i in-teckningshafvarens rätt, leder till bland annat, den obilliga påföljd att, ehuru panthafvarens rätt tillkommit före in-teckningen, kan likväl derå grundad fordran tillintetgöra denna rätt.

Deremot torde för vinnande af förslaget ändamål hinder ej möta att, utan rubbning af den företrädesrätt till betalning, som tillkommer vissa fordringsegare framför borgenär, som har in-tecknad fordran, genom ett tillägg till 3 § 17 kap. handelsbalken, särskildt ordna betalningsrätten emellan panthafvare och in-teckningshafvare så, att, då in-teckning sökts innan eller samma dag pantsättning egt rum, pantsättningen ej må leda till förfång för in-teckningshafvaren. Visserligen följer af en dylik be-stämmelse, att fartygsegare kan genom pantsättning gynna en in-teckningshafvare på bekostnad af fordringsegare, som enligt förmånsrättsordningen ega åtnjuta betalning framför in-teckningshafvare, men pantsättning kan redan nu medföra intrång för förstnämnda fordringsegare och för dem bör det vara likgiltigt om de undanträngas af en panthafvare eller in-teckningshafvare.

Huruvida fartyg lemnats såsom handpant, då fråga uppstår om in-teckning, eller fartyg in-tecknats, då det erbjudes såsom handpant, lär väl den, som mot dylik säkerhet kan vara villig lemna försträckning, böra sjelf undersöka, samt förbud mot pantsättning för att förebygga olägenheter i dessa afseenden således icke erfordras.»

17 kap. 5 §.

Enär fall kunde tänkas, der förmånsrätt i fartyg samtidigt komme att yrkas af borgenär, som afsåges i andra stycket af förevarande §, och af in-teckningshafvare, samt förslaget icke tydligen utmärkte, hvad dock måste antagas vara afsedt, att i dylikt fall in-teckningshafvaren borde vika,

hemställde justitieråden *Huss, Hellström, Bohman, Ramstedt, Westring* och *Grefberg* att föreskriften i paragrafens sista stycke måtte i nu angifna syfte förtydligas.

III. Förslag till lag om ändring i vissa delar af utsökningslagen.

85 §.

Justitierådet *Grefberg*, med hvilken justitierådet *Hellström* förenade sig, anförde:

»Med fästadt afseende å den plats i förmånsrättsordningen, inteckning enligt förslaget intager i förhållande till utmätning, har, till förbyggande att fartygsegare må genom inteckning kunna betaga utmätning af fartyg eller fartygslott rättslig verkan, 9 § i förslaget till inteckningslag gifvits det innehåll, att ansökan om inteckning skall afslås, då det upplyses, att före den dag, inteckning söktes, eller ock samma dag, ansökningen gjordes, fartyget eller lott deri tagits i mät.

Endast i det fall att fartyg, som redan är intecknad, utmätts, skall emellertid enligt här gifna förslag utmätningssökanden derom göra anmälan hos domstolen, hvaremot med förslaget åsyftas, att det skall ankomma på utmätningssökanden att, då fartyg, som ej är intecknad, eller lott i sådant eller intecknad fartyg utmätts, meddela domstolen upplysning härom; och enligt motiven skall utmätningssökanden beredas utväg att göra anmälan om utmätning jemväl till fartygsregistret.

Det skydd för utmätning, som i berörda § af förslaget till inteckningslag afses, torde kunna göras något mera betryggande om anmälnings-skyldigheten i hvarje fall, då fartyg eller lott i fartyg utmätes, ålades utmätningssökanden, utmätningssökanden obetaget att själf göra sådan anmälan. Det synes dock ej vara lämpligt att låta domstolen, i hvars protokoll ej finnes upplysningar om andra fartyg än sådana, hvori inteckning söktes, upptaga anmälan angående utmätning af icke intecknade fartyg isynnerhet af det skäl, att det är af vigt att vid sådan anmälan lemnade uppgifter jemföras med hvad i fartygsregistret blifvit antecknad och, om så är nödigt, att ytterligare upplysningar infordras för att undanröjda all tvekan om hvilket fartyg utmätningen afser.

Till följd häraf och då, i de fall att vid utmätning af lott svårighet uppstår att identifiera fartyget, utmätningssökanden i allmänhet är mera i stånd att förskaffa sig erforderlig utredning än utmätningssökanden, hemställes om sådan ändring af det i 85 § och 3:dje momentet af 89 § afgifna

förslag, att utmättningsman får sig ålagdt att jemväl anskaffa gravationsbevis, då lott i registrerad fartyg utmättes, och att afsända bevis till domstolen om utmätning af lott i in-tecknad fartyg samt till registreringsmyndigheten om utmätning af ej in-tecknad registrerad fartyg med en drägtighet af minst 20 registerton eller af lott i sådant fartyg.»

Justitieråden *Huss*, *Carlson* och *Westring* ansågo lika med justitierådet *Grefberg* det böra åligga utmättningsmannen att i hvarje fall, då fartyg eller lott deri blifvit utmätt, härom göra anmälan; hvilken anmälan lämpligen kunde göras till in-teckningsdomstolen.

Justitierådet *Ramstedt*, med hvilken justitierådet *Bohman* instämde, anförde: »Enligt förslaget skall vid utmätning af fartyg utmättningsmannen till in-teckningsdomstolen afsända bevis om utmätningen endast i det fall, att fartyget är in-tecknad. Utvisar således det af utmättningsmannen in-fordrade gravationsbeviset att fartyget ej är besväradt af in-teckning, erhåller in-teckningsdomstolen icke genom utmättningsmannen någon under-rättelse om utmätningen. Har domstolen icke heller genom utmättnings-sökanden eller på annat sätt bekommit sådan underrättelse, kan under tiden efter gravationsbevisets utfärdande och intill dess efter den exekutiva försäljningen köparen anmält sitt fång till fartygsregistret i fartyget meddelas in-teckning, hvars tillvaro kan gifva anledning till svåra förvecklingar och rättskränkingar. För undvikande häraf synes erforderligt ålägga utmättningsmannen att till in-teckningsdomstolen insända bevis om utmätning af in-teckningsbart fartyg oberoende deraf om fartyget är in-tecknad eller ej; och bör denna skyldighet i så fall fullgöras omedelbart efter utmätningen, hvarigenom vinnes större säkerhet för att verkan af utmätningen icke genom senare in-teckning omintetgöres. Likaledes torde i fall, som afses i sista stycket af paragrafen, anmälan till in-teckningsdomstolen om exekutiv försäljning af fartyg böra ske äfven då fartyget icke är in-tecknad. Jag hemställer alltså om ändring af förslaget i nu angifven riktning.»

89 §.

Justitierådet *Grefberg*, med hvilken justitierådet *Hellström* var ense, utlät sig: »Med antagande att hvad under 85 § blifvit anfördt vinner af-seende, kan under vissa förhållanden, såsom då de enligt 73 § befälhafvaren affordrade handlingar ej lemna upplysning om att fartyget in-tecknats eller då lott i fartyg utmätts, den under 85 § föreslagna anmälnings-skyldigheten ej fullgöras, förr än gravationsbevis anskaffats, och det torde därför under berörda antagande vara nödigt stadga att gravationsbevis

skall inforas omedelbart efter utmätningen, till följd hvaraf hemställes, att 3:dje momentet af förevarande § måtte med iakttagande af förordade ändringar öfverflyttas till 73 §.»

Justitieråden *Huss, Carlson* och *Westring* ansågo att, då det vid exekutiv försäljning af fartygslott vore lämpligt att spekulanterna erhöles underrättelse om de in-teckningar, som besvarade fartyget, gravationsbevis syntes böra anskaffas äfven då lott i fartyg skulle säljas.

Justitierådet *Ramstedt*, med hvilken justitierådet *Bohman* förenade sig, anförde: »Derest, på sätt vid 85 § förordats, anmälan om fartygs ut-mätande kommer att till in-teckningsdomstolen aflätas oberoende deraf huru-vida fartyget är in-tecknad eller icke, synes en lämplig förenkling i för-farandet kunna vinnas derigenom att anskaffandet af gravationsbevis — hvilken åtgärd enligt förslaget skall ega rum först då fråga om försäljning föreligger — ställes i omedelbart samband med sjelfva utmätningen, i hvilket fall anmälan om utmätningen och begäran om gravationsbevis kunna ske i ett sammanhang.

Med hänsyn härtill hemställes, att stadgandet i sista stycket af före-varande § måtte med någon jemkning öfverflyttas till 73 §.»

90 §.

Justitieråden *Huss, Carlson* och *Westring* erinrade att, om den af dem vid 89 § gjorda hemställan blefve bifallen, borde lämpligen vid för-säljning af fartygslott gravationsbeviset uppläsas.

92 §.

Till förebyggande deraf att borgenär, hvars rätt till betalning ur köpeskillingen vore beroende af fordringens anmälande före auktionen, genom missförstånd eller förbiseende försummade att i rätt tid göra sådan anmälan, borde enligt *högsta domstolens* mening i paragrafen införas en föreskrift om skyldighet för utmätningssmannen att före utropet anmana tillstädesvarande borgenärer att i berörda hänseende iakttaga sin rätt; hvar-jemte, enär det för in-teckningshafvare eller sjöfordringsegare, som vid auktionen tillstädeskommit för att såsom eventuell spekulant bevaka sina intressen, kunde vara af vikt att ega kännedom om alla de fordringar, som blifvit före auktionen anmälda, utmätningssmannen syntes böra tillför-bindas att före utropet meddela tillkännagifvande om de anmälanden, som sålunda skett.

Justitierådet *Carlson* tillade att föreskriften om uppläsande af gravationsbevis borde gälla för alla de fall, då sådant bevis blifvit anskaffadt, desto hellre som den omständigheten, att fartyget enligt senaste mätbref eller tontalsmärke har mindre dräktighet än 20 registerton, icke med nödvändighet utesluter, att fartyget är intecknad.

93 §.

Det i fråga om tiden för slutliqvids erläggande föreslagna stadgande, hvilket innebure, att köparen egde uppskjuta liqvidens fullgörande intill utgången af fjortonde dagen efter auktionen, syntes svårigen låta förena sig med den bestämmelse i 141 §, enligt hvilken sammanträde för köpeskillings fördelning i visst fall skulle hållas inom fjorton dagar efter försäljningen. Uppenbarligen kunde nemligen dylikt sammanträde ej ut sättas att ega rum före utgången af tiden för köpeskillings slutliga erläggande. Med hänsyn härtill hemstälde *högsta domstolen*, att sistnämnda tid måtte något förkortas, i hvilket afseende syntes till fyllest, att den komme att tilländagå klockan 12 å fjortonde dagen från auktionen.

I händelse innehafvare af inteckning i exekutivt försåldt fartyg med inroparen öfverenskomme att låta den intecknade fordringen innestå i fartyget, vore enligt förslaget inroparens befogenhet att vid köpeskillingsliqviden göra gällande berörda öfverenskommelse beroende deraf att inteckningshafvarens rätt till betalning ur köpeskillingen medgifvits ej mindre af gäldenären än ock af samtliga borgenärer. Då emellertid i de fall, der köpeskillingen försloge till gäldande af alla fordringar, som vid dess fördelning kunde komma i betraktande, aftalet mellan köparen och inteckningshafvaren icke inverkade på öfrige borgenärens rätt, syntes för dylika fall skäl ej föreligga att vid bedömande af aftalets verkan taga hänsyn till annat än gäldenärens medgifvande; och hemstälde *högsta domstolen*, att förslaget måtte i öfverensstämmelse härmed jemkas.

Beträffande promulgationsbestämmelsen erinrade justitierådet *Carlson*, att så borde ordnas, att inteckningsdomstolen, innan någon inteckning i fartyg meddelades, erhöile uppgifter å de fartyg och fartygslotter, hvilka vid tiden för lagens trädande i kraft vore under utmätning.

IV. Förslag till lag om ändrad lydelse af 5, 51, 90 och 117 §§ konkurslagen.

5 §.

Att, såsom förslaget innebure, borgenär, som för sin fordran hade inteckning i fartyg, ej skulle ega söka gäldenärens försättande i konkurs-tillstånd med mindre inteckningen visades vara otillräcklig för fordringens gäldande, ansåg *högsta domstolen* mindre billigt, särskildt med hänsyn dertill att intecknad fartyg, i motsats till annan pant, hvarom i paragrafen vore fråga, ej alltid vore för borgenären åtkomligt och denne alltså tilläfvventyrs vid den tid då konkursansökning ifrågakomme, vore urstånd-satt att prestera den bevisning, som här afsåges. *Högsta domstolen* hem-stälde alltså, att förevarande § måtte bibehållas vid sin nu gällande lydelse.

V. Förslag till lag om ändrad lydelse af 3, 12 och 52 §§ sjölagen.

12 §.

Justitierådet *Grefberg*, med hvilken justitierådet *Carlson* var ense, yttrade: »Då af föreslagna lagen om inteckning i fartyg torde med nödig tydlighet framgå, att för meddelande af inteckning i det fall, att fartyget eges af flere, fordras medgifvande af dem alla, samt det ifrågasatta undan-tagsstadgandet i förevarande paragraf möjligen skulle kunna föranleda en oriktig uppfattning om rederis beslutanderätt i vissa andra frågor, hem-ställer jag, att paragrafen lemnas oförändrad.»

Justitierådet *Westring*, med hvilken justitieråden *Huss*, *Hellström*, *Bohman* och *Ramstedt* instämde, anförde:

»Det föreslagna tillägget till denna paragraf innebär att, der fartyg tillhör flere redare, fråga om medgifvande af inteckning i fartyget ej är att anse såsom en rederiangelägenhet utan såsom ett ämne, deri det tillkommer en hvar af redarne att för sin lott fatta beslut, hvaraf åter, på grund af förbudet mot särskildt intecknande af fartygslott följer att någon inteckningsåtgärd ej kan komma till stånd med mindre samtliga redarne äro derom ense. Mot den ståndpunkt förslaget härutinnan intager, finner jag intet att i sak erinra, utan anser fastmera denna ståndpunkt betingas ej mindre af de allmänna grund-satser, som i sjölagen gjort sig gällande beträffande det så kallade part-rederiet, än ock af viktiga praktiska skäl. Jag finner det emellertid för-

enadt med vissa betänkligheter att, på sätt förslaget innebär, i sjölagen intaga ett stadgande, hvarigenom frågan om in-tecknings medgifvande uttryckligen undantages från föremålen för rederiets beslutanderätt. Sådant kan nemligen lätt föranleda missförstånd rörande den befogenhet, som i andra hänseenden tillkomme redarnes majoritet. Till belysning häraf vill jag särskildt erinra om den i 11 § upptagna föreskrift, enligt hvilken hufvudredare ej utan särskildt bemyndigande eger upplåna penningar i rederiets namn eller sälja eller förpanta fartyget eller derå taga försäkring. Huruvida det bemyndigande, som i nämnda § afses, skall lemnas af rederiet såsom sådant och alltså kunna komma till stånd genom majoritetsbeslut, eller samtliga redarnes medverkan tarivas, är ej i paragrafen uttryckligen angifvet, men på grund af andra bestämmelser i sjölagen samt omständigheter, som sammanhånga med tillkomsten af ifrågavarande lagrum, måste antagas att, med undantag af fartygets försäljning, de åtgärder, hvarom nyss nämnts, endast med samtliga redares begifvande få vidtagas. Blifver nu i fråga om in-tecknings medgifvande bestämdt uttaladt, att för medgifvandets giltighet tarivas samverkan af alla redarne, ligger den missuppfattning nära till hands, att ej allenast annan pantsättning — som ju enligt förslaget fortfarande skulle kunna ega rum beträffande smärre fartyg — utan ock upptagande af lån samt avslutande af försäkringsaftal kunna af en majoritet beslutas med bindande verkan för minoriteten. Varder i sjölagen upptagen en bestämmelse, sådan som det nu föreslagna tillägget till 12 §, tarivas alltså, till förebyggande af nämnda missuppfattning, åtskilliga andra ändringar i berörda lag. Med hänsyn till önskvärdheten deraf, att den för närvarande rådande öfverensstämmelsen med Danmarks och Norges sjölagar så vidt möjligt bibehålles, anser jag mig emellertid ej kunna förorda dylika ändringar. Deremot skulle enligt min tanke nu berörda svårigheter undvikas och det med tillägget i 12 § åsyftade ändamål likväl uppnås, om, i sammanhang med de föreskrifter den föreslagna in-teckningslagen innehåller om fartygsegarens medgifvande af in-teckning, i sistnämnda lag upptages en föreskrift derom att, i händelse fartyget tillhör flere, medgifvande tarivas från en hvar af dem; och hemställer jag alltså, att 12 § sjölagen måtte lemnas oförändrad samt en föreskrift af nyss antydda innehåll i stället införas i 1 § af förslaget till lag om in-teckning i fartyg.»

52 §.

Justitierådet *Grefberg* utlät sig: »Om, på sätt under 14 och 20 §§ i förslaget till in-teckningslag blifvit förordadt, in-teckningshafvare tiller-
Bih. till Riksd. Prot. 1901. 1 Saml. 1 Afd. 21 Häft. 15

kännes rätt till ersättning, som utgår, då fartyg i gemensamt haveri eller genom någons vållande gått förloradt eller lidit sådan skada att det förklarats icke vara istandsättligt, eller till köpeskilling för kondemneradt och derefter frivilligt försåldt fartyg, torde befälhafvaren få sig ålagdt att underrätta känd inteckningshafvare om skadan och fartygets försäljning.»

VI. Förslag till lag om ändrad lydelse af 14 § i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming.

Högsta domstolen lemnade förslaget utan anmärkning.

VII. Förslag till lag om ändrad lydelse af 1 § i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden.

Högsta domstolen lemnade förslaget utan anmärkning.

Ex protocollo
Erik Ölander.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementens ärenden, hållet inför
Hans Kongl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å
Stockholms slott den 19 Januari 1901*

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern friherre VON OTTER,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: WIKBLAD,
ANNERSTEDT,
herr VON KRUSENSTJERNA,
grefve WACHTMEISTER,
CLAËSON,
DYRSSEN,
CRUSEBJÖRN,
ODELBERG,
HUSBERG,
Justitieråden: CARLSON,
WIJKANDER.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Annerstedt anmälde i underdånighet Högsta Domstolens utlåtande öfver de genom Kongl. Maj:ts beslut den 30 december 1899 till Högsta Domstolen remitterade förslag till
1:o lag om inteckning i fartyg;
2:o lag om ändring i 10 och 17 kapitlen handelsbalken;
3:o lag om ändring i vissa delar af utsökningslagen;

4:o lag om ändrad lydelse af 5, 51, 90 och 117 §§ konkurslagen;
5:o lag om ändrad lydelse af 3, 12 och 52 §§ sjölagen;
6:o lag om ändrad lydelse af 14 § i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämmning; samt

7:o lag om ändrad lydelse af 1 § i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden.

Efter att hafva redogjort för berörda utlåtande anförde departementschefen:

»Vid granskningen af förslaget till lag om inteckning i fartyg har en af Högsta Domstolens ledamöter funnit inteckningsväsendet böra ställas i sådant samband med fartygsregistreringen, att den, som i registret inskrifvits såsom egare af fartyg, i hvarje fall komme att, utan vidare bevisning angående eganderätten, godkännas såsom behörig att medgifva in-teckning i fartyget; för hvilket ändamål bemålde ledamot åter ansett nu gällande föreskrifter om registrering böra omarbetas i den riktning att, på sätt beträffande lagfart å fast egendom gälde, vid hvarje fangs regi-strering fångeshandling eller annat bevis om fånget skulle företes och fångesinnansens åtkomst styrkas. Jemväl en annan ledamot har, utan att dock afstyrka förslaget, funnit nyssnämnda anordning vara att föredraga framför den i förslaget ifrågasatta, enligt hvilken den undersökning om eganderätten till fartyg, som borde föregå in-tecknings beviljande, för-lagts till sjelfva in-teckningsärendet.

På sätt tillförene af mig blifvit inför Kongl. Maj:t framhållet, kan det emellertid icke vara lämpligt eller riktigt att allenast af hänsyn till det mindre antal sjöfartsidkare, som kan komma att begagna sig af den ifrågasatta in-teckningslagstiftningen, pålägga hela sjöfartsnäringen den börda, som en efter mönstret af lagfartsväsendet genomförd registrerings-lagstiftning skulle medföra. Särskildt torde härvid böra tagas i betrak-tande, att sjöfartsnäringen i vårt land i afsevärd omfattning utöfvas af rederier med ett större antal delegare, hvilkas lotter gå ur hand i hand likasom aktier i rederidrivande aktiebolag. En lagstiftning, som ålade innehafvare af dylik lott att hos registreringsmyndigheten anmäla och styrka ej mindre sitt eget förvärf än ock, eventuellt, en eller flere före-gående innehafvares fång, skulle uppenbarligen, der den visade sig prak-tiskt utförbar, för nämnda rederier befinnas högeligen betungande och försvåra deras fortsatta existens, något som åter, då aktiebolagsformen icke under alla förhållanden torde lämpa sig för ifrågavarande associa-tioner, tvifvelsutän vore att beklaga.

Ville man åter, såsom jemväl ifrågasatts, inskränka in-teckningslag-stiftningens tillämpning till fartyg af en viss högre drägtighet och låta

de strängare registreringsbestämmelserna gälla endast dessa fartyg, skulle onekligen nu antydda svårigheter i viss mån, om ock ingalunda fullständigt, kunna undgås. Mot en dylik anordning torde emellertid kunna göras gällande, att införandet af två skilda former af registrering — en strängare och en lindrigare — tilläfventyrs skulle kunna leda till förringande af de på registreringen grundade nationalitetsbevisens anseende i utlandet, något som enligt erfarenhetens vittnesbörd skulle kunna medföra olägenheter och förvecklingar, så för enskilde som för det allmänna. Härtill kommer, att ett med lagfartsförfarandet öfverensstämmande registreringsförfarande näppeligen torde kunna genomföras med mindre skriftlig form stadgas såsom vilkor för giltigheten af aftal om öfverlåtelse af fartyg eller fartygsslott, en anordning, som emellertid hittills på goda grunder ansetts ej böra ifrågakomma.

I syfte att uppvisa nödvändigheten af registreringstvängets skärpande i nyss angifna riktning har den ene af ifrågavarande ledamöter anført, att förslaget icke kunnat i allo fasthålla sin ståndpunkt att i in-teckningsärendet låta eganderätsfrågan komma under pröfning utan nödgats för vissa fall eftergifva krafvet på eganderättens styrkande. Härvid må emellertid erinras, att, äfven om fartygsregistreringen skulle omgestaltas efter förebilden af lagfartsväsendet, det, på sätt af lagfartslagstiftningen framgår, lärer befinnas nödigt att från föreskriften om ådagaläggande af hvarje egares åtkomst medgifva väsentliga undantag; och uppenbarligen måste dessa blifva mera vidtgående ju mera sjelfva regeln finnes betungande.

Då enligt förslaget den i in-teckningsärende erforderliga kommunikationen mellan registrerings- och in-teckningsmyndigheterna skall ombesörjas af dessa myndigheter sjelfva, synas några olägenheter för de in-tecknings-sökande icke kunna uppkomma deraf, att registreringen och in-tecknings-ärendena blifvit förlagda till olika myndigheter. Vid den detaljgranskning förslaget inom Högsta Domstolen undergått hafva i öfrigt icke heller några af nämnda förhållande härflytande svårigheter blifvit anmärkta.

Med hänsyn till hvad nu blifvit anfördt, har jag ansett de mot förslagens allmänna grunder af tvenne ledamöter i Högsta Domstolen yttrade betänkligheter, hvilka icke delats af domstolens öfriga ledamöter, ej böra föranleda förslagens omarbetande. Deremot hafva med anledning af de erinringar, som förekommit emot vissa detaljer i de remitterade förslagen, dessa blifvit öfversedda och ändrade, dervid de anmärkingar, om hvilka ett flertal ledamöter i Högsta Domstolen enat sig, blifvit i hufvudsak iakttagna. Bland de förändringar, som sålunda vidtagits, må framhållas, att det i 37 § af förslaget till lag om in-teckning i fartyg upptagna stadgande om giltighet af in-teckning, som beviljats på grund af medgif-

vande af annan än rätt egare, utbytt mot föreskrift derom, att sådan in-teckning skall vara ogill, dervid dock, med hänsyn till bestämmelserna i 5 § af förordningen den 27 November 1854 gjorts undantag för der afsedda särskilda fall.

Med anledning af hvad inom Högsta Domstolen blifvit anfördt om önskvärdheten af, att de bestämmelser angående fartygsregistrering, hvilka i den föreslagna in-teckningslagen förutsattes, erhöles civillags natur, hafva dessa bestämmelser ansetts böra införas i 2 § sjölagen; och har i det förslag till ändrad lydelse af nämnda paragraf, som nu utarbetats, jemväl tagits hänsyn till anmärkningar, som framstälts vid 1 och 6 §§ in-teckningslagen äfvensom till hvad i annat sammanhang yttrats i fråga om registrerad fartygs afförande ur registret samt affördt fartygs återin-förande.

Slutligen har i följd af erinran, som förekommit vid 8 § i förslaget till lag om in-teckning i fartyg, uppgjorts ett särskildt lagförslag om an-tecknande i fartygsregistret af tvist om fartyg eller lott deri.

Med hänsyn till det i 6 § af den föreslagna in-teckningslagen upp-tagna stadgande, enligt hvilket en viss tids oklandrad inskrifning i fartygs-registret skall göra särskild bevisning angående eganderätten öfverflödig, har blifvit ifrågasatt, att beviljade inskrifningar skulle publiceras i period-vis utkommande förteckningar. Med afseende härå må erinras att, såvidt rörer fartygslott, 21 § sjölagen redan föreskrifver kungörande genom registreringsmyndighetens försorg. Hvad åter beträffar helt fartyg torde tillräcklig anledning ej föreligga att påbjuda en dylik åtgärd, då det, sär-skildt med hänsyn till bestämmelserna om nationalitetshandlingar, ej gerna torde kunna antagas, att obehörig person skulle kunna under den tidrymd, hvarom här är fråga, vara inskrifven såsom egare utan att rätte egaren derom erhöles kännedom».

Departementschefen uppläste härefter de i enlighet med det afgifna yttrandet affattade förslag till

- 1:o) lag om in-teckning i fartyg;
- 2:o) lag om ändring i 10 och 17 kapitlen handelsbalken;
- 3:o) lag om ändring i vissa delar af utsökningslagen;
- 4:o) lag om ändrad lydelse af 51, 90 och 117 §§ konkurslagen;
- 5:o) lag om ändrad lydelse af 2, 3 och 52 §§ sjölagen;
- 6:o) lag om ändrad lydelse af 14 § i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming;
- 7:o) lag om ändrad lydelse af 1 § i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll öfver lagfarter, in-teckningar och andra ären-den; samt

8:o) lag om antecknande i fartygsregistret af tvist om fartyg eller fartygslott;

och hemställde departementschefen, att förslagen måtte jemlikt § 87 regeringsformen, Riksdagen till antagande föreläggas.

Justitierådet Carlson åberopade för sin del hvad han vid ärendets behandling i Högsta Domstolen anfört i de delar, der ej genom numera vidtagna ändringar i förslagen de af honom framställda anmärkningar kommit att förfalla.

Statsrådets öfriga ledamöter tillstyrkte bifall till departementschefens hemställan;

och tacktes, med bifall till denna hemställan, Hans Kongl. Höghet Kronprinsen-Regenten i nåder förordna, att till Riksdagen skulle aflåtas nådig proposition i ämnet af den lydelse bilagan litt. A. vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo
Erik Ölander.

Rättelse

i Kongl. Maj:ts nådiga proposition (N:o 2) till Riksdagen, angående ny härordning.

Sid. 11, rad. 7 och 8 uppfån samt

» 78, » 7 » 8 » *står*: 1 löjtnant af första klassen (regementsadjutant),

1 regementsläkare,

läs: 1 löjtnant af första klassen (regementsadjutant),

1 regementspastor,

1 auditör,

1 regementsläkare,

» 14, » 1

» och

» 81, » 5

» *står*: 3 majorer,

läs: 2 majorer,